

e|

2017

toimintakertomus ja tilinpäätös

Sisältö

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS	3	Konsernirakenne 31.12.2017	63
TILINPÄÄTÖS		Elon riskienhallinta	64
Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet 2017	13	Hallituksen ehdotus voittovarojen käytöstä.....	71
Tuloslaskelma	16	Tunnusluvut	72
Tase	17	Tunnuslukujen opas	78
Rahoituslaskelma	19	Tilintarkastuskertomus	80
Tuloslaskelman liitetiedot.....	20	SELVITYS HALLINTO- JA OHJAUSJÄRJESTELMÄSTÄ.....	82
Taseen liitetiedot.....	24		

Julkaisemme hallituksen toimintakertomuksen ja tilinpäätösraportin lisäksi erillisen vuosi- ja vastuuraportin osoitteessa www.elo.fi.

Hallituksen toimintakertomus 2017

Taloudellinen toimintaympäristö

Suomen talouskasvu vuonna 2017 oli odotuksia parempi ja se oli arviolta 3,1 prosenttia. Vahva kansainvälinen kasvu piristi vientiä hyvään, yli 15 prosentin nousuun, mikä auttoi koko kansantaloutta. Tämä kerrannaisvaikutuksineen auttoi merkittävästi koko kansantalouden kasvua. Vahvan viennin taustalla on maltillisella talous- ja työllisyyspolitiikalla saavutettu teollisuutemme suhteellisen kilpailukyyn hienoinen nousu, mutta ennen kaikkea maailmantalouden vahva veto.

Yksityinen kulutus vahvistui kohentuneen työllisyystilanteen tukemana yli 2 prosenttia. Kuluneena vuonna asuntorakentaminen oli vilkasta ja myös tuotannollisten investointien kasvu oli noin 7 prosenttia. Erityisen merkittävää on, että työllisyysaste Suomessa on kohonnut päälle 70 prosentin. Hallituksen tavoite 72 prosentin työllisyysasteesta tällä hallituskaudella näyttää nyt realistiselta, vaikkakin kansantalouden pitkän ajan tasapainon näkökulmasta sekin on vasta välitavoite.

Maailmantalouden kasvu oli vuonna 2017 arviolta 3,6 prosenttia, mikä oli selvästi vuoden alussa vallinneita odotuksia korkeampi. Talouskasvu oli vahvaa kaikilla päätalousalueilla. Yhdysvaltain talouskasvu oli odotusten mukaista, liki 2,5 prosenttia. Positiivisimmat kasvuyllätykset saatiin euroalueelta (2,3 %) ja Japanista (1,7 %). Globaalin kasvun piristymisen taustalla oli ennen kaikkea Kiinan elvytystoimien myötä

aikaansaatu kehittyvien talouksien vahva veto, joka piristi kansainvälistä kauppaa ja nosti hyödykemarkkinoiden hintoja. Kun samalla inflaatio pysyi globaalisti hyvin maltillisena, niin keskuspankit pystyivät ylläpitämään erittäin elvyttävää rahapolitiikkaa. Nämä toimet edesauttoivat finanssi-kriisistä toipumassa olevien velkaantuneiden talouksien elpymistä. Keskuspankkien elvytystoimet tukivat myös sijoitusmarkkinoiden kehitystä merkittävästi.

Maailmantalouden kasvupyrähdyksestä huolimatta maailmantalouden keskipitkän ajan näkymä pysyy huolestuttavana. Velkaantuneisuus on globaalisti edelleen kasvanut ja työmarkkinoiden paineet jatkuvat globalisaation ja teknologisen rakennemuutoksen myötä. Tämä on aiheuttanut tulojaollisia ja sosiaalisia ongelmia, mikä on näkynyt muun muassa ennakoimattomina vaalituloksina monissa maissa. Demografiatrendit alkavat olla haasteellisia pitkällä aikavälillä ja heikon tuottavuuskehityksen myötä potentiaalinen talouskasvu näyttää heikentyneen pitkäaikaisesti.

Työeläkejärjestelmän kehitys

Vuoden 2017 alusta voimaan tulleesta eläkeuudistuksesta on nyt vuoden kokemus. Uudistus muun muassa nostaa eläkeikää asteittain vuodesta 2019 alkaen. Lisäksi se toi mukanaan kaksi uutta eläkelajia; osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen ja työuraeläkkeen. Osittainen varhennettu vanhuuseläke on osoittautunut suosituksi

eläkemuodoksi. Elo teki kaiken kaikkiaan vuonna 2017 yli 2 300 osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen päätöstä. Työuraeläkkeelle voi jäädä vasta vuodesta 2018 alkaen. Uudistus kannustaa työskentelemään pidempään, mutta mahdollistaa myös kevennetyn työn osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä sekä huomioi työuraeläkkeen avulla yksilöllisen tarpeen siirtyä raskaista töistä aiemmin eläkkeelle. Osa-aikaeläke jäi eläkelajina pois.

Vuoden 2017 aikana aloitettiin myös kilpaileminen asiakkaista uudella tavalla, kun hyvitysten jakaminen asiakkaille vapautettiin osittain yhtiökohtaiseksi. Muutoksen tavoitteena on saada esille enemmän eroja työeläkeyhtiöiden välille. Uudistus näkyy asiakkaiden maksussa varsinaisesti siirtymäajan jälkeen vuonna 2019, mutta vakuutusentottajille on tiedotettu muutoksesta laajasti.

Kansallinen tulorekisteri otetaan käyttöön 1.1.2019. Vuoden 2017 aikana valmistautuminen jatkuu vuonna 2018. Tulorekisteri on sähköinen tietokanta tulotiedoille ja käyttöönotosta alkaen tulorekisteriin ilmoitetaan reaaliaikaisesti palkkatiedot. Hanke etenee ja laajenee etuus- ja eläketietojen ilmoittamiseen vuonna 2020. Työeläkealalle se tuo muutoksia monesta näkökulmasta. Erityisesti asiakkaiden palkkatietojen ilmoittaminen työeläkeyhtiöön muuttuu. Elo tiedottaa asiakkaitaan muutoksesta vuoden 2018 aikana.

Tulos ja vakavaraisuus

Työeläkelaitosten vakavaraisuuslaskennan lainsäädäntö muuttui vuoden 2017 alusta. Samassa yhteydessä myös vakavaraisuutta kuvaavien tunnuslukujen esitystapa muuttui. Uusi vakavaraisuusasteen esitystapa kertoo, kuinka paljon omaisuutta on yli vastuvelan, joten erillisistä katesäännöistä luovuttiin. Vakavaraisuuspääoman määrä kasvoi vuoden alusta 544,6 miljoonaa euroa ja se oli vuoden lopussa 4 815,5 (4 270,9) miljoonaa euroa. Eläkevarat suhteessa vastuuvélkaan eli vakavaraisuusaste oli vuoden 2017 lopussa 125,9 (124,3) prosenttia. Vakavaraisuuspääoma oli vuoden lopussa 1,6-kertainen (1,8-kertainen) vakavaraisuusrajaan nähden. Vakavaraisuuspääoman vähimmäismäärä oli 1 013,4 (789,2) miljoonaa euroa.

Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvo in oli 1 607,6 (1 147,4) miljoonaa euroa. Vastaavalla ajalla laskettu vastuuvélalle hyvitetävä tuotto oli 1 014,9 (798,1) miljoonaa euroa, josta osaketuottosidon naisen vastuuvélan osuus oli 238,4 (117,5) miljoonaa euroa. Näin ollen vuoden 2017 sijoitustoiminnan tulos käyvin arvo in oli 592,7 (349,3) miljoonaa euroa. Hoitokustannustulos oli 23,3 (29,1) miljoonaa euroa. Vakuutusliikkeen tulos oli -13,3 (-47,7) miljoonaa euroa ja muu tulos 5,8 (3,2) miljoonaa euroa. Elon yhteenlaskettu käypien arvojen mukainen kokonaistulos oli 608,5 (333,8) miljoonaa euroa.

Vakavaraisuuspääoman ja hoitokustannustuloksen perusteella asiakashyvityksiin käytettäväksi siirrettiin vuoden 2017 lopussa 72,1 (58,3) miljoonaa euroa. Hyvityssiirto on 0,57 (0,49) prosenttia vakuutettujen palkkasummasta.

Vakuutustoiminta

Vakuutusten kappalemäärällä mitattuna Elo on edelleen selkeä markkinajohtaja YEL-vakuutuksissa. Työnantajayrityksistä joka kolmas on vakuutettuna Elossa. Vuoden 2017 lopussa Elon hoidossa oli 45 061 (45 149) työntekijöiden TyEL-vakuutusta ja 83 978 (84 578) yrittäjien YEL-vakuutusta. Elossa vakuutettujen työntekijöiden ja yrittäjien kokonaismäärä oli vuoden lopussa kaikkiaan yli puoli miljoonaa eli 508 400 (492 200) henkilöä.

Vuonna 2017 Elon TyEL-vakuutusten maksutulo nousi 3 105,2 (2 897,5) miljoonaan euroon ja TyEL-vakuutettujen palkkasumma oli 12 717,0 (11 943,7) miljoonaa euroa. Yrittäjien YEL-vakuutusten maksutulo oli 428,8 (422,6) miljoonaa euroa ja YEL-työtulosumma 1 824,2 (1 861,6) miljoonaa euroa. Vakuutusmaksuista syntyviä luottotappioita kirjattiin vuoden 2017 aikana 23,2 (22,0) miljoonaa euroa.

Vakuutuksenottajilla on vuoden aikana neljänä ajankohtana mahdollisuus vaihtaa eläkeyhtiötä, kun edellisestä siirrosta on kulunut vähintään vuosi. Vuoden 2017 siirtoliikkeen tulos oli kokonaisuutena positiivinen. Nettona Eloon siirtyi TyEL-vakuutuksia 261 (306) kappaletta ja YEL-vakuutuksia 630 (1 329) kappaletta. TyEL-maksutulo kasvoi siirtoliikkeessä lähes 2,7 (9,3) miljoonaa euroa. Uusmyynnin

kautta Eloon saatiin vuoden aikana 5 299 (4 994) TyEL-vakuutusta ja 8 430 (7 933) YEL-vakuutusta.

Elo tekee tiivistä yhteistyötä kumppaneidensa Fennian, LähiTapiolan ja Turvan kanssa ja toimii näiden kaikkien yhtiöiden työeläkevakuutuskumppanina. Elon palvelut ovat saatavilla kaikkialla Suomessa kumppaneiden kattavan palveluverkoston kautta. Onnistunut ja toimiva yhteistyö kumppanien kanssa on edesauttanut merkittävästi Elon aseman vahvistumista yritysten ja yrittäjien työeläkevakuuttajana.

Vuoden 2017 aikana keskityttiin erityisesti asiointin helppoutta ja nopeutta lisäävien palvelujen kehittämiseen. Palveluiden ja prosessien kehittämisessä kuunneltiin asiakkaita ja hyödynnettiin kerättyä asiakaspalautetta. Vakuutusihakemusprosessia tehostettiin ja saapuneet hakemukset saatiin käsiteltyä keskimäärin yhdessä päivässä. Myös puhelinpalvelun vastausasteet olivat yli tavoitetason eli 97 prosenttia. TyEL- ja YEL-vakuutushakemuksista 90 prosenttia saatiin sähköisesti.

Erityisesti panostettiin asiakaspalvelun laatuun tavoitteena positiivisen asiakaskokemuksen vahvistaminen. Systemaattinen puhelinpalvelun asiakaskokemuksen mittaaminen (NPS) aloitettiin syksyllä ja tulokset ovat olleet erinomaisella tasolla.

Eläkepalvelut

Vuonna 2017 eläkepäätöksiä annettiin hakemuksesta yhteensä 26 100 (23 600) kappaletta.

Elo maksoi kuukausittain eläkettä noin 227 200 (219 700) eläkkeensaajalle, ja maksettujen eläkkeiden määrä kuukaudessa

oli yhteensä noin 261,3 (248,5) miljoonaa euroa. Vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeet ovat kaksi suurinta korvauserää. Vanhuuseläkkeitä maksettiin 2 620,3 (2 473,1) miljoonaa euroa ja työkyvyttömyyseläkkeitä 306,2 (312,7) miljoonaa euroa.

Maksetut eläkkeet

Eläkelaji	kpl	milj. e
Vanhuuseläke	174 448	2 620
Työkyvyttömyyseläke	21 535	306
Perhe-eläke	28 567	189
Osa-aikaeläke	544	8
Osittainen varhennettu vanhuuseläke	2 118	11
Yhteensä	227 212	3 135

Eläkkeiden ratkaisutoiminta oli nopeaa ja laadukasta. Päätökset annettiin eläkkeenhakijoille vuoden 2017 aikana keskimäärin noin 11 (16) päivää eli 25 (30) prosenttia muiden työeläkeyhtiöiden keskiarvoa nopeammin. Eläkepäätösten laadukkuutta kuvaa se, että työeläkeasioiden muutoksen hakulautakunta muutti vain 11,8 prosenttia Elon työkyvyttömyyseläkepäätöksistä, joista Elon asiakkaat olivat valittaneet.

Eläkepalveluissa panostettiin edelleen monikanavaisen asiakaspalvelun kehittämiseen. Eläkepalveluiden asiakastytytyväisyyskyselyyn vastanneista 86 (85) prosenttia antoi kiitettävän arvosanan saamastaan palvelusta. Elossa vastattiin asiakkaan soittoihin nopeasti, keskimäärin noin 9,6 (9) sekunnissa ja vastausprosentti oli 99,6 (99,7). Eläkeasioiden verkkopalvelua laajennettiin vuoden aikana, mikä mahdollistaa sen, että asiakkaat saavat entistä

kattavammin hoidettua eläkeasioitaan suoraan verkkopalvelussa.

Vuonna 2017 voimaan tullut eläkeuudistus näkyi asiakaspalvelussa. Elon asiakkaat olivat kiinnostuneita eläkeuudistuksen vaikutuksesta omaan eläketurvaansa. Lisäksi uusi eläkelaji, osittainen varhennettu vanhuuseläke, osoittautui kysytyksi eläkemuodoksi.

Vuonna 2017 avattiin työnantajille Elon verkkopalveluun työkaluja, jotka auttavat asiakasyritysten henkilöstöhallintoa ennakoimaan, ehkäisemään ja hallitsemaan työkyvyttömyysriskejä ja niistä aiheutuvia kuluja. Lisäksi kehitettiin edelleen kuntoutuksen ja työkyvyttömyysriskinhallinnan palveluja työnantaja-asiakkaille.

Työkyvyttömyysriskin hallinta

Elo tarjoaa asiakasyrityksilleen tukea työkykyjohtamiseen, jonka tavoitteena on työelämän laadun parantaminen ja työurien pidentäminen. Ennaltaehkäisevällä toiminnalla pyritään yrityksen työkykyriskin alentamiseen sekä sairauspoissaoloista ja työkyvyttömyydestä aiheutuvien kustannusten alentamiseen. Työkykyjohtamisella tuetaan myös henkilöstön kykyä toimia yrityksen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Finanssivalvonta antoi työeläkeyhtiöiden työkyvyttömyysriskin hallintaan tähtäväää toimintaa koskevan ohjeistuksen maaliskuussa 2016. Uuden ohjeistuksen mukaan palveluita tulee kohdistaa sellaisiin yrityksiin, joissa on havaittu työkyvyttömyysriskiä. Toimenpiteillä tulee myös olla vaikuttavuutta eli niiden tulee edesauttaa työkyvyttömyysriskin pienentymistä.

Elo kehitti työkyvyttömyysriskin hallinnan palveluita vuonna 2017 voimakkaasti ottaen huomioon Finanssivalvonnan uuden ohjeistuksen. Kehittämisen painopiste on ollut digitaalisissa palveluissa, joiden avulla työkyvyttömyysriskin hallinnan palveluita voidaan tarjota asiakkaiden tarpeita vastaavasti, kustannustehokkaasti ja vaikuttavasti.

Keskeisenä osana kehittämisessä on ollut Elon verkkopalveluiden kehittäminen. Elossa luotiin konsepti täysin uudelle työkykyjohtamisen palvelulle, jolla voidaan helpottaa työkykyjohtamisen toimenpiteiden ja kuntoutuksen vaikuttavuuden seuranta sekä herättää asiakas huomaamaan, miten työntekijöiden työkykyisenä pysyminen vaikuttaa yrityksen työeläkemaksuihin positiivisesti. Vuoden 2017 aikana vaihteittain julkaistu palvelu nojaa vahvasti visuaalisuuteen ja reaaliaikaiseen dataan. Uudet työkykyjohtamisen palvelut on upotettu osaksi Elon verkkopalvelua muiden sähköisten palveluiden rinnalle. Verkkopalveluiden eläke- ja kuntoutusosuudet otettiin käyttöön elokuussa ja työkykyjohtamisen osuus marraskuussa 2017. Työkykyjohtamisen osuudessa asiakkaat voivat arvioida itsearviointityökalulla työkykyjohtamisen tilan asiakasyrityksessä ja tehdä hankesuunnitelman työkykyjohtamisen kehittämiseksi.

Vuoden 2017 aikana lanseerattiin uusi Elon asiakkaille tarjottu työyhteisökysely. Uusi kysely valmistui syyskuussa 2017 ja vuoden loppuun mennessä yli 100 asiakasyritystä on hyödyntänyt uudistettua palvelua.

Vuoden 2017 aikana työhyvinvointi-hankkeita toteutettiin lähes 1 000 asiakasyrityksen kanssa. Kaikille asiakkaille avoimia

työhyvinvointikoulutuksia järjestettiin 11 paikkakunnalla yhteensä 28 tilaisuutta tai webinaaria. Työhyvinvointikoulutusten sisältö rakentuu asiakasyritystemme tarpeiden perusteella. Koulutukset tarjoavat eväitä muun muassa esimiestyön haastaviin tilanteisiin, työntekijän varhaiseen tukeen ja valmentavaan johtamiseen. Asiakkaat kokivat työhyvinvointikoulutukset laadukkaiksi ja innostaviksi. Osallistujat antoivat koulutuksille arvosanan 4,3 asteikolla 1–5. 94,8 prosenttia suosittelisi koulutuksia.

Vastuuelva

Elon vastuuelva oli vuoden 2017 lopussa 20 134,5 (18 527,4) miljoonaa euroa. Vastuuelvaan sisältyi työntekijöiden maksuosuudesta kertynyt osa, joka oli noin 2 815,0 (2 551,9) miljoonaa euroa.

Vastuuelva

milj. e	2017	2016
Vakuutusmaksuvastuu		
Vastaiset eläkkeet	9 350,6	9 113,7
Ositettu lisävakuutusvastuu	72,5	58,5
Osittamaton lisävakuutusvastuu	1 468,8	545,2
Osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu	412,0	173,5
	11 303,8	9 890,9
Korvausvastuu		
Alkaneet eläkkeet ja tasausvastuu	8 830,6	8 272,4
Tasoitussumma	0,0	364,1
	8 830,6	8 636,4
Yhteensä	20 134,5	18 527,4

Vakuutusmaksuvastuulla katetaan tulevista vakuutustapahtumista johtuva yhtiön vastuu. Vakuutusmaksuvastuussa on myös kolme lisävakuutusvastuuta, joista osittamattomalla lisävakuutusvastuulla katetaan paitsi sijoitusriskiä myös vakuutusliikkeen tulos. Ositetulla lisävakuutusvastuulla varaudutaan asiakasalennusten maksamiseen ja osaketuottosidonnaisella puskuroidaan osakeriskiä. Vakuutusliikkeen tulos vuonna 2017 oli kokonaisuutena negatiivinen, mikä johtui lähinnä työkyvyttömyysliikkeestä.

Korvausvastuulla vastataan jo sattuneiden vakuutustapahtumien vastuusta. Korvausvastuussa on myös jakojärjestelmän puskuri ns. tasausvastuu, joka sisältää ns. Emu-puskurin.

Vastuuelvaan siirrettävä eläkejärjestelmän keskimääräinen osaketuotto 31.12.2017 oli 9,59 (5,80) prosenttia, ja osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun määrä 31.12.2017 oli 412,0 (173,5) miljoonaa euroa. Vastuuelvalle on hyvitetty tuottovaatimus, jonka kokonaismäärä on 1 014,9 (798,1) miljoonaa euroa. Koska sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin on 592,7 (349,3) miljoonaa euroa tuottovaatimusta suurempi, euromääräinen vakavaraisuus on kasvanut.

Vuoden 2017 alussa voimaan tulleen eläkeuudistuksen perusteella kuolevuusperuste laskettiin uudestaan. Tarvittava kuolevuusperustetäydennys vanhuuseläkkeisiin kustannettiin työeläkeyhtiöiden osalta tasoitussummaamalla ja osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun ylärajan laskemisen johdosta vapautuvilla varoilla.

Sijoitustoiminta

Sijoitusten perusjakauma ja tuotot

Elon sijoitustuotto 7,4 prosenttia oli erinomainen suhteessa vuodelle 2017 kohdistuneisiin odotuksiin. Sijoitusstrategiat eri omaisuuslajeissa toimivat hyvin ja allokaatio eri strategioiden välillä tuki tuloksen muodostumista. Sijoitusstrategioiden määrätietoinen ja pitkäjänteinen kehittäminen jatkui ja sijoitusten hajautus globaalisti lisääntyi. Hyvin tuottaneiden osakesijoitusten allokaatiota kasvatettiin myös vuoden aikana.

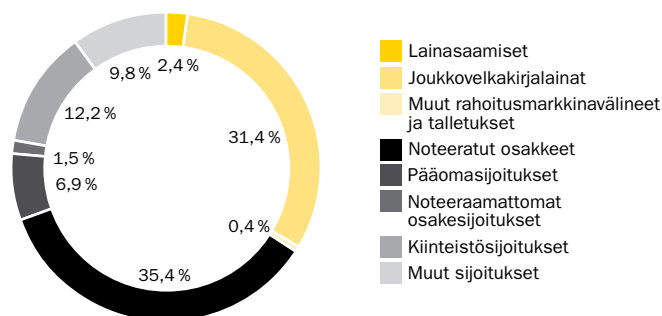
Vuonna 2017 lähes kaikkien omaisuuslajien tuoton vaihtelu oli huomattavasti keskimääräistä alhaisempaa. Markkinoiden volatiliiteetti oli historiallisen alhaisella tasolla, mikä kuvastaa osaltaan sijoittajien luottamusta markkinoihin ja ympäröivään talouteen.

Vuosi 2017 oli osakkeiden vuosi ja niiden tuotto nousi erinomaiselle tasolle. Osakesijoituksista saatu hyvä tuotto tuki merkittävästi koko sijoitustoiminnan tulosta. Osakemarkkinoilla vuosi oli erittäin poikkeuksellinen myös sen vuoksi, että markkinat kehittyivät kokonaisuudessaan tasaisesti koko vuoden ilman suurempia heilahteluita.

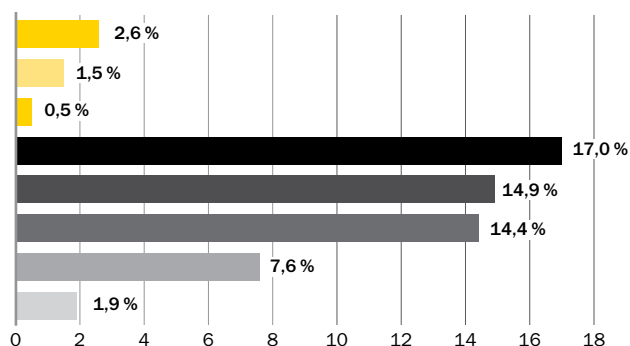
Ilmoitetuissa omaisuuslajikohtaisissa tuotoissa valuuttajohdannaisten tuotto on arvioitu tilinpäätöksen valuuttamääräisen omaisuuden suhteessa.

Elon osakesijoitukset tuottivat 16,6 (9,3) prosenttia ja noteeratut osakesijoitukset 17,0 (9,0) prosenttia. Elon noteeratuissa osakesijoituksissa parhaat tuotot saatiin sijoituksista kehittyville markkinoille. Erittäin hyvin onnistuivat kehittyvien

Sijoitusten perusjakauma

Sijoitustuotot

Sijoitusjakauma ja tuotto 31.12.2017

	Perusjakauma		Riskijakauma		Tuotto	Tuotto sis. valuuttasuojat
	milj. e	%	milj. e	%		
Korkosijoitukset	8 834,2	38,3	8 196,7	35,6	-1,8	1,4
Lainasaamiset	553,7	2,4	553,7	2,4	2,6	2,6
Joukkovelkakirjalainat	7 189,5	31,2	7 241,7	31,4	-2,3	1,5
Julkisyhteisöjen joukkovelkakirjalainat	3 548,9	15,4	3 624,8	15,7	-5,7	-0,6
Muiden yhteisöjen joukkovelkakirjalainat	3 640,6	15,8	3 616,9	15,7	1,1	3,5
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset sis. sij. kohdistuvat saamiset ja velat	1 091,0	4,7	401,3	1,7	-1,0	0,5
Osakesijoitukset	9 142,8	39,7	10 097,7	43,8	12,8	16,6
Noteeratut osakkeet	7 208,1	31,3	8 163,0	35,4	13,6	17,0
Pääomasijoitukset	1 584,0	6,9	1 584,0	6,9	9,2	14,9
Noteeraamattomat osakkeet	350,8	1,5	350,8	1,5	14,4	14,4
Kiinteistösijoitukset	2 811,8	12,2	2 811,8	12,2	7,0	7,6
Suorat kiinteistösijoitukset	2 064,8	9,0	2 064,8	9,0	7,4	7,4
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitusyritykset	747,0	3,2	747,0	3,2	5,8	8,2
Muut sijoitukset	2 263,9	9,8	2 264,4	9,8	26,3	1,9
Hedge-rahastosijoitukset	2 198,3	9,5	2 198,3	9,5	-2,5	1,9
Hyödykesijoitukset	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-
Muut sijoitukset	65,6	0,3	66,0	0,3	-	-
Sijoitukset yhteensä	23 052,8	100,0	23 370,6	101,4	7,4	7,4
Johdannaisten vaikutus			-317,9	-1,4		
Yhteensä	23 052,8	100,0	23 052,8	100,0		

Tuotto sis. valuuttasuojat -sarakeessa valuuttajohdannaisten tuotto on arvioitu omaisuuslajeille raportointihetken valuuttamääräisen omaisuuden suhteessa.

markkinoiden suorat osakesijoitukset, joiden tuotto oli yli 20 prosenttiyksikköä markkinoita parempi ollen lähes 50 prosenttia.

Valuuttastrategia onnistui Elossa myös erinomaisesti ja vaikutti positiivisesti Elon kokonaistuottoihin. Yhdysvaltain dollari alkoi heikentyä voimakkaasti vuoden ensimmäisen neljänneksen jälkeen ja heikentyi kokonaisuudessaan noin 14 prosenttia vuoden aikana. Dollarimääräisestä sijoitusomaisuudesta pidettiin kuitenkin suurin osa suojattuna läpi vuoden. Avoimen valuuttariskin määrä pidettiin kokonaisuudessaan maltillisena vuoden aikana.

Osakemarkkinoiden volatiliiteetti laski osin jopa kaikkien aikojen alimmille tasoille. Parhaiten osakemarkkinoista paikallisvaluutoissa tuottivat kehittyvien markkinoiden (MCSI noin 37 %), Yhdysvaltain (S&P yli 21 %) ja Japanin osakemarkkinat (Nikkei noin 21 %). Sen sijaan Euroopan ja Suomen (HEXP noin 11 %) osakemarkkinat tuottivat paikallisvaluutassa heikommin. Euro vahvistui muun muassa Yhdysvaltain dollaria vastaan voimakkaasti vuoden aikana. Tällä oli merkittävä eurosijoittajan tuottoa alentava vaikutus. Osakemarkkinoiden hinnoittelu pysyi pitkän aikavälin keskimääräistä tasoa korkeammalla erityisesti Yhdysvalloissa. Keskuspankkien toimet ja sijoitusvaihtoehtojen puute ovat tukeneet osaltaan hinnoittelua. Yritysten tulosten nousu oli voimakasta, erityisesti kehittyvillä markkinoilla ja Euroopassa.

Yrityslainamarkkinat tuottivat globaalisti hyvin, esimerkiksi eurooppalaiset investointiluokan yritysainat yli 2 prosenttia ja eurooppalaiset korkeamman riskin yritysainat yli 6 prosenttia. Pitkät korot nousivat ainoastaan maltillisesti vuoden 2017 aikana ja

luottomarginaalien kaventuminen kompensoi täysimääräisesti korkotason muutoksen. Parhaiten tuottivat heikomman riskiluokan sijoitukset. Tähän vaikutti muun muassa Euroopan keskuspankin arvopaperien osto-ohjelma, kohentunut talouskasvu, öljyn hinnan nousu, yritysten hyvä tuloskehitys ja vähäiset konkurssimäärät. Yhdysvaltain odotukset verohelpotuksista ja kasvua stimuloivasta budjetista kohensivat entisestään sijoittajien sentimenttiä loppuvuonna. Elon yritysten joukkovelkakirjalainojen tuotto oli 3,5 (6,5) prosenttia.

Valtiolainakorkojen muutokset olivat varsin maltillisia läpi vuoden. Yhdysvaltain keskuspankin (FED) ja Euroopan keskuspankin (EKP) rahapolitiikan selvästä kiristymisestä huolimatta pitkät valtiolainakorot nousivat yllättävän vähän. Yhdysvalloissa lyhyet korot nousivat Fedin nostaessa ohjauskorkoa kolmeen kertaan vuoden aikana. Pitkät korot päätyivät samalle tasolle kuin vuoden alussa. Kokonaisuudessaan korkokäyrä loiveni merkittävästi. Elon valtiolainasijoitusten korkoriski pidettiin maltillisena ja viimeisetkin euromääräiset valtiolainat myytiin salkusta pois. Valtiolainasijoitusten tuotto oli positiivinen, kun huomioidaan salkkuun kohdistuvat valuuttasuojaukset. Elon sijoitukset länsimaisiin valtiolainoihin vähenivät edelleen niiden heikoista tuotto-odotuksista johtuen.

Kehittyvien markkinoiden joukkovelkakirjalainojen markkinatuotot vaihtelivat sen mukaan, missä valuutassa sijoituksia tarkastelee; dollarimääräiset velkakirjat tuottivat vuoden aikana yli 10 prosenttia, mutta paikallisvaluuttamääräisten velkakirjojen tuotto jäi 1,2 prosenttiin johtuen

vahvistuneesta eurosta. Houkuttelevat tuottotasot, raaka-aineiden hintojen vakaa kehitys sekä talouskasvun kiihtyminen pitivät pääomavirrat kehittyville markkinoille ennätyskorkealla tasolla. Elossa kehittyvien markkinoiden korkosijoitusten osuutta kasvatettiin edelleen ja ne tuottivat vuoden aikana paikallisvaluutassa 4,9 prosenttia.

Keskuspankkien elvytystoimien johdosta volatiliiteetti eri omaisuusluokissa pysyi koko vuoden matalana ja houkuttelevia sijoitusmahdollisuuksia eri markkinoiden välillä oli niukalti. Elon hedge-rahastosalkussa tämä näkyi erityisesti kehittyneisiin länsimaihin sijoittavien makrorahastojen vaikeuksina tehdä hyviä sijoitustuottoja. Toisaalta kehittyviin markkinoihin (EM) keskittyvät makrorahastot ylsivät erinomaisesti tuottoihin vuoden 2017 aikana ja myös useat osakesidonnaiset rahastot tuottivat hyvin. Hedge-rahastosijoitusten osuutta Elon sijoitusjakaumassa pienennettiin vuoden aikana. Hedge-rahastosijoitusten tuotto vuonna 2017 oli 1,9 (1,9) prosenttia, ja se ylitti sekä tuotto-odotuksen että vertailuindeksin tuoton.

Kiinteistöinvestointimarkkinat olivat erittäin aktiiviset ja Suomessa transaktiovolyymi oli jälleen ennätyksellisen suuri. Kokonaisuutena kiinteistöjen hinnat kohosivat vain hieman samalla kun ostajien tavoittelemien prime-kohteiden tarjonta oli vähäistä. Myös sijoitukset uuteen vuokra-asuntotuotantoon pysyivät korkealla tasolla. Vuokramarkkinoilla toimitilojen vajaakäyttö ja vuokrat säilyivät samalla tasolla Helsingin keskustan parhaita kohteita lukuun ottamatta, missä vuokrat kääntyivät selvään nousuun. Kasvavan verkkokaupan johdosta vapaiden liiketilojen

määrä kasvoi jonkin verran ja vuokra-asuntojenkin tarjonta kasvukeskuksissa lisääntyi edelleen.

Elon kotimaan kiinteistöinvestointien vuosi oli vilkas ja varsinkin myyntejä tehtiin noin 160 miljoonalla eurolla. Vastaavasti uusia sijoituksia tehtiin noin 120 miljoonalla eurolla. Elo perusti Första Fondenin ja Trevianin kanssa maakuntien kasvukusten keskustakohteisiin sijoittavan Agore Ky:n, jonka sijoitusvolyymi on noin 350 miljoonaa euroa. Kansainväliset kiinteistöinvestoinnit kasvoivat noin 30 miljoonalla eurolla. Suorat kiinteistöinvestoinnit tuottivat 7,4 (6,5) prosenttia ja kiinteistöinvestointirahastot 8,2 (6,3) prosenttia.

Infrastruktuurisijoitukset kasvoivat yli 100 miljoonaa euroa ja näistä merkittävin oli sijoitus Yhdysvaltain Oregonissa metsiä omistavaan L&C Timberlands -yhtiöön.

Yritysten rahoituksen kysyntä vilkastui edelleen talouden elpymisen myötä. Rahoituksen kysyntä kohdistui pääosin yritysjärjestelyihin ja talouskasvun tuoman käyttöpääomarahoituksen tarpeisiin. Yritysten investoinnit pysyivät vielä suhteellisen matalalla tasolla. Rahoituksen tarjonta yrityksille sekä julkisten tahojen että pankkien toimesta oli aktiivista. Elon lainakanta kasvoi jonkin verran. Lainojen tuotto oli 2,6 (2,9) prosenttia, mikä nykyisessä matalien korkojen ympäristössä oli kohtuullinen.

Elon pääomasijoituksia lisättiin edelleen ja niiden arvo oli vuoden lopussa 1,6 miljardia euroa. Uusia sitoumuksia pääomarahastoihin ja lainarahastoihin annettiin vuoden aikana yli 600 miljoonalla eurolla. Pääomasijoitusten tuotto oli 14,9 (9,6) prosenttia.

Riskienhallinta ja -valvonta

Elossa tavoitteena on kokonaisvaltainen riskienhallinta, joka tukee yhtiön strategian ja liiketoiminnan tavoitteiden toteuttamista sekä turvaa liiketoiminnan jatkuvuutta. Yhtiön riskienhallintapolitiikan mukaan riskienhallinnan tulee olla kaikki toiminnot ja riskilajit kattavaa sekä systemaattista.

Elon neljättä toimintavuotta voi pitää riskienhallinnan näkökulmasta onnistuneena aiempien vuosien tavoin.

Työeläkeyhtiön merkittävin riski muodostuu vakavaraisuuden hallinnasta. Vakavaraisuuteen vaikuttavat monet yksittäiset tekijät, mutta suurin yksittäinen vaikutus on sijoitusriskien toteutumisella. Sijoitusten markkinariskiä ottamalla yhtiö tavoittelee vastuuvelan tuottovaatimuksen ylittävää tuottoa. Mikäli sijoitusten tuotto ylittää tuottovaatimuksen, yhtiön vakavaraisuusaste paranee ja kun sijoitusten tuotto jää alle tuottovaatimuksen, vakavaraisuus heikentyy. Sijoitusten riskitasoa säätelee ensisijaisesti viranomaisen määrittämä vakavaraisuussäännöstö, jonka puitteissa Elon hallitus myöntää sijoitustoiminnolle valtuudet toimia. Hallitus asettaa sijoitussuunnitelman kautta riskinottohalukkuuden sekä yleiset turvaavuuks-, hajautus- ja likviditeettitavoitteet. Sijoitussuunnitelmassa määritellään sijoitustoiminnolle vuosittaiset tavoitteet tuoton ja riskitason suhteen sekä valtuudet riskin ottamiseen hallituksen ja toimivan johdon myöntämien rajoitteiden puitteissa.

Elolla on käytössään yhtiössä kehitetty vakavaraisuuden hallinnan ohjausmalli. Vakavaraisuutta tarkastellaan yhtiössä käytössä olevien sisäisten mallien sekä skenaario- ja

stressitestien avulla. Ohjausmallissa sijoituksille asetetaan sopivat riskinottotasot, joissa huomioidaan vallitseva markkinatilanne, sijoitusnäkemykset ja vakavaraisuus. Vakavaraisuuden hallinnan ohjausmalli sisältää Elon hallituksen, toimivan johdon, operatiivisen sijoitustoiminnan sekä raportointi- ja valvontatoimintojen roolit.

Elon vakavaraisuusaste kasvoi hieman vuonna 2017 verrattuna vuoden 2016 lopun tasoon. Sijoitukset tuottivat kokonaisuudessaan erinomaisesti varsinkin osakesijoitusten ansiosta. Osakemarkkinat olivat koko vuoden vahvat ja tuottivat keskimäärin hyvin, vaikka maantieteellisten alueiden välillä olikin suuria eroja. Vakavaraisuusaste ja riskinottomahdollisuudet olivat vuoden lopussa edelleen hyvällä tasolla. Sijoitusten riskit pysyivät suurimman osan vuotta kohtuullisella tasolla suhteessa riskinottokykyyn. Vuoden loppupuolella sijoitusten riskitasoa nostettiin merkittävästi osakesijoitusten, kehittyvien markkinoiden lainojen sekä avoimen valuuttaposition kautta. Kokonaisriskitaso oli vuoden lopussa selvästi korkeammalla tasolla edelliseen tilinpäätökseen verrattuna.

Vakavaraisuuden ohella muut strategiset riskit koskevat muun muassa toimintaympäristön muutoksia, kumppanuuksia, kilpailumekanismia tai suorituskykyä.

Vuoden 2017 merkittävimmät operatiiviset riskit kohdistuivat muun muassa jatkuvasti ympäristömuutosten myötä muuttuviin henkilöstön osaamisvaateisiin, ulkosiin palveluihin ja tietoturvaan. Tietojärjestelmäriskit ovat stabiloituneet. Vuoden aikana operatiivisen riskienhallinnan kehitys kohdistui muun muassa raportointiin ja analysointiin sekä edelleen

jatkuvuusharjoitteluun ja järjestelmien toipumissuunnitelmien laadintaan.

Aiempien vuosien tavoin valmisteltiin ja hallitus vahvisti yhtiön riskienhallintasuunnitelman. Vuonna 2017 laadittiin ensimmäistä kertaa riskienhallinnan ja strategisen päätöksen osana hallituksen vahvistettavaksi työeläkeyhtiölain mukainen vakavaraisuus- ja riskiarvio ORSA eli own risk and solvency assessment. Vakavaraisuus- ja riskiarviossa arvioidaan oleellisten riskien vaikutusta yhtiön toimintaan sekä tarvittavia toimenpiteitä.

Tarkemmin yhtiön riskienhallintaa kuvataan toimintakertomuksen liitteessä Elon riskienhallinta.

Kokonaisliikekulut

Kokonaisliikekulut vuodelta 2017 olivat 134,6 (129,9) miljoonaa euroa. Hoitokustannustulolla katettavat liikekulut olivat 98,7 (95,6) miljoonaa euroa ja sijoitustoiminnan tuotoilla katettavat liikekulut 25,8 (24,0) miljoonaa euroa. Vakuutusmaksun työkyvyttömyysosalla kustannettiin työkyvyttömyysriskin hallinnasta aiheutuneita liikekuluja 2,1 (2,6) miljoonaa euroa. Lisäksi hoitokustannusosalla kustannettiin työkyvyttömyysriskienhallinnan kuluja 0,9 (0,9) miljoonaa euroa. Kokonaisliikekuluihin sisältyi 8,0 (7,7) miljoonaa euroa lakisääteisiä maksuja, jotka katetaan omalla maksuosuudellaan.

Henkilöstökulujen osuus kokonaisliikekuluista oli 27,5 (29,2) prosenttia. Hoitokustannustuloa kertyi koko vuodelta 121,9 (124,6) miljoonaa euroa. Hoitokustannustulos oli 23,3 (29,1) miljoonaa euroa ylijäämäinen. Liikekulut olivat 80,9 (76,7) prosenttia vakuutusmaksun hoitokustannustulosta.

Henkilöstö

Elossa oli vuonna 2017 keskimäärin 506 työsuhdetta (502) ja henkilötyövuosina laskettu henkilötyöpanos oli keskimäärin 462 (451). Koko henkilöstöstä vakituisia työntekijöitä oli 89 (88) prosenttia ja määräaikaisia 11 (12) prosenttia. Henkilöstön keski-ikä oli 44 (44) vuotta. Henkilöstöstä 67 (68) prosenttia oli naisia ja 33 (32) prosenttia miehiä.

Vuonna 2017 henkilöstötyön painopiste oli yrityskulttuurin ilmentävien toimintapaosaamisten jalkauttamisessa ja niiden näkymisessä jokapäiväisessä työssä. Osana osaamisen kehittämistä Elossa käynnistettiin Talent-ohjelma, jonka tarkoituksena on tarjota lahjakkaille ja motivoituneille elolaisille uusia haasteita, verkostoitumista ja mahdollisuuksia kehittää Elon liiketoimintaa yli yksikkörajojen. Kaksivuotiseen Talent-ohjelmaan valittiin 15 elolaista eri puolilta organisaatiota.

Syksyllä 2017 toteutettiin Elon viides henkilöstötutkimus. Henkilöstön omistautuneisuutta ja sen edellytyksiä kuvaava PeoplePower-indeksi oli edelleen parantunut. Syksyllä 2017 PeoplePower-indeksi oli 69,8 kun se vuotta aiemmin oli 69,1 ja ensimmäisessä tutkimuksessa 61,6. Elon tulos on täsmälleen sama kuin normitaso suomalaisissa asiantuntijayrityksissä.

Palkitsemisen tavoitteena on edistää Elon strategisten tavoitteiden saavuttamista. Vuoden 2017 aikana koko henkilöstö siirtyi yhden palkkausjärjestelmän piiriin ja otimme käyttöön Hay-tehtävien vaatavuuden arviointijärjestelmän koko henkilöstölle. Yhteiseen palkkausjärjestelmään siirtyminen edellytti paikallista sopimusta, joka neuvoteltiin syksyllä 2016 yhdessä Toimihenkilöt

Eloisa ry:n ja työnantajan kesken. Palkka- ja palkitsemisjärjestelmien avulla kehitetään työn tuloksellisuutta sekä henkilöstön osaamista ja sitoutumista. Elossa käytössä olevat rahalliset palkitsemismuodot peruspalkan lisäksi ovat eri henkilöstöryhmille samoilla periaatteilla määritellyt tulospalkkiot sekä niin sanotut kertapalkkiot. Elossa palkitseminen nähdään kokonaisuutena, johon rahallisen palkitsemisen lisäksi kuuluvat kattavat henkilöstöedut ja aineeton palkitseminen, esimerkiksi koulutus- ja kehitysmahdollisuudet.

Vuonna 2017 henkilöstön tulospalkkiojärjestelmään kuului 77 prosenttia, sijoitusjohdon ja -organisaation tulospalkkiojärjestelmään 10 prosenttia, johdon tulospalkkiojärjestelmään 4 prosenttia, myynnin tulospalkkiojärjestelmään 4 prosenttia sekä riippumattoman riskienvalvonnan ja raportoinnin tulospalkkiojärjestelmään 5 prosenttia henkilöstöstä. Henkilö voi kuulua kerrallaan vain yhden palkkiojärjestelmän piiriin. Tulospalkkiot maksetaan pääsääntöisesti kerran vuodessa ennalta sovittujen tavoitteiden toteuman selvittyä.

Elon palkka- ja palkkioselvityksessä kerrotaan yksityiskohtaisemmin Elon palkitsemisesta ja palkitsemisen perusteista. Selvitys on luettavissa Elon verkkosivuilla osoitteessa www.elo.fi.

Hallinto ja johtaminen

Elon hallitus muodostuu työmarkkinaosa-puolten, asiakkaiden ja sidosryhmien edustajista. Hallituksen varsinaisten jäsenten lukumäärää vähennettiin siten, että hallitukseen kuului vuonna 2017 kaksitoista varsinaista jäsentä ja neljä varajäsentä. Vuonna 2017 hallituksen puheenjohtajana

toimi Eeva-Liisa Inkeroinen ja varapuheenjohtajina toimivat Ann Selin ja Antti Aho. Hallituksen jäseninä toimivat Jari Karlson, Antti Kuljukka, Outi Lähtenmäki (21.11.2017 asti), Jorma Malinen, Janne Makkula, Marjo Matikainen-Kallström, Erkki Moisander, Olavi Nieminen, Susa Nikula ja Niklas Sonkin (22.11.2017 alkaen). Varajäseninä toimivat Jouko Liimatainen, Sinikka Näätsaari, Penna Urrila ja Daniela Yrjö-Koskinen.

Hallituksen nimitys- ja palkitsemisvaliokuntaan kuuluivat vuonna 2017 Eeva-Liisa Inkeroinen, Ann Selin ja Antti Aho. Hallituksen tarkastusvaliokunnan muodostivat Jari Karlson, Outi Lähtenmäki (21.11.2017 asti), Marjo Matikainen-Kallström ja Niklas Sonkin (18.12.2017 alkaen).

Elon hallintoneuvoston jäsenet valitaan varsinaisessa yhtiökokouksessa. Vuonna 2017 hallintoneuvoston puheenjohtajana toimi Klaus Saarikallio ja varapuheenjohtajina Håkan Nystrand ja Ilkka Brotherus.

Hallintoneuvoston vaalivaliokuntaan kuuluivat vuonna 2017 vakuutuksenottajien ehdottamina jäseninä Ilkka Brotherus, Klaus Saarikallio, Jouko Vehmas (6.2.2017 asti) ja Harri Miettinen (21.11. alkaen). Vakuutettujen ehdottamina jäseninä vaalivaliokuntaan kuuluivat Håkan Nystrand, Mika Varjonen ja Jaana Ylitalo. Vaalivaliokunnan puheenjohtajana toimi Klaus Saarikallio ja varapuheenjohtajana Håkan Nystrand.

Elon toimitusjohtajana toimii Satu Huber. Elolle ei ole nimetty varatoimitusjohtajaa tai toimitusjohtajan sijaista.

Elon johtoryhmään kuuluivat Satu Huberin lisäksi Mika Ahonen (lakiasiat, viestintä ja vaikuttaminen, compliance), Matti Carpén (asiakkuudet ja kanavat,

ICT), Hanna Hiidenpalo (sijoitukset), Mikko Karpoja (aktuaaritoimi, vastuullinen vakuutusmatemaatikko), Erja Ketko (riippumaton riskienvalvonta ja business control), Sarianne Kirvesmäki (talous ja sijoitusriskien valvonta), Hilikka Malinen (henkilöstöpalvelut) sekä 31.8. asti Keijo Kouvonen (vakuutukset ja eläkkeet). Keijo Kouvosen jäätyä eläkkeelle nimettiin johtoryhmän jäseneksi 1.9. Jouni Seppänen vastuualueenaan eläkkeet. Samalla Matti Carpénin vastuulle siirtyi myös vakuutukset. Johtoryhmän jäseninä aloittivat 1.9. alkaen Jonna Ryhänen (arvopaperisijoitukset) ja Timo Stenius (listaamattomat sijoitukset).

Elon johtamisjärjestelmään tehtiin muutoksia 1.9.2017. Johtoryhmän lisäksi asioita käsitellään toimitusjohtajan johdolla myös asiakasjohtoryhmässä, sijoitusjohtoryhmässä sekä hallintojohtoryhmässä.

Elon yhtiökokous päätti kokouksessaan 24.4.2017 hallintoneuvoston jäsenmääräksi 43. Hallintoneuvoston jäseniksi valittiin:

- erovuorossa olevista jäsenistä uudelleen toimikaudeksi 2017–2020 Vesa Aallosvirta (SAK), Maria Hanho, Johanna Heikkilä, Tero Jussila (EK), Pekka Kampman (STTK), Olavi Kaukonen, Heikki Kyntäjä (EK), Mikael Pentikäinen, Terhi Penttilä (EK), Marko Piirainen (SAK), Kimmo Simberg, Mika Varjonen (Akava) ja Olli Vormisto (EK)
- uutena jäsenenä toimikaudeksi 2017–2020 Mikko Leppälä
- kesken toimikauden eronneiden jäsenten tilalle toimikaudeksi 2017–2018 Satu Yrjänen ja toimikaudeksi 2017–2019 Pekka Metsi, Heikki Pesu, Harri Miettinen (EK) ja Tapio Volanen (EK).

Varsinainen yhtiökokous valitsi Elon tilintarkastajaksi tilintarkastusyhteisö Ernst & Young Oy:n, jossa päävastuullisena tilintarkastajana toimii KHT Ulla Nykky.

Elo antaa tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yhteydessä erillisen selvityksen hallinto- ja ohjausjärjestelmästä.

Elon oma pääoma ja ylijäämä

Elon oma pääoma muodostui 31.12.2017 sidotusta omasta pääomasta, johon kuului pohjarahasto 6 693 879,47 (6 693 879,47) euroa sekä vapaasta omasta pääomasta, johon kuuluivat varmuusrahasto 63 705 786,46 (63 705 786,46) euroa, käyttörahasto 29 096 550,26 (29 091 990,32) euroa sekä edellisten tilikausien voitto 1 841 728,24 (1 841 728,24) euroa. Elolla ei ole takuupääomaa.

Tilikauden ylijäämä oli 5 068,64 (4 559,94) euroa.

Hallitus ehdottaa, että tilikauden ylijäämä 5 068,64 euroa siirretään käyttörahastoon.

Elo ja sen konserni

Elo on keskinäinen vakuutusyhtiö, jonka yhtiökokouksissa äänivaltaa käyttävät vakuutuksenottajat ja vakuutetut.

Vuoden 2017 lopussa emoyhtiö Elon konserniin kuului tytäryhtiöinä 98 (107) asunto- ja kiinteistöyhtiötä. Lisäksi konserniin kuului 3 muuta yhtiötä, jotka on esitetty liitetiedoissa, sekä Probus Holding Oy ja Tammi-Kodit Ky alakonsernit. Konserniin on yhdistelty 9 osakkuusyhtiötä.

Tulevaisuuden näkymät

Vuoteen 2018 lähdeettä odotukset talouksien kehityksestä ovat varsin positiiviset. Kuluttajien luottamus on kautta maailman historiallisen korkealla ja myös yritysten näkymiä mittaavat indikaattorit viittaavat suotuisan taloussyklin jatkumiseen. Inflaatio-odotukset ovat edelleen hyvinkin matalia, mutta deflaation uhka näyttää väistyneen odotuksista.

Konsensusodotus globaalille talouskasvulle on 3,7 prosenttia eli jopa hieman korkeampi kuin vuoden 2017 kasvu. Euroalueen kasvun odotetaan hieman alenevan, ehkä 2 prosenttiin, mutta Yhdysvaltain kasvun odotetaan kiihtyvän hieman, 2,6 prosenttiin. Myös suurten kehittyvien talouksien, niin sanottujen BRICS-maiden kasvu näyttäisi olevan hieman nousussa, reilussa 5,5 prosentissa.

Euroalueen tavoin myös Suomessa parhaan kasvupyrähdysten odotetaan taittuvan ja konsensusodotus Suomen talouskasvulle on 2 prosenttia vuodelle 2018. Talouskehitys näyttää kuitenkin varsin tasapainoiselta, kun jo entuudestaan pirteän rakennustoiminnan lisäksi sekä yksityisen kulutuksen että vientikysynnän näkymät näyttävät melko valoisilta. Tämä ylläpitää myös yritysten investointihalukkuutta. Niin sanottu kestävä kasvu euroalueella ja Suomessa arvioidaan olevan alle 1,5 prosenttia, joten käynnissä oleva kasvu vähentää edelleen työttömyyttä ja tuotannon ylikapasiteettia. Suurimmat riskit alkavalle vuodelle liittyvät rahoitusmarkkinoihin, kansainväliseen politiikkaan ja kaupan vapauteen.

Finanssikriisin jälkeinen kasvujakso on jatkunut jo 8 vuotta. Suurissa

teollisuusmaissa kuten Yhdysvalloissa, Saksassa ja Japanissa talouksien tuotantokapasiteetti alkaa olla täysin käytössä, mikä yleensä merkitsisi palkka- ja inflaatiopaineiden esiin nousua. Toistaiseksi tästä ei ole kuitenkaan merkkejä, jolloin keskuspankit voivat normalisoida erittäin elvyttävää rahapolitiikkaa rauhalliseen tahtiin.

Talouksien ja markkinoiden riskit vuonna 2018 liittyvät lähinnä kehittyvien talouksien, ennen kaikkea Kiinan pyrkimykseen hillitä velkaantumistaan kasvua tukahduttamatta. Geopoliittiset riskit ovat Pohjois-Korean ja Lähi-Idän osalta jälleen kerran nousseet. OECD-talouksien osalta merkittävän talousriski olisi käynnissä olevan kasvu-yrähdysten purkautuminen merkittävästi korkeammiksi inflaatio-odotuksiksi, mikä pakottaisi keskuspankit rahapolitiikan kiristystoimiin ja luultavasti aiheuttaisi laajasti paineita sijoitusmarkkinoille.

Elon sijoitusomaisuuden riskitaso on hieman korkeampi kuin vuotta aiemmin, mutta eläke- ja vakavaraisuusuudistukset huomioon ottaen riskitaso on kohtuullinen vuoteen 2018 lähdeettäessä. Sijoitusten tuottokehitykseen vaikuttavat monet epävarmuudet vuonna 2018 kuten talouskehityksen sekä talous- ja geopolitiikan riskit, edelleen varsin matalat korkotasot ja toisaalta muiden omaisuuserien melko korkeat arvostukset. Näin ollen tuotto-odotukset kokonaisuudessaan ovat menneitä vuosia alhaisemmat.

EU:n laajuisena toimintaympäristöön liittyvänä muutoksena alkaa 25.5.2018 lukien EU:n tietosuojasetuksen (GDPR) (EU 2016/679) soveltaminen. Asetuksen keskeisenä tavoitteena on antaa yksityishenkilöille laajemmat oikeudet hallita omia

henkilötietojaan. Uudistus vaikuttaa kaikkiin Elossa henkilötietoja käsitteleviin prosesseihin, järjestelmiin ja toimintatapoihin.

Elo on aloittanut valmistautumisen uusien vaatimusten mukaiseen toimintaan vuoden 2017 aikana perustamalla tätä varten erillisen hankkeen. Työ jatkuu kuluvan vuoden puolella, myös toukokuun jälkeen. Elon tietosuoja-asetukseen valmistautumishankkeen tavoitteena on asetuksen vaatimuksiin vastaamisen lisäksi Elon toimintatapojen muokkaamisella varmistaa, että henkilöstö sitoutuu uuteen sääntelyyn ja huolehtii sen noudattamisesta aktiivisesti.

Elon hallitus kiittää yhtiön henkilöstöä ja toimivaa johtoa vuoden 2017 aikana tehdystä työstä.

SELVITYS MUISTA KUIN TALOUDELLISISTA TIEDOISTA

Liiketoimintamallin kuvaus

Elon perustehtävään, nykyisistä ja tulevista eläkkeistä huolehtimiseen, sisältyy vastuullisuus. Elo vaikuttaa ympäröivään yhteiskuntaan hoitamalla oman lakisääteisen työeläketurvan toimeenpanotehtävänsä tehokkaasti, sijoittamalla työeläkevarat turvaavasti ja tuottavasti sekä huolehtimalla asiakkaistaan vastuullisesti ja tasapuolisesti asiakaskokemusta kehittäen. Nämä näkökulmat sisältyvät Elon strategiaan päätavoitteisiin, jotka ovat vakavaraisuus, suorituskyky ja kasvu. Sijoitusvarallisuuden määrä on yli 23 miljardia euroa.

Elon vastuullisuus näkyy toiminnassa muun muassa työeläkevarojen vastuullisena hoitamisena ja hyvänä asiakaskokemuksena, henkilöstöstä huolehtimisessa ja hallinnon huolellisena hoitamisena. Ympäristövastuun

ja ihmisoikeuksien osalta laajimmat vaikutukset on Elon sijoitustoiminnalla.

Elo on asiakkaidensa omistama työeläkeyhtiö ja perustehtävänä on huolehtia asiakasyritysten työntekijöiden ja yrittäjien lakisääteisestä työeläketurvasta. Työstä ansaittava eläke on tärkeä osa suomalaisten työntekijöiden ja yrittäjien sosiaaliturvaa. Elo vastaa yli 500 000 työntekijän ja yrittäjän tulevista eläkkeistä. Eläkkeelle jääminen on suuri muutos ja tavoitteena on, että asiointi Elon kanssa sujuu mahdollisimman vaivattomasti, virheettömästi ja että kaikkia asiakkaitamme kohdellaan tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti. Elo huolehtii muun muassa noin 227 000 nykyisen eläkkeensaajan eläkkeen maksusta.

Työkyvyttömyysriskinhallinnan ja kuntoutuksen avulla Elo on mukana pidentämässä työuria, mikä on keskeistä niin yksilön kuin yhteiskunnan näkökulmasta. Työkyvyn ylläpito ja sairauspoissaolojen ehkäisy myös auttavat asiakasyrityksiä ehkäisemään niistä aiheutuvia kustannuksia.

Henkilöstövastuu

Elon henkilöstötyötä ohjaa henkilöstöstrategia. Henkilöstövisio on; Elo haluaa olla arvostettu ja kehittyvä työyhteisö, jossa jokainen voi kokea onnistumista. Sen toteuttamisessa on neljä painopistealuetta: uudistuva osaaminen, vastuullinen ja innostava johtaminen, kehittämiseen sitoutunut ja muutokseen valmis henkilöstö sekä joustava resursointi.

Elossa on varauduttu henkilöstön osaamiseen liittyviin riskeihin, kuten osaavan työvoiman saatavuuteen ja osaamisvaateiden kasvuun. Vuonna 2017 koulutusten painopisteitä olivat

tietojärjestelmäosaaminen ja digitalisaation vaikutukset liiketoimintaan, Elon ydinosaamisen vahvistaminen sekä johtamisen ja esimiestyön kehittäminen.

Vuoden 2017 aikana Elossa käynnistettiin Talent-ohjelma, jonka tarkoituksena on tarjota omille osaajille haasteita, verkostoitumista ja mahdollisuuksia kehittää Elon liiketoimintaa yli yksikkörajojen. Osaamista kasvatettiin omaa verkkokurssitarjontaa lisäämällä. Elon eettisten liiketoimintaperiaatteiden, tietoturvan, turvallisuuden, jatkuvuuden hallinnan ja palkkausjärjestelmien kurssit on kaikkien elolaisten suoritettava. Elolaiset käyttivät keskimäärin 20,89 tuntia vuodessa koulutukseen.

Elossa tehdään vuosittain henkilöstötyytyväisyystutkimus. Vuonna 2017 kyselyyn vastasi 90 prosenttia elolaisista. Kokonaisytyytyväisyyttä kuvaava PeoplePower-indeksi oli 69,8 (69,1). Elon tulos on samalla tasolla kuin suomalaisissa asiantuntijayrityksissä keskimäärin. Tavoitteena on nostaa tulos luokkaan hyvä eli indeksinä ilmaistuna 71,4.

Työhyvinvointi ja työkyky

Elossa on tavoitteena huolehtia henkilöstön työhyvinvoinnista ja työkyvystä siten, että eri-ikäiset työntekijät kokevat tekevänsä mielekästä työtä ja säilyttävät sekä työmotivaationsa että toimintakykynsä korkeana koko työuransa ajan. Työhyvinvoinnin osa-alueita kehitetään ja seurataan yhteistoiminnassa, johon osallistuvat mm. työsuojelutoimikunta, henkilöstöpalvelut, työterveyshuolto ja muut yhteistyöryhmät.

Työsuojelun ja työhyvinvoinnin kehittämistä Elossa koordinoi työsuojelutoimikunta, joka kokoontui vuoden 2017 aikana viisi kertaa. Työsuojelutoimikunnan toimintaan

osallistuu työnantajan ja henkilöstön edustajien lisäksi työterveyshuollon asiantuntijoita. Työsuojelutoiminnan piiriin kuuluu koko Elon henkilöstö. Vuonna 2017 keskityttiin erityisesti tuki- ja liikuntaelinvaijien ehkäisemiseen sekä oman työn hallintaan liittyviin taitoihin.

Tasa-arvo ja monimuotoisuus

Elossa laaditaan joka toinen vuosi *tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma*. Suunnitelma päivitettiin vuoden 2017 aikana. Elon johto ja esimiehet vastaavat tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toteutumisesta, mutta se laaditaan yhteistyössä henkilöstön kanssa. Tavoitteena on kehittää sukupuolten välistä tasa-arvoa pitkäjänteisesti.

Elossa naisten ja miesten sijoittuminen eri tasoihin tehtäviin on tasapuolista. Naisten osuus kaikissa Elon toimihenkilö- ja asiantuntijatehtävissä vuonna 2017 oli 69 prosenttia ja miesten osuus 31 prosenttia. Naisten osuus esimiestehtävissä oli 57 prosenttia ja miesten osuus 43 prosenttia. Naisten osuus johdossa on 58 prosenttia ja miesten osuus 42 prosenttia.

Elossa on laadittu ohje kiusaamista-pauksen selvittämisestä ja se on koko henkilöstön saatavilla intranetissä. Kiusaamisen ja häirinnän suhteen Elossa on nollatoleranssi.

Elo ei hyväksy iästä, sukupuolesta tai muusta syrjivästä perusteesta johtuvia palkkaeroja. Vuoden 2017 aikana koko henkilöstö siirtyi yhden palkkausjärjestelmän piiriin ja Elossa otettiin käyttöön Hay-tehtävien vaativuuden arviointijärjestelmän koko henkilöstölle.

Elon *yhteistyöfoorumi* seuraa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toteutumista. Sen tärkeimpänä tehtäväalueena on erilaiset henkilöstökysymykset silloin, kun ne koskevat koko henkilöstöä tai valtaosaa siitä. Yhteistyöfoorumi kokoontui vuoden 2017 aikana neljä kertaa.

Elon hallinto- ja ohjausjärjestelmä

Elon hallinto- ja ohjausjärjestelmä perustuu lainsäädäntöön. Elon hyvää hallintotapaa koskevan ohjeistuksen pohjana ovat listayhtiöiden hallinnointikoodin 2015 suositukset, joita Elossa noudatetaan työeläkeyhtiölle soveltuvin osin. Elon hallinto- ja ohjausjärjestelmän sekä hyvää hallintotapaa koskevan ohjeistuksen hyväksyy Elon hallitus. Selvitys Elon hallinto- ja ohjausjärjestelmästä (CG-selvitys) on julkaistu Elon verkkosivuilla.

Compliance-toiminta

Compliance-toiminta on osa Elon sisäistä valvontaa, jonka järjestämisen lähtökohtana on noudattaa viranomaisten antamia säännöksiä sekä yleisiä sisäisen valvonnan parhaita käytäntöjä. Compliance-toiminta on myös osa Elon riskienhallintaa, jossa sen tavoitteena on tukea liiketoimintaa erityisesti juridisten ja compliance-riskien tunnistamisessa ja hallinnassa sekä valvoa ja raportoida näistä tarkastusvaliokunnalle ja johdolle.

Elossa toimii compliance officer, jolla on ohjausvastuu Elon compliance-organisaatiosta. Compliance-organisaation muodostavat compliance officerin lisäksi Elon eri yksiköissä toimivat compliance-vastaavat. Compliance-toiminta alkaa ylimmästä johdosta eli toimitusjohtajasta

ja hallituksesta, jotka vastaavat yhtiön toiminnan laillisuudesta.

Elossa on vahvistettu havaittujen compliance-riskien käsittelyyn prosessi, jossa on huomioitu niiden vakavuusaste. Kaikkien riskien käsittelystä vastaa ensisijaisesti compliance officer, joka raportoi tilanteista hallitukselle ja toimitusjohtajalle. Kriittisten riskien osalta raportointi toteutetaan välittömästi. Elossa toimii compliance board, jossa on toimitusjohtajan lisäksi kolme jäsentä. Boardin tehtävänä on käsitellä kriittisiä tai muuten Elon toiminnalle merkittäviä havain- toja ja vakavampia compliance-tilanteita sekä tehdä niiden osalta päätökset. Kriittisiä compliance-riskejä ei ollut vuonna 2017.

Vuoden 2017 aikana Eloon avattiin whistleblow-kanava, jonka tavoitteena on mahdollistaa eettisiin liiketoimintaperiaatteisiin liittyvistä huolenaiheista ja rikkeistä ilmoittaminen anonymisti. Tehdyt ilmoitukset käsittelee compliance officer, joka esittelee asian tarvittaessa compliance boardille päätettäväksi. Kanavasta kerrottiin henkilöstölle koko talon kattavissa koulutuksissa. Vuonna 2017 ei tullut whistleblow-ilmoituksia.

Sisäpiiriohjeistus sekä lahjonnan ja korruption vastaiset ohjeet

Elossa noudatetaan työeläkevakuutusyhtiötä koskevan lain mukaista sisäpiiriohjetta. Sisäpiiriohjetta sovelletaan Elon sijoitus-toimintaan sekä sisäpiiriin kuuluvan henkilöstön omiin arvopaperikauppoihin. Pysyvään sisäpiiriin kuuluu henkilöitä joko asemansa tai tehtävänsä perusteella. Sisäpiiriohjetta sovelletaan myös tilapäisiin sisäpiiriläisiin, jotka saattavat saada hankekohtaisesti sisäpiiritietoa.

Elossa valmisteltiin 2017 uudet lahjonnan ja korruption vastaiset periaatteet, jotka tulevat voimaan alkuvuonna 2018. Kaikki Elon liiketoiminnat ja niiden korruptioon liittyvät riskit arvioidaan kevään 2018 aikana uusiin ohjeistuksiin perustuen. Uudet lahjonnan ja korruption vastaiset periaatteet koulutetaan kaikille elolaisille vuoden 2018 aikana. Elossa ei ole tullut tietoon lahjonta-tapauksia vuonna 2017.

Elon eettiset liiketoimintaperiaatteet

Elon eettiset liiketoimintaperiaatteet (Code of Conduct) määrittävät, miten Elo toimii erilaisissa tilanteissa. Ne perustuvat Elon yrityskulttuurin kulmakiviin ja toimintamalleihin. Eettisissä liiketoimintaperiaatteissa otetaan kantaa muun muassa hyvään hallintoon, tietosuojaa-asioihin, lahjonnan vastaisuuteen, työelämään ja ihmisoikeuksiin. Jokaisella elolaisella on vastuu noudattaa periaatteita ja ilmoittaa epäillyistä menettelyohjeiden rikkomuksista. Elon vastuullisen sijoittamisen periaatteet sisältävät myös ihmisoikeuksien toteuttamisen seurannan.

Elon oma liiketoiminta ja toimitusketju ovat pääosin Suomessa ja Elossa ei ole ilmoitettu toteutuneita ihmisoikeuksien rikkomiseen liittyviä riskejä. Riskit kartoitetaan laajamittaisesti seuraavan kerran vuonna 2018.

Elon eettiset liiketoimintaohjeet sisältävät lahjonnan ja korruption vastaiset ohjeet. Elossa laadittiin vuoden 2017 aikana eettisten liiketoimintaperiaatteiden verkkokurssi. Tavoitteena on, että kaikki elolaiset suorittavat kurssin.

Sijoitustoiminnan vastuullisuus

Vastuullinen sijoittaminen on kiinteä osa Elon sijoitustoimintaa ja sijoituskohteiden arviointia. Sijoituskohteiden vastuullisuutta arvioidaan ns. ESG-tekijöiden (Environment, Social, Governance) avulla. Elon hallitus hyväksyy vastuullisen sijoittamisen periaatteet. Periaatteista vastaa sijoitustoiminnan johtoryhmä. Sen tukena toimii vastuullisen sijoittamisen ohjausryhmä.

Elon hallitus hyväksyi keväällä 2017 päivitetty vastuullisen sijoittamisen periaatteet ja uuden sijoitustoiminnan ilmastostrategian. Ilmastostrategia täydentää Elon vastuullisen sijoittamisen periaatteita. Elon vastuullisen sijoittamisen periaatteet ja sijoitustoiminnan vastuullisuus muodostuvat seuraavista osa-alueista: omien toimintatapojen vastuullisuus, kansainvälisten normien huomioiminen, sijoituskohteiden vastuullisuuden analysointi osana sijoitusten valmistelua, päätöksentekoa ja seurantaa sekä omistajaohjaus ja muu vaikuttaminen.

Myös Elon omistajaohjauksen periaatteet päivitettiin ja niihin sisällytettiin yritys vastuunäkökulmia. Elo pitää tärkeänä, että yhtiöt raportoivat taloudellisten tietojen lisäksi myös olennaisia tietoja yritys vastuun toteuttamisesta ja tavoitteista.

Ympäristövastuu sijoittamisessa

Ilmastonmuutoksen huomioiminen liittyy sijoituskohteiden ympäristövastuun arviointiin. Elon tavoitteena on, että vuoteen 2025 mennessä merkittävä osa sijoituksista tukee YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumista. Elon ilmastostrategia pyrkii huomioimaan ilmatoriskit monipuolisesti ja hyödyntämään ilmastonmuutoksen tarjoamia sijoitusmahdollisuuksia. Elon

ilmastostrategia täydentää Elon vastuullisen sijoittamisen periaatteita.

Elon jatkuvana tavoitteena on pyrkiä varmistamaan, ettei sijoituksiin liity liiallista ilmatoriskia. Ilmatoriskillä tarkoitetaan ilmastonmuutoksen vaikutuksesta aiheutuvia riskejä yrityksen liiketoiminnalle sekä yhteiskunnalle laajemmin. Sijoittajan kannalta riskit voidaan jakaa ainakin ilmastonmuutoksen fyysisiin vaikutuksiin, transitorisiin eli siirtymiseen vähähiiliseen yhteiskuntaan sekä rahoitusmarkkinoiden systeimiriskiin. Elon tavoitteena on varmistaa, että sijoitustuotot ovat kestäväällä pohjalla huomioiden myös ilmastonmuutoksen mukanaan tuomat haasteet rahoitusmarkkinoille ja sijoituskohteille.

Elo julkistaa sijoitusten hiilijalanjäljen vuosittain Montréal Pledgen allekirjoittajana. Vuonna 2017 Elo sijoittui kansainvälisen ilmastojärjestön AODP:n arvioinnissa parhaaseen AAA-kategoriaan ja oli sijalla 10 maailmanlaajuisesti 500 sijoittajasta. Elo liittyi syksyllä 2017 ensimmäisenä suomalaisena sijoittajana ilmastonmuutosta torjuvan IIGCC:n jäseneksi. IIGCC on institutionaalisten sijoittajien yhteistyöverkosto, jonka tavoitteena on kannustaa poliittisia päättäjiä, sijoittajia ja yrityksiä huomioimaan ilmastonmuutoksen aiheuttamat riskit ja mahdollisuudet.

Elon noteerattujen osakesijoitusten hiilijalanjälki oli 154 (tCO_{2e}/MUSD) ja se laski edeltävään vuoteen verrattuna 25 prosenttia. Noteerattujen osakesijoitusten hiili-intensiteetti oli 230 ja se oli 15 prosenttia pienempi kuin vertailuindeksillä. Hiili-intensiteetti pieneni vuodesta 2016 4 prosenttia.

Elon noteerattujen yrityslainojen hiili-intensiteetti oli 308 (tCO₂/MUSD) ja se pieneni viime vuoteen verrattuna 15 prosenttia. Yrityslainasalkun hiilijalanjäljen laskennan kattavuutta lisättiin vuonna 2017 sisältämään suorien sijoitusten lisäksi myös rahastosijoitukset.

Elon suorien kiinteistö sijoitusten hiili-intensiteetti oli 16 (tCO₂/MEUR) ja se oli edellisvuonna 17. Kiinteistöissä energiakulutuksen säätökorjattu trendi oli laskeva sekä lämmön että sähkönkulutuksen osalta.

Hiilijalanjäljen laskenta kattaa jo 47 prosenttia Elon sijoitusomaisuudesta.

Elon metsäsijoitusten metsän vuotuisesta kasvusta tuleva positiivinen ympäristövaikutus eli ns. hiilinielu kasvoi vuonna 2017 lähes 50 prosenttia ja oli arviolta noin 175 000 tCO₂.

Ihmisoikeudet ja aktiivinen omistajuus

Sijoituskohteiden yritys vastuunäkökulmien seurantaan sisältyy YK:n Global Compactista nousevien ihmisoikeuksiin liittyvien periaatteiden toteutumisen seuranta. Ihmisoikeuksien huomioiminen on osa sijoituskohteiden sosiaalista vastuuta ja sitä arvioidaan osana sijoituskohteiden vastuullisuuden arviointia. Ihmisoikeuksien rikkominen ei kuulu kestävään liiketoimintaan ja ihmisoikeuksien huomioiminen osana vastuullista sijoittamista on niin inhimillisestä kuin sijoitusriskinhallinnan näkökulmasta tärkeää.

Sijoituskohteiden vastuullisuuden määrittelyssä huomioidaan lähtökohtana kansainväliset normit, kuten YK:n Global Compact -aloite, johon sisältyvät muun muassa ihmisoikeudet. Jos sijoituskohde ei täytä vastuullisuusperiaatteitamme,

voimme aloittaa tai olla osallisena vaikuttamisprosessissa sijoituskohteen toiminnan muuttamiseksi. Elossa on käytössä normirikkomusten seurantaprosessi, jossa käytetään apuna palveluntarjoajana MSCI:tä. Normirikkomusten seuranta kattaa 85 prosenttia listatuista osakkeista ja 87 prosenttia yrityslainoista, Elon koko sijoitusomaisuudesta 40 prosenttia. Global Compact-yritys vastuunormi sisältää 10 ympäristöä, ihmisoikeuksia ja työvoimaa koskevaa periaatetta.

Elo toteutti aktiivista omistajuutta osallistumalla suomalaisten pörssiyhtiöiden nimitystoimikuntiin ja osallistumalla yhtiökokouksiin.

Yritys vastuunäkökulmista ja vuoden 2017 tuloksista kerrotaan lisää Elon vuosi- ja vastuuraportissa. Vuosi- ja vastuuraportissa käytetään soveltuvin osin Global Reporting Initiative -viitekehystä. Elon hallitus allekirjoittaa yritys vastuutiedot osana tilinpäätösraportointia vuosittain.

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet 2017

Tilinpäätös on laadittu kirjanpitolain ja -asetuksen, osakeyhtiölain, työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain ja vakuutusyhtiölain mukaisesti. Tilinpäätöksessä on noudatettu eläkelaitoksen vakavaraisuusrajan laske- misesta ja sijoitusten hajuttamisesta annettua lakia, sosiaali- ja terveysministeriön asetusta vakuutusyhtiön tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä, sosiaali- ja terveys- ministeriön vahvistamia laskuperusteita sekä sosiaali- ja terveysministeriön ja Finanssival- vonnan antamia määräyksiä ja ohjeita.

Konsernitilinpäätös

Elon konsernitilinpäätökseen on määräysval- taan perustuen yhdistelty tytäryhtiöt, joissa konsernin osuus äänivallasta on yli puolet. Elon konserniin vuonna 2017 yhdisteltiin 98:n asunto- ja kiinteistöyhtiömuotoisen tytäryhtiön lisäksi 3 muuta yhtiötä, jotka on esitetty liitetiedoissa, sekä Probus Holding Oy ja Tammi-Kodit Ky alakonsernit.

Konsernitilinpäätös on laadittu emoyrityk- sessä noudatettujen tilinpäätösperiaatteiden mukaisesti emo- ja tytäryhtiöiden tuloslas- kelmien ja taseiden yhdistelminä. Sisäiset tuotot ja kulut, voitonjako, saamiset, velat sekä keskinäinen osakeomistus on elimi- noitu. Tilikauden aikana hankitut tytäryhtiöt on yhdistelty hankintahetkestä lähtien ja myydyt tytäryhtiöt luovutushetkeen saakka.

Vähemmistön osuus tuloksesta ja omasta pääomasta on erotettu omaksi eräkseen.

Konsernin sisäinen osakeomistus on eliminoitu hankintamenomenetelmää

käyttäen. Syntynyt konserniaktiiva on jaettu tytäryhtiöiden omaisuuserille niiden käypien arvojen sallimissa rajoissa. Omaisuuserän käyvän arvon ylittyessä aktiiva on kirjattu liikearvoksi. Konserniaktiivan poistossa noudatetaan vastaavan omaisuuserän suunnitelman mukaisia poistoja. Liikearvo poistetaan 10 vuodessa. Konserniosak- keisiin aikaisempina tilikausina tehdyt arvonkorotukset, on konsernitaseessa merkitty tytäryhtiön omistaman kiinteistön arvonkorotukseksi.

Liitetiedoissa esitetyt osakkuusyhtykset, joiden äänivallasta konserni omistaa 20–50% on yhdistelty konsernitilinpää- tökseen pääomaosuusmenetelmällä. Elon konserniin ei kuulu huomattavan vaikutusvallan perusteella yhdisteltäviä osakkuusyhtiöitä. Asunto- ja kiinteistöyhtiö- muotoisia osakkuusyhtiöitä ei ole yhdistelty konsernitilinpäätökseen, koska niiden vaikutus konsernin tulokseen ja vapaaseen omaan pääomaan on epäolennainen.

Konsernitilinpäätöksen jäljennökset on saatavissa osoitteesta Revontulentie 7, Espoo.

Vakuutusmaksutulo

TyEL-maksutulo määräytyy vakuutettujen TyEL-kokonaispalkkasumman ja maksupro- sentin mukaan. Tilikauden aikana perittyä, palkkasumma-arvioon perustuvaa ennak- komaksua on oikaistu tilinpäätöksessä tarkistusmaksuarviolla. Tilikauden maksu- tuloon on kirjattu myös edellisen vuoden

arvioidun ja toteutuneen tarkistusmaksun aiheuttamat erot.

YEL-vakuutusmaksutulo määräytyy yrittäjien työtulojen ja maksuprosentin perusteella.

Korvauskulut

Korvauskulut muodostuvat eläkkeensaajille maksetuista eläkkeistä, kuntoutuskuluista, kustannustenjaon korvauksista, työkyvyn ylläpitotoimintaan ja korvaustoimintaan kohdistuvista liikekuluista sekä korvausvas- tuun muutoksesta.

Sijoitusten kirjanpitoarvo

Kiinteistösijoitukset

Rakennukset ja rakennelmat esitetään taseessa suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennetyn hankintamenon määräisinä, tai ne on kirjattu sitä alempaan käypään arvoon.

Kiinteistöihin tehdyt arvonalennukset ja arvonalennusten palautukset on kirjattu tulosvaikutteisesti. Myytyihin kiinteistöihin on tehty tulosvaikutteiset arvonalennusten palautukset ennen myyntivoittojen kirjaa- mista. Tilivuonna 2017 kiinteistöjen kirjanpi- toarvoihin ei ole tehty arvonkorotuksia.

Osakkeet ja osuudet

Osakkeet ja osuudet on merkitty taseeseen hankintamenuon tai sitä alempaan käypään arvoon. Osakkeisiin ja osuuksiin aiempina vuosina tehdyt arvonalennukset palautetaan

tulosvaikutteisesti hankintamenuon käyvän arvon nousua vastaavalta osalta. Osakkeet ja osuudet on merkitty kirjanpitoon keskihin- tamenetelmää käyttäen.

Rahoitusmarkkinavälineet

Rahoitusmarkkinavälineisiin kuuluvat joukkolainat ja rahamarkkinainstrumentit. Rahoitusmarkkinavälineiden tasearvona on hankintamenu, joka lasketaan keskihintaa käyttäen. Korkotason vaihtelusta aiheutuvia arvonmuutoksia ei kuitenkaan kirjata. Hankintamenu on oikaistu nimellisarvon ja hankintamenuon jaksotetulla erotuksella. Nimellisarvon ja hankintamenuon erotus jaksotetaan korkotuoton vähennykseksi tai lisäykseksi rahoitusmarkkinavälineen juoksuaikana. Hankintamenuon sisällytetty vastaerien määrä on ilmoitettu taseen liitetiedoissa.

Lainasaamiset, muut saamiset ja talletukset

Lainasaamiset, muut saamiset ja talletukset on arvostettu nimellisarvoon tai sitä alem- paan todennäköiseen arvoon.

Johdannaisopimukset

Johdannaisia käytetään Elossa sijoitus- riskien pienentämiseen ja suojaamiseen, markkinariskin lisäämiseen ja sijoitustoiminnan tehostamiseen. Tilikauden aikana on käytetty osake-, korko-, luottoriski-, hyödyke-, volatiliteetti-, inflaatio- ja valuuttajohdannaisia.

Tilikauden aikana sopimusten sulkemisesta tai raukeamisesta syntyneet voitot ja tappiot on kirjattu tilikauden tuotoksi tai kuluksi.

Kirjanpidollista suojauslaskentaa sovelletaan vain niihin johdannaissopimuksiin, jotka täyttävät Finanssivalvonnan ohjeistuksen tälle asettamat edellytykset. Johdannaissopimukset, joihin on sovellettu suojauslaskentaa, on arvostettu kokonaisuutena suojattavan erän kanssa. Suojaamistaroituksessa tehty johdannaissopimukset arvostetaan kokonaisuutena suojattavan tase-erän kanssa. Jos suojattavasta tase-erästä ei kirjata arvonmuutosta, ei myöskään suojaavasta sopimuksesta tehdä tulostulokuitteista kirjausta tilinpäätökseen, ellei sen negatiivinen arvonmuutos ylitä suojattavan tase-erän positiivista arvonmuutosta. Jos suojauksen kohteesta kirjataan arvonalennuksen palautusta, kirjataan käytetyn johdannaisen arvonmuutos kokonaisuudessaan kuluksi. Kirjanpidossa ei ole sovellettu suojauslaskentaa.

Muiden kuin suojaamistarkoituksessa tehtyjen johdannaissopimusten realisoitumaton tappio kirjataan tuloslaskelmaan kuluksi. Realisoitumatonta voittoa ei kirjata tuotoksi.

Vakuutusmaksusaamiset

Vakuutusmaksusaamiset koostuvat tarkistamattomista vakuutusmaksuvarioista ja tilivuoden päättyessä maksamattomina olevista erääntyneistä vakuutusmaksuista. Vakuutusmaksusaamiset merkitään taseeseen nimellisarvoon tai tätä alempaan todennäköiseen arvoon.

Erääntyneistä vakuutusmaksuista on kirjattu luottotappioiksi maksusteellisiksi

totetut saamiset sekä sellaisten yhtiöiden saamiset, joiden konkurssi on alkanut. Lisäksi luottotappioihin on kirjattu vahvistettujen yrityssaneerauksien leikatut saamiset sekä saamiset, joiden perinnästä luovuttu saatavan pienuuden vuoksi. Lisäksi vuoden vaihteessa kesken olevista merkittävistä saneerauksista kirjataan arvioperusteisesti luottotappio. YEL:n vakuutusmaksusaamista luottotappiot kirjataan pääsääntöisesti vanhenemisen johdosta.

Poistot ja laskentaperiaatteet – yleinen periaate

Kuluvan omaisuuden hankintameno on aktivoitu ja kirjataan kuluksi vaikutusaikanaan suunnitelman mukaisin poistoin. Myös kuluvan omaisuuden tuloutetut arvonkorotukset poistetaan suunnitelman mukaisesti.

Aineettomina oikeuksina esitetyt tietokoneohjelmien lisenssit sekä järjestelmähankkeisiin liittyvät muut pitkävaikutteisten menojen hankintamenot on aktivoitu ja kirjataan kuluksi vaikutusaikanaan suunnitelman mukaisin poistoin.

Tasapoistoina lasketut poistot tehdään alkuperäisestä hankintahinnasta seuraavien taloudellisten käyttöaikojen mukaan:

Asuin-, toimisto- ja liikerakennukset	50 v
Teollisuus- ja varastorakennukset	40 v
Hotellit	50 v
Aineettomat oikeudet	5 v
Autot	5 v
Atk-laitteet	3 v
Kalusto	10 v
Konttorikoneet	3 v
Muut pitkävaikutteiset menot	3–10 v

Menojäännöspoistoina lasketut poistot alkuperäisestä hankintahinnasta: Rakennusten tekniset laitteet, koneet ja kalusto 20 %

Sijoitusten käyvät arvot

Kiinteistösijoitukset

Suorat kiinteistösijoitukset on arvioitettu kokonaisuudessaan ulkopuolisen auktorisoidun kiinteistöarvioijan toimesta, lukuun ottamatta muutamaa erilliskohdetta sekä vuoden 2017 aikana valmistuneita uudisrakennuksia ja peruskorjauksessa olleita kohteita. Arviot on tehty kaikista kiinteistösijoituksista arvohetkellä 31.12.2017.

Toimitilakohteet on arvioitu tuottoarvomenetelmällä 10 vuoden kassavirtamenetelmää soveltaen. Peruskorjauksessa olevat kiinteistöt ja uudisrakennukset on arvioitu kustannusarvomenetelmällä. Tontit ja niille tehty hankesuunnitelmat on arvioitu kokonaisuutena rakennusoikeuden arvo ja kirjanpitoon aktivoitavat kesken eräiset työt huomioiden. Asunnot (suoraan omistettut ja tytäryhtiössä olevat suorat asunto-omistukset) on arvioitu sekä tuottoarvomenetelmällä kassavirtapohjaisesti että kauppa-arvomenetelmällä kokonaisarvonkorjaus huomioiden siten, että markkina-arvo on määritetty näillä menetelmillä saatujen arvojen keskiarvona. Asuntokohteen markkina-arvo ei saa ylittää kauppa-arvomenetelmän mukaista markkina-arvoa.

Osakkeet ja osuudet

Noteerattujen osakkeiden sekä sellaisten arvopapereiden, joille on olemassa markkinat, käypänä arvona käytettävä

kauppanoteeraus on osakkeen päätöshuutokaupan perusteella määräytyneen päätöskurssi. Mikäli osakkeella ei käydä kauppaa päätöshuutokaupassa, on päätöskurssi viimeisimmän toteutuneen kaupan hintanoteeraus.

Noteeraamattomien osakkeiden ja osuuksien käypänä arvona on käytetty todennäköistä luovutushintaa, hankintahintaa tai substanssiin pohjautuvaa arvoa.

Käyttöomaisuusosakkeet on arvostettu taseessa hankintameno, koska tämän katsotaan vastaavan niiden käypää arvoa.

Osake- ja korkorahastojen osalta noteerukset perustuvat pääasiassa rahastoyhtiön julkisessa hinnanseurantajärjestelmässä ilmoittamaan rahasto-osuuden arvoon.

Pääomasijoitusrahastojen käypänä arvona on käytetty hankintamenoa tai hallinnointiyhtiön ilmoittamaa arviota rahaston käyvästä arvosta.

Hedge-rahastojen käypänä arvona käytetään rahaston markkina-arvoa, joka perustuu rahaston säilytysyhteisöltä saatavaan rahaston arvostukseen.

Rahoitusmarkkinavälineet

Rahoitusmarkkinavälineiden, joukkolainat ja rahamarkkinainstrumentit, käypä arvo perustuu ensisijaisesti markkinahintoihin. Ellei markkinahintaa ole saatavissa tai sijoituksen käypä arvo ei ole luotettavasti määritettävissä, käytetään ulkopuolisten tahojen antamia arvostuksia tai käypä arvo lasketaan käyttäen yleisesti hyväksyttyjä markkinahinnan laskentamalleja tai käypänä arvona käytetään jaksotettua hankintahintaa.

Johdannaissopimukset

Pörssinoteerattujen johdannaissopimusten käypänä arvona käytetään pääsääntöisesti päätöshuutokaupan perusteella määräytynyttä päätöskurssia tai viimeisintä hintanoteerausta. Johdannaissopimusten käyvät arvot, vastuut sekä johdannaiskaupan vakuudeksi saadut ja annetut vakuudet esitetään liitetiedoissa. Kahdenvälisille johdannaisille eli ns. OTC-johdannaisille lasketaan käypä arvo yleisesti hyväksytyillä arvostusmalleilla.

Ulkomaanrahanmääräiset saamiset ja velat

Ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat on muutettu euroiksi Euroopan Keskuspankin tilinpäätöspäivänä julkaisemaan kurssiin.

Muiden sijoitusten osalta on käytetty hankinta-ajankohdan kurssia tai sitä alemmaa tilinpäätöspäivän kurssia kuitenkin siten, että arvostuksessa huomioidaan myös arvopaperin markkinahinnan muutoksen vaikutus. Mikäli tilinpäätöspäivän käypä arvo on alkuperäistä hankintamenoa alempi, on sijoituksesta tehty arvonalennus.

Kohdistetut valuuttakurssierot on käsitelty kyseisten tulojen ja menojen oikaisuina.

Tilikaudella syntyneet kohdistamattomat valuuttakurssierot on kirjattu sijoitustoiminnan muihin tuottoihin ja kuluihin.

Toimintokohtaiset liikemenot ja poistot

Yhtiön liikekulut on jaettu toiminnoille Finanssivalvonnan määräysten mukaisesti liitetiedoissa esitetyllä tavalla. Kaluston ja pitkävaikutteisten menojen poistot sisällytetään toimintokohtaisesti tuloslaskelman eriin. Korvaustoiminnan hoitokulut ja työkyvyttömyysriskin hallinnan kulut sisältyvät tuloslaskelmassa maksettuihin korvauksiin. Hoitokustannusosalla katetut työkyvyttömyysriskin hallitsemisesta aiheutuneet kulut on näytetty erikseen. Sijoitusten hoitamiseen liittyvät kulut sekä rakennusten suunnitelmapoistot sisältyvät sijoitustoiminnan kuluihin. Liikekuluina esitetään vakuutusten hankinnan ja hoidon sekä hallinnon kulut.

Lakisääteiset maksut sisältyvät hallintokuluihin.

Välittömät verot

Tuloslaskelmaan merkitään tilikauden ja aikaisempien tilikausien välittömät verot suoriteperusteisesti.

Varaukset ja verovelka

Sijoitusten arvostuseroista, jotka on esitetty liitetietona, ei ole laskettu laskennallista verovelkaa eikä saamista, koska niiden realisoituminen on epätodennäköistä. Konsernitilinpäätöksessä kertynyt poistoero ja verotusperusteiset varaukset on jaettu laskennallisen verovelan muutokseen ja tilikauden tulokseen sekä laskennalliseen verovelkaan ja omaan pääomaan.

Muut velat

Muut velat kuin vakuutustekninen vastuuvelka merkitään taseeseen nimellisarvoon.

Eläkejärjestelyt

Henkilöstön lakisääteinen eläketurva on järjestetty TyEL-vakuutuksella. Osalle henkilöstöä on järjestetty myös lisäeläketurva, joka on määräytynyt työsuhteen alkamisen, keston ja työsuhtehistorian perusteella. Yhdelle johtajalle on järjestetty lisäeläketurva vapaamuotoisella eläkejärjestelyllä. Toimitusjohtajan eläkeikä on 64 vuotta. Toimitusjohtajalla on lisäeläkevakuutus, joka kartuttaa eläkettä vuosittain 0,2 prosenttia.

Tilikauden eläkemenot on kirjattu kirjanpitoon suoriteperusteisesti.

Vakuutustekninen vastuuvelka

Vakuutus sopimuksista aiheutuva vastuu on kirjattu vastuuvelaksi. Vastuuvelka lasketaan sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien laskuperusteiden mukaisesti. Vastuuvelka koostuu vakuutusmaksuvastuusta ja korvausvastuusta.

Vakuutusmaksuvastuu muodostuu vastaisten eläkkeiden vastuusta, ositetusta lisävakuutusvastuusta, joka sisältää vakuutuksenottajille annettaviin asiakashyvi-tyksiin varatun määrän ja osittamattomasta lisävakuutusvastuusta, joka luetaan mukaan vakavaraisuuspääomaan. Vakuutusmaksuvastuuseen sisältyy myös osaketuottosi-donnainen lisävakuutusvastuu, jonka määrä riippuu eläkelaitosten osakesijoitusten keskimääräisestä tuotosta.

Korvausvastuu muodostuu alkaneiden eläkkeiden vastuusta ja tasausvastuusta.

Vakavaraisuusvastuuvelkaa laskettaessa vastuusta vähennetään osittamaton lisävakuutusvastuu sekä yrittäjän eläkelain vakuutusmaksuvastuu.

Tilivuoden aikana yhtiö vastaanotti pienen työnantajakohtaisen vakuutuskannan.

Vakavaraisuuspääoma

Vakavaraisuuspääoma on määrä, jolla yhtiön varat käypiin arvoihin arvostettuina ylittävät yhtiön velat. Vakavaraisuuspääomaan sisältyvällä osittamattomalla lisävakuutusvastuulla tasoitetaan sijoitusten arvoissa tuloksen kautta tapahtuvia heilahteluja ja varaudutaan vakuutusriskeihin. Muut vakavaraisuuspääoman erät ovat yhtiön oma pääoma, omaisuuden käypien arvojen ja kirjanpitoarvojen erotus ja mahdollinen poistoero vähennettynä taseen aineettomilla hyödykkeillä.

Tilikauden voitto

Elon tilikauden voitto määräytyy sosiaali- ja terveysministeriön etukätein vahvistamien Elon hakemien laskuperusteiden mukaisesti.

Tunnusluvut ja analyysi

Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut ja analyysit on laskettu ja esitetty Finanssivalvonnan liitetietoja koskevien määräysten mukaisesti.

Keskeisimpien tunnuslukujen määritelmät ja laskentatavat kuvataan liitetietojen kohdassa Tunnuslukujen opas.

Tuloslaskelma

1 000 euroa	Emoyhtiö 2017	Emoyhtiö 2016	Konserni 2017	Konserni 2016
Vakuutustekninen laskelma				
Vakuutusmaksutulo	3 510 803	3 321 483	3 510 803	3 321 483
Sijoitustoiminnan tuotot	3 203 739	2 388 531	3 251 580	2 423 986
Korvauskulut				
Maksetut korvaukset	-3 474 133	-3 339 424	-3 474 133	-3 339 424
Korvausvastuun muutos				
Kokonaismuutos	-194 155	-640 801	-194 155	-640 801
Vastuunsiirto	1 722		1 722	
Vakuutusmaksuvastuun muutos				
Kokonaismuutos	-1 412 928	-36 915	-1 412 928	-36 915
Vastuunsiirto	6 777		6 777	
Liikekulut	-78 796	-77 091	-78 796	-77 091
Sijoitustoiminnan kulut	-1 556 637	-1 611 283	-1 595 423	-1 638 381
Vakuutustekninen tulos	6 392	4 500	15 446	12 857
Muu kuin vakuutustekninen laskelma				
Muut tuotot	688	887	247	466
Muut kulut				
Liikearvon poistot			-108	-108
Muut	-12		-12	
Osuus osakkuusyritysten voitosta/tappiosta			2 874	895
Tilinpäätössiirrot				
Poistoeron muutos	-63	-20		
Tuloverot				
Tilikauden ja aikaisempien tilikausien verot	-7 000	-5 361	-7 891	-6 588
Laskennalliset verot			-89	51
Voitto/tappio varsinaisesta toiminnasta	5	5	10 466	7 572
Vähemmistöosuus tilikauden tuloksesta			533	-1 655
Tilikauden voitto/tappio	5	5	10 999	5 917

Tase

1 000 euroa	Emoyhtiö 2017	Emoyhtiö 2016	Konserni 2017	Konserni 2016
VASTAAVAA				
Aineettomat hyödykkeet				
Aineettomat oikeudet	4 767	7 479	4 830	7 542
Liikearvo			865	973
Muut pitkävaikutteiset menot	14 098	17 308	14 098	17 308
Keskeneräiset hankinnat	143	1 425	143	1 425
Ennakkomaksut	1 857	1 169	1 857	1 169
	20 865	27 381	21 793	28 418
Sijoitukset				
Kiinteistösijoitukset				
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	702 459	717 250	1 395 848	1 493 106
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	504 466	581 913		
Lainasaamiset kiinteistöiltä			59 397	64 234
	1 206 925	1 299 163	1 455 245	1 557 340
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyhteisöissä				
Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä	74 877	75 653		
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyhteisöissä	4 756	4 835	19 718	17 718
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	101 578	119 742		
	181 211	200 230	19 718	17 718
Muut sijoitukset				
Osakkeet ja osuudet	12 216 635	10 832 840	12 224 807	10 840 176
Rahoitusmarkkinavälineet	4 667 142	4 969 669	4 667 142	4 969 669
Kiinnelainasaamiset	154 977	132 476	154 977	132 476
Muut lainasaamiset	376 747	311 014	376 747	311 014
Muut sijoitukset			2 117	2 115
	17 415 500	16 246 000	17 425 790	16 255 449
	18 803 637	17 745 393	18 900 752	17 830 507
Saamiset				
Ensivakuutustoiminnasta				
Vakuutuksenottajilta	326 220	273 775	326 220	273 775
Muut saamiset				
Muut saamiset	442 412	363 512	413 934	331 988
Laskennalliset verosaamiset			2 444	2 622
	768 631	637 287	742 598	608 386
Muu omaisuus				
Aineelliset hyödykkeet				
Koneet ja kalusto	4 097	4 305	4 097	4 305
Muut aineelliset hyödykkeet	380	380	380	380
	4 477	4 685	4 477	4 685
Rahat ja pankkisaamiset	818 507	371 981	840 307	399 734
	822 984	376 666	844 784	404 418
Siirtosaamiset				
Korot ja vuokrat	54 366	57 700	53 896	57 340
Muut siirtosaamiset	32 912	22 872	35 088	24 162
	87 278	80 571	88 985	81 502
Vastaavaa yhteensä	20 503 395	18 867 299	20 598 912	18 953 231

Tilinpäätös

1 000 euroa	Emoyhtiö 2017	Emoyhtiö 2016	Konserni 2017	Konserni 2016
VASTATTAVAA				
Oma pääoma				
Pohjarahasto	6 694	6 694	6 694	6 694
Rakennusrahasto			88	86
Lainanlyhennysrahasto			84	84
Arvonkorotusrahasto			185	185
Muut rahastot	92 802	92 798	93 030	93 026
Edellisten tilikausien voitto/tappio	1 842	1 842	-8 546	-14 475
Tilikauden voitto/tappio	5	5	10 999	5 917
	101 343	101 338	102 534	91 516
Vähemmistöosuus			55 734	61 085
Tilinpäätössiirtojen kertymä				
Poistoero	811	748		
Konsernireservi			300	414
Vakuutustekninen vastuovelka				
Vakuutusmaksuvastuu	11 303 849	9 890 920	11 303 849	9 890 920
Korvausvastuu	8 830 605	8 636 449	8 830 605	8 636 449
	20 134 453	18 527 370	20 134 453	18 527 370
Pakolliset varaukset			2 179	3 582
Velat				
Ensivakuutustoiminnasta	15 115	16 047	15 115	16 047
Laskennalliset verovelat			11 326	11 183
Muut velat	171 779	134 187	194 612	147 393
	186 894	150 233	221 052	174 623
Siirtovelat	79 894	87 610	82 659	94 642
Vastattavaa yhteensä	20 503 395	18 867 299	20 598 912	18 953 231

Rahoituslaskelma

1 000 euroa	Emoyhtiö 2017	Emoyhtiö 2016	Konserni 2017	Konserni 2016
Liiketoiminnan rahavirta				
Voitto/tappio varsinaisesta toiminnasta	6 392	4 500	15 446	12 857
Oikaisut				
Vakuutusteknisen vastuunmuutos	1 607 084	677 716	1 607 084	677 716
Sijoitusten arvonalentumiset ja arvonnkorotukset	291 966	50 550	291 966	50 550
Suunnitelman mukaiset poistot	9 499	9 481	50 996	45 882
Myyntivoitot ja -tappiot	-811 767	-533 676	-823 932	-535 245
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	1 103 174	208 570	1 141 560	251 759
Käyttöpääoman muutos:				
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys (-) / vähennys (+)	-138 051	-68 326	-141 874	-40 979
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+) / vähennys (-)	28 945	-110 723	32 901	-94 193
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	994 068	29 521	1 032 587	116 587
Maksetut välittömät verot	-7 000	-5 361	-7 891	-6 588
Liiketoiminnan muiden erien rahavirta	676	887	236	358
Liiketoiminnan rahavirta	987 744	25 046	1 024 932	110 356
Investointien rahavirta				
Investoinnit sijoituksiin	-538 443	-107 137	-540 195	-147 916
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot	-2 775	-5 764	-44 164	-43 138
Investointien rahavirta	-541 218	-112 901	-584 359	-191 054
Rahavarojen muutos	446 526	-87 855	440 573	-80 698
Rahavarat tilikauden alussa	371 981	459 836	399 734	480 431
Rahavarat tilikauden lopussa	818 507	371 981	840 307	399 734

Tuloslaskelman liitetiedot

1 000 euroa	Emoyhtiö 2017	Emoyhtiö 2016	Konserni 2017	Konserni 2016
VAKUUTUSMAKSUTULO				
Ensivakuutus				
TyEL:n mukainen eläkevakuutus				
Työnantajan osuus	2 266 215	2 168 678	2 266 215	2 168 678
Työntekijän osuus	820 850	728 870	820 850	728 870
	3 087 065	2 897 548	3 087 065	2 897 548
TEL:n mukainen lisäeläkevakuutus	10	1 359	10	1 359
YEL:n vähimmäisturvan mukainen vakuutus	423 728	422 575	423 728	422 575
Vakuutusmaksutulo	3 510 803	3 321 483	3 510 803	3 321 483
Vakuutusmaksutulosta vähennetyt erät				
Luottotappiot vakuutusmaksusaamisista				
TyEL / TEL-L	18 167	17 995	18 167	17 995
YEL	5 049	4 048	5 049	4 048
	23 216	22 043	23 216	22 043
MAKSETUT KORVAUKSET				
Ensivakuutus				
Maksettu eläkkeensaajille				
TyEL:n mukainen perusvakuutus	2 711 999	2 580 324	2 711 999	2 580 324
TEL:n mukainen lisäeläkevakuutus	30 045	30 531	30 045	30 531
YEL:n vähimmäisturvan mukainen vakuutus	390 802	369 466	390 802	369 466
YEL:n mukainen lisäeläketurva	1 705	1 728	1 705	1 728
	3 134 552	2 982 049	3 134 552	2 982 049
Maksettu/saatu kustannustenjakokorvauksia				
TyEL-eläkkeet	429 901	438 487	429 901	438 487
YEL-eläkkeet	81 538	25 001	81 538	25 001
Osuus työttömyysvakuutusrahaston (TVR) vakuutusmaksusta ja palkattomien aikojen perusteella karttuneiden eläkeosien kustannustenjaosta	-126 083	-134 285	-126 083	-134 285
YEL:n valtion osuus	-74 967		-74 967	
VEKL:n valtion korvaus	-783	-600	-783	-600
	309 606	328 604	309 606	328 604
	3 444 158	3 310 652	3 444 158	3 310 652
Korvaustoiminnan hoitokulut	27 868	26 172	27 868	26 172
Työkyvyttömyysriskin hallinnasta aiheutuneet kulut	2 107	2 600	2 107	2 600
Maksetut korvaukset yhteensä	3 474 133	3 339 424	3 474 133	3 339 424

Tilinpäätös

1 000 euroa	Emoyhtiö 2017	Emoyhtiö 2016	Konserni 2017	Konserni 2016
SIJOITUSTOIMINNAN NETTOTUOTON ERITTELY				
Sijoitustoiminnan tuotot				
Tuotot sijoituksista saman konsernin yrityksiin				
Korkotuotot	2 642	2 945		
	2 642	2 945		
Tuotot sijoituksista omistusyhteisyhtiöihin				
Osinkotuotot	878	114	-878	-114
	878	114	-878	-114
Tuotot kiinteistösijoituksista				
Korkotuotot				
Saman konsernin yrityksiltä	10 184	12 111		
Muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	478	526	775	526
Muut tuotot				
Muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	137 277	149 740	185 498	197 494
	147 938	162 377	186 273	198 019
Tuotot muista sijoituksista				
Osinkotuotot	351 138	256 000	351 965	245 788
Korkotuotot	127 109	130 534	127 367	141 613
Muut tuotot	1 537 394	909 650	1 537 474	909 690
	2 015 640	1 296 185	2 016 806	1 297 091
Yhteensä	2 167 098	1 461 621	2 202 201	1 494 996
Arvon alentumisten palautukset	103 328	119 598	103 328	119 598
Myyntivoitot	933 313	807 312	946 051	809 392
Yhteensä	3 203 739	2 388 531	3 251 580	2 423 986
Sijoitustoiminnan kulut				
Kulut kiinteistösijoituksista	-80 938	-87 716	-77 748	-78 221
Kulut muista sijoituksista	-816 424	-992 422	-816 438	-992 454
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut	-142 434	-87 361	-142 435	-87 261
	-1 039 796	-1 167 500	-1 036 621	-1 157 936
Arvon alentumiset ja poistot				
Arvon alentumiset	-392 924	-167 662	-395 519	-169 898
Rakennusten suunnitelmapoistot	-2 371	-2 486	-41 164	-36 400
	-395 294	-170 148	-436 683	-206 298
Myyntitappiot	-121 546	-273 636	-122 119	-274 147
Yhteensä	-1 556 637	-1 611 283	-1 595 423	-1 638 381
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvonkorotuksia ja niiden oikaisua	1 647 103	777 248	1 656 156	785 605
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa	1 647 103	777 248	1 656 156	785 605

Tilinpäätös

1 000 euroa	Emoyhtiö 2017	Emoyhtiö 2016	Konserni 2017	Konserni 2016
TULOSLASKELMAN ERÄ LIIKEKULUT				
Vakuutusten hankintamenot				
Ensivakuutuksen palkkiot	10 427	9 043	10 427	9 043
Muut vakuutusten hankintamenot	10 346	10 808	10 346	10 808
	20 773	19 852	20 773	19 852
Vakuutusten hoitokulut	38 400	38 699	38 400	38 699
Hallintokulut				
Lakisääteiset maksut				
ETK:n kustannusosuus	6 808	6 719	6 808	6 719
Oikeushallintomaksu	770	645	770	645
FIVA:n valvontamaksu	424	334	424	334
	8 002	7 698	8 002	7 698
Muut hallintokulut	11 622	10 842	11 622	10 842
Yhteensä	78 796	77 091	78 796	77 091
KOKONAISLIIKEKULUT TOIMINNOITTAIN				
Maksetut korvaukset				
Korvaustoiminnon hoitokulut	27 868	26 172	27 868	26 172
Työkyvyttömyysriskin hallinnasta aiheutuneet kulut	2 107	2 600	2 107	2 600
	29 975	28 772	29 975	28 772
Liikekulut	78 796	77 091	78 796	77 091
Sijoitustoiminnan kulut				
Kulut kiinteistösijoituksista	4 981	4 588	7 178	6 740
Kulut muista sijoituksista	20 800	19 430	20 800	19 430
	25 781	24 018	27 978	26 170
Muut kulut	12		12	
Kokonaisliikekulut yhteensä	134 564	129 881	136 761	132 033

Tilinpäätös

1 000 euroa	Emoyhtiö 2017	Emoyhtiö 2016	Konserni 2017	Konserni 2016
HENKILÖSTÖÄ JA TOIMIELINTEN JÄSENIÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	30 280	30 310	30 280	30 304
Eläkekulut	5 395	5 523	5 395	5 522
Muut henkilösivukulut	1 356	2 094	1 356	2 094
Yhteensä	37 031	37 927	37 031	37 920
Johdon palkat ja palkkiot				
Toimitusjohtaja	750	704	750	737
Hallituksen jäsenet ja varajäsenet	360	420	365	421
Hallintoneuvosto	69	80	69	80
Yhteensä	1 180	1 203	1 184	1 238
<p>Toimitusjohtajan Satu Huberin maksuperusteiset palkat ja palkkiot olivat 502 486,09 euroa.</p> <p>Toimitusjohtajan eläkeikä on 64-vuotta. Toimitusjohtajalla on Elon edeltäjäyhtiöstä siirtynyt lisäeläkevakuutus, joka kartuttaa eläkettä vuosittain 0,2 prosenttia. Lisäeläkevakuutuksen kustannus vuodelta 2017 oli 25 900,82 euroa.</p> <p>Hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenille ei ole annettu eläkesitoumuksia, rahalainoja eikä vakuuksia.</p>				
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana	462	451	462	451
Tilintarkastajille maksetut palkkiot				
Ernst & Young Oy:lle maksetut palkkiot				
Tilintarkastus	253	181	298	226
Veroneuvonta	82	46	82	46
Muut palvelut	29	72	29	75

Taseen liitetiedot

1 000 euroa	Jäljellä oleva hankintameno 2017	Kirjanpitoarvo 2017	Käypä arvo 2017	Jäljellä oleva hankintameno 2016	Kirjanpitoarvo 2016	Käypä arvo 2016
SIJOITUSTEN KÄYPÄ ARVO JA ARVOSTUSERO, EMOYHTIÖ						
Kiinteistösijoitukset						
Kiinteistöt	53 961	53 961	70 799	54 411	54 411	69 261
Kiinteistöosakkeet saman konsernin yrityksissä	501 258	508 874	881 027	502 108	514 654	867 238
Muut kiinteistöosakkeet	136 765	139 624	317 818	145 326	148 185	324 866
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	504 466	504 466	504 466	581 913	581 913	581 913
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä						
Osakkeet ja osuudet	74 877	74 877	179 776	75 653	75 653	156 201
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	101 578	101 578	101 578	119 742	119 742	119 742
Sijoitukset omistusyhteisyrityksissä						
Osakkeet ja osuudet	4 756	4 756	6 696	4 835	4 835	6 776
Muut sijoitukset						
Osakkeet ja osuudet	12 216 635	12 216 635	14 632 608	10 832 840	10 832 840	13 226 231
Rahoitusmarkkinavälineet	4 667 142	4 667 142	4 747 792	4 969 669	4 969 669	5 164 758
Kiinnelainasaamiset	154 977	154 977	154 977	132 476	132 476	132 476
Muut lainasaamiset	376 747	376 747	376 747	311 014	311 014	311 014
	18 793 162	18 803 637	21 974 283	17 729 988	17 745 393	20 960 477
Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää:						
korkotuotoiksi (+) tai niiden vähennykseksi (-)						
jaksotettua nimellisarvon ja hankintamenon erotusta	-33 216			-35 448		
Kirjanpitoarvo sisältää						
Tuloutettuja arvonkorotuksia	10 475			15 405		
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)			3 170 647			3 215 083
Ei-suojaavien johdannaisten arvostusero			94 763			82 868

Tilinpäätös

1 000 euroa	Jäljellä oleva hankintameno 2017	Kirjanpitoarvo 2017	Käypä arvo 2017	Jäljellä oleva hankintameno 2016	Kirjanpitoarvo 2016	Käypä arvo 2016
SIJOITUSTEN KÄYPÄ ARVO JA ARVOSTUSERO, KONSERNI						
Kiinteistösijoitukset						
Kiinteistöt	1 210 758	1 218 374	1 649 818	1 291 431	1 303 977	1 699 239
Kiinteistöosakkeet omistusyhteisyrytyksissä				209	209	209
Muut kiinteistöosakkeet	174 615	177 474	355 668	186 061	188 920	365 602
Saamiset kiinteistöyhtiöiltä	59 397	59 397	59 397	64 234	64 234	64 234
Sijoitukset omistusyhteisyrytyksissä						
Osakkeet ja osuudet	19 718	19 718	21 658	17 718	17 718	19 659
Muut sijoitukset						
Osakkeet ja osuudet	12 224 807	12 224 807	14 640 781	10 840 176	10 840 176	13 233 567
Rahoitusmarkkinavälineet	4 667 142	4 667 142	4 747 792	4 969 669	4 969 669	5 164 758
Kiinnelainasaamiset	154 977	154 977	154 977	132 476	132 476	132 476
Muut lainasaamiset	376 747	376 747	376 747	311 014	311 014	311 014
Muut sijoitukset	2 117	2 117	2 117	2 115	2 115	2 115
	18 890 277	18 900 752	22 008 954	17 815 102	17 830 507	20 992 871
Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää:						
korkotuotoiksi (+) tai niiden vähennykseksi (–)						
jaksotettua nimellisarvon ja hankintamenon erotusta				–35 448		
Kirjanpitoarvo sisältää						
Tuloutettuja arvonkorotuksia		10 475		15 405		
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)			3 108 202			3 162 364
Ei-suojaavien johdannaisten arvostusero			94 763			82 868

Tilinpäätös

1 000 euroa	Emoyhtiö 2017	Emoyhtiö 2016	Konserni 2017	Konserni 2016
JOHDANNAISET				
Ei-suojaavat johdannaiset				
Muut saamiset				
Johdannaiset, kirjanpitoarvo	63 937	48 358	63 937	48 358
Muut velat				
Johdannaiset, kirjanpitoarvo	78 670	62 643	78 670	62 643
Johdannaiset, arvomuutokset	19 233	29 221	19 233	29 221
Muut siirtosaamiset				
Johdannaiset	905	95	905	95
Muut siirtovelat				
Johdannaiset	-18 739	-48 880	-18 739	-48 880

Tilinpäätös

1 000 euroa	Emoyhtiö Kiinteistöt ja kiinteistö- osakkeet 2017	Emoyhtiö Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä 2017	Konserni Kiinteistöt ja kiinteistö- osakkeet 2017	Konserni Lainasaamiset kiinteistö- yhtiöiltä 2017
KIINTEISTÖSIIJOITUKSET				
Kiinteistösijoitusten muutokset				
Hankintameno 1.1.	866 141	581 913	2 006 838	64 234
Lisäykset	57 672	63 893	114 270	
Vähennykset	-85 857	-141 340	-246 922	
Siirrot erien välillä	-5 938		-9 616	-4 837
Hankintameno 31.12.	832 018	504 466	1 864 570	59 397
Kertyneet poistot 1.1.	-17 222		-388 500	
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	2 123		70 210	
Tilikauden poistot	-2 371		-37 472	
Siirrot erien välillä	-5 095		-5 095	
Kertyneet poistot 31.12.	-22 564		-360 857	
Arvonalentumiset 1.1.	-148 260		-150 936	
Vähennysten ja siirtojen arvonalentumiset			18 596	
Tilikauden arvonalentumiset	-6 076		-12 142	
Arvonalentumisten palautukset	19 717		5 818	
Siirrot erien välillä	17 149		5 095	
Arvonalentumiset 31.12.	-117 470		-133 568	
Arvonkorotukset 1.1.	16 591		25 703	
Siirrot erien välillä	-6 116			
Arvonkorotukset 31.12.	10 475		25 703	
Kirjanpitoarvo 31.12.	702 459	504 466	1 395 848	59 397
1 000 euroa				
OMASSA KÄYTÖSSÄ OLEVAT KIINTEISTÖT JA KIINTEISTÖOSAKKEET				
Jäljellä oleva hankintameno	15 458		15 458	
Kirjanpitoarvo	15 458		15 458	
Käypä arvo	15 812		15 812	

Tilinpäätös

1 000 euroa	Emoyhtiö 2017
OSAKKEET JA OSUUDET SAMAN KONSERNIN YRITYKSISSÄ, EMOYHTIÖ	
Osakkeet ja osuudet	
Hankintameno 1.1. Vähennykset	75 653 -775
Hankintameno 31.12.	74 877

1 000 euroa	Emoyhtiö 2017	Konserni 2017
OSAKKEET JA OSUUDET OMISTUSYHTEISYRITYKSISSÄ		
Osakkeet ja osuudet		
Hankintameno 1.1. Lisäykset Vähennykset	4 835 4 -83	17 718 2 000
Hankintameno 31.12.	4 756	19 718

Tilinpäätös

1 000 euroa

Nimi

Kotipaikka

Omistusosuus

OSAKKEET JA OSUUDET SAMAN KONSERNIN YRITYKSISSÄ, EMOYHTIÖ

Osakkeet ja osuudet

Probus Holding Oy	Helsinki	79,47 %
Tammi-kodit GP Oy	Espoo	100,00 %
Tammi-Kodit Ky	Espoo	100,00 %

OSAKKEET JA OSUUDET OMISTUSYHTEYSYRITYKSISSÄ, EMOYHTIÖ

Osakkeet ja osuudet

Amplus Holding Oy	Helsinki	49,12 %
Avara Oy	Helsinki	49,12 %
Exilion Capital Oy	Helsinki	49,00 %
Agore Kiinteistöt GP Oy	Helsinki	49,89 %
Exilion Asemahotellit GP Oy	Helsinki	40,00 %
Vierumäki Hotelli GP Oy	Helsinki	50,00 %
Suomen Metsäsijoitus Oy	Espoo	25,00 %
Tyvene Oy	Helsinki	40,00 %
Vakuutusneuvonta Aura Oy	Espoo	33,33 %
Vakuutusneuvonta Pohja Oy	Espoo	33,33 %

OSAKKEET JA OSUUDET OMISTUSYHTEYSYRITYKSISSÄ, KONSERNI

Osakkeet ja osuudet

Amplus Holding Oy	Helsinki	49,12 %
Avara Oy	Helsinki	49,12 %
Exilion Capital Oy	Helsinki	49,00 %
Agore Kiinteistöt GP Oy	Helsinki	49,89 %
Exilion Asemahotellit GP Oy	Helsinki	40,00 %
Vierumäki Hotelli GP Oy	Helsinki	50,00 %
Suomen Metsäsijoitus Oy	Espoo	25,00 %
Tyvene Oy	Helsinki	40,00 %
Vakuutusneuvonta Aura Oy	Espoo	33,33 %
Vakuutusneuvonta Pohja Oy	Espoo	33,33 %

Tilinpäätös

1 000 euroa Nimi	Osuus kaikista osakkeista %	Kirjanpitoarvo 31.12.2017	Markkina-arvo 31.12.2017	Kotivaltio
MUUT SIIJOITUKSET, EMOYHTIÖ				
Kotimaiset ja ulkomaiset ei-noteeratut osakkeet ja osuudet				
3Step IT Group Oy	17,64	6 199	19 311	Suomi
Aina Group Oyj A	14,89	2 244	2 244	Suomi
CAP-Group Oy	17,96	3 556	3 556	Suomi
Fingrid Oyj	4,51	34	250	Suomi
Futurice Oy	19,02	4 916	6 049	Suomi
Keskinainen Vakuutusyhtio Turva	6,63	702	702	Suomi
Keski-Pohjanmaan Kirjapaino A	3,31	306	417	Suomi
Kotkamills Group Oy A	9,58	1 307	1 307	Suomi
Liguirix Topco Holding Oy	19,95	911	9 839	Suomi
Midinvest Oy	7,93	635	635	Suomi
Oy Wedeco Ab	8,89	956	2 025	Suomi
Rederiaktiebolaget Eckero	0,64	248	578	Suomi
Sato Oyj	12,89	52 760	148 416	Suomi
S-Pankki Oyj	1,50	5 832	5 832	Suomi
Suomi Power Networks TopCo B.V.	7,50	12 878	57 547	Alankomaat
TA-Yhtymä Oy B	14,53	566	566	Suomi
Teknikum-Yhtiot Oy	19,60	2 470	2 470	Suomi
Muut kotimaiset ja ulkomaiset ei-noteeratut osakkeet		302	306	
Kotimaiset ja ulkomaiset ei-noteeratut osakkeet ja osuudet yhteensä		96 821	262 048	
Kotimaiset noteeratut osakkeet ja osuudet				
Alma Media Oyj	2,25	5 443	13 322	Suomi
Amer Sports Oyj	2,28	27 612	62 343	Suomi
Asiakastieto Group Oyj	2,72	5 951	9 812	Suomi
Aspo Oyj	0,19	419	600	Suomi
Atria PLC	0,66	1 479	1 529	Suomi
Bittium Oyj	1,40	901	2 825	Suomi
Caverion Corp	1,28	8 995	9 489	Suomi
Citycon Oyj	0,11	2 104	2 158	Suomi
Componenta Oyj	5,02	1 282	1 282	Suomi
DNA Oy	1,66	22 220	34 430	Suomi
Elisa Oyj	0,29	7 491	16 131	Suomi
Fit Biotech Oy	0,38	13	13	Suomi
Fortum Oyj	0,45	60 035	66 000	Suomi
F-Secure Oyj	4,24	13 304	26 164	Suomi
Gofore Oyj	0,94	770	851	Suomi

Tilinpäätös

1000 euroa Nimi	Osuus kaikista osakkeista %	Kirjanpitoarvo 31.12.2017	Markkina-arvo 31.12.2017	Kotivaltio
Heeros Oyj	7,47	809	809	Suomi
HKScan Oyj	2,30	3 577	3 577	Suomi
Ilkka-Yhtymä Oyj	4,19	1 754	1 754	Suomi
Ixonos PLC	0,36	106	106	Suomi
Kamux Corp	6,72	19 583	19 583	Suomi
Kesko Oyj	0,73	10 752	22 625	Suomi
Kone Oyj	0,51	57 298	102 994	Suomi
Konecranes Oyj	0,46	12 587	13 835	Suomi
Kotipizza Oyj	8,08	3 212	7 159	Suomi
Lassila & Tikanoja Oyj	3,17	15 170	22 197	Suomi
Lehto Group Oyj	0,72	3 562	5 282	Suomi
Lemminkäinen Oyj	0,25	1 237	1 351	Suomi
Metso Oyj	1,33	56 653	56 940	Suomi
Metsä Board Oyj	1,10	18 790	25 008	Suomi
Neste Oil Oyj	0,29	10 472	40 013	Suomi
Nokia Oyj	0,40	90 730	90 730	Suomi
Orion Oyj	1,75	32 533	40 470	Suomi
Outokumpu Oyj	0,84	19 240	27 090	Suomi
Pihlajalinna Oyj	6,15	16 904	16 904	Suomi
Poyry Oyj	3,73	11 190	11 190	Suomi
Raisio PLC	1,81	7 615	9 201	Suomi
Rapala VMC Oyj	0,40	516	516	Suomi
Restamax Oyj	1,63	1 249	2 327	Suomi
Robit Oyj	7,46	10 181	10 181	Suomi
Rovio Entertainment Oy	1,52	10 836	10 836	Suomi
Sampo	0,38	63 682	97 554	Suomi
Siili Solutions Oyj	9,93	5 139	7 687	Suomi
Silmaasema Oyj	4,42	4 171	4 171	Suomi
Solteq Oyj	10,71	2 200	3 040	Suomi
Soprano Oyj	9,76	816	816	Suomi
SSH Communications Security Oyj	3,90	2 655	2 655	Suomi
Suominen Oyj	5,19	12 358	13 369	Suomi
Terveystalo Oy	4,00	45 569	45 569	Suomi
Tieto Oyj	1,13	19 436	21 788	Suomi
Tokmanni Group Corp	8,07	34 438	34 438	Suomi
Tulikivi Oyj	9,03	882	882	Suomi
UPM-Kymmene Oyj	0,76	46 357	105 454	Suomi
Uutechnic Group Oyj	0,05	11	11	Suomi
Valmet Corp	2,81	43 983	69 212	Suomi

Tilinpäätös

1 000 euroa Nimi	Osuus kaikista osakkeista %	Kirjanpitoarvo 31.12.2017	Markkina-arvo 31.12.2017	Kotivaltio
Wartsila Oyj Abp	0,76	40 778	79 163	Suomi
Vincit Group Oyj	5,84	3 420	4 548	Suomi
Wulff-Group Oyj	5,30	578	578	Suomi
YIT Oyj	1,58	21 247	21 247	Suomi
Kotimaiset noteeratut osakkeet ja osuudet yhteensä		922 295	1 301 805	
Ulkomaiset noteeratut osakkeet				
3i Group PLC	0,03	2 426	2 669	Yhdistynyt kuningaskunta
888 Holdings PLC	0,20	2 265	2 318	Gibraltar
ABB Ltd	0,01	5 605	6 431	Sveitsi
Abcam PLC	0,05	1 198	1 263	Yhdistynyt kuningaskunta
Abertis Infraestructuras SA	0,02	3 145	3 788	Espanja
ABN AMRO Group NV	0,01	1 239	1 515	Alankomaat
Acacia Mining PLC	0,16	1 434	1 434	Yhdistynyt kuningaskunta
Accor SA	0,01	976	1 056	Ranska
Ackermans & van Haaren NV	0,04	1 928	2 161	Belgia
ACS Actividades de Construccion y Servicios SA	0,01	1 311	1 311	Espanja
Adecco SA	0,02	2 542	2 545	Sveitsi
Adidas AG	0,02	2 327	5 359	Saksa
Advanced Accelerator Applications SA	0,04	1 257	1 257	Ranska
Aegon NV	0,01	1 534	1 565	Alankomaat
Aena SA	0,01	1 196	1 498	Espanja
Ageas	0,03	2 305	2 405	Belgia
Air Liquide SA	0,01	5 134	6 084	Ranska
Airtac International Group	0,15	2 991	4 310	Taiwan
Akorn Inc	0,08	2 540	2 540	Yhdysvallat
Akzo Nobel NV	0,01	1 979	2 408	Alankomaat
Alfa Laval AB	0,01	971	1 081	Ruotsi
Alibaba Group Holding Ltd	0,00	4 982	6 671	Kiina
Allianz SE	0,02	16 467	19 716	Saksa
Alstom SA	0,01	812	1 012	Ranska
Amadeus IT Holding SA	0,02	2 261	4 537	Espanja
Amundi SA	0,01	1 384	1 401	Ranska
Anglo American PLC	0,03	6 002	6 912	Yhdistynyt kuningaskunta
Anheuser-Busch InBev NV	0,00	9 332	9 332	Belgia
AP Moller - Maersk A/S B	0,01	1 815	2 046	Tanska
APERAM	0,03	820	1 203	Luxemburg
Arcadis NV	0,07	915	1 091	Alankomaat
ArcelorMittal	0,02	3 416	4 621	Luxemburg

Tilinpäätös

1000 euroa Nimi	Osuus kaikista osakkeista %	Kirjanpitoarvo 31.12.2017	Markkina-arvo 31.12.2017	Kotivaltio
Arkema	0,04	2 907	3 237	Ranska
Ashtead Group PLC	0,02	1 765	2 066	Yhdistynyt kuningaskunta
ASML Holding NV	0,01	5 607	8 182	Alankomaat
Assa Abloy AB	0,01	2 695	2 695	Ruotsi
Assicurazioni Generali SpA	0,02	4 700	4 874	Italia
Associated British Foods PLC	0,01	2 692	2 692	Yhdistynyt kuningaskunta
AstraZeneca PLC	0,01	8 522	9 628	Yhdistynyt kuningaskunta
Atlantia SpA	0,02	3 136	3 602	Italia
Atlas Copco AB	0,03	3 882	7 606	Ruotsi
Atos Origin SA	0,01	1 077	1 499	Ranska
Attendo AB	2,98	26 067	42 886	Ruotsi
Austevoll Seafood ASA	0,08	1 119	1 119	Norja
Auto Trader Group PLC	0,04	1 578	1 578	Yhdistynyt kuningaskunta
Avista Corp	0,09	2 493	2 493	Yhdysvallat
Aviva PLC	0,01	3 181	3 306	Yhdistynyt kuningaskunta
AXA SA	0,02	8 971	11 207	Ranska
Axel Springer AG	0,02	1 222	1 448	Saksa
Axfood AB	0,07	2 114	2 299	Ruotsi
Ayala Land Inc	0,04	3 859	3 893	Filippiinit
Bajaj Finance Ltd	0,08	6 618	11 076	Intia
Banca IFIS SpA	0,05	1 036	1 121	Italia
Banco Bilbao Vizcaya Argentaria SA	0,02	10 798	11 405	Espanja
Banco Comercial Portugues SA	0,03	861	1 072	Portugali
Banco de Sabadell SA	0,03	2 865	2 930	Espanja
Banco Santander SA	0,02	18 771	20 325	Espanja
Barclays PLC	0,01	5 370	5 370	Yhdistynyt kuningaskunta
Barratt Developments PLC	0,06	3 696	4 468	Yhdistynyt kuningaskunta
BASF SE	0,02	8 281	13 183	Saksa
Bayer AG	0,01	11 370	11 370	Saksa
Bayerische Motoren Werke AG	0,01	6 429	6 600	Saksa
Bechtle AG	0,04	902	1 141	Saksa
Beiersdorf AG	0,01	2 164	2 495	Saksa
Bekaert SA	0,06	1 206	1 250	Belgia
Bellway PLC	0,07	2 637	3 365	Yhdistynyt kuningaskunta
Berkeley Group Holdings PLC	0,09	4 575	5 666	Yhdistynyt kuningaskunta
bet-at-home.com AG	0,17	1 244	1 244	Saksa
Beter Bed Holding NV	0,37	1 070	1 070	Alankomaat
Bharat Petroleum Corp Ltd	0,02	2 168	3 092	Intia
BHP Billiton PLC	0,01	4 734	4 828	Yhdistynyt kuningaskunta

Tilinpäätös

1000 euroa Nimi	Osuus kaikista osakkeista %	Kirjanpitoarvo 31.12.2017	Markkina-arvo 31.12.2017	Kotivaltio
Biesse SpA	0,10	1 068	1 194	Italia
BKW AG	0,08	1 918	2 179	Sveitsi
BNP Paribas SA	0,02	13 135	16 382	Ranska
Boliden AB	0,01	965	1 043	Ruotsi
Booker Group PLC	0,05	2 040	2 296	Yhdistynyt kuningaskunta
Bossard Holding AG	0,09	876	1 139	Sveitsi
Bouygues SA	0,01	1 309	1 622	Ranska
Bovis Homes Group PLC	0,19	3 157	3 414	Yhdistynyt kuningaskunta
BP PLC	0,01	14 139	15 476	Yhdistynyt kuningaskunta
bpost SA	0,09	4 115	4 444	Belgia
Bravida Holding AB	0,18	2 050	2 050	Ruotsi
Brenntag AG	0,02	1 363	1 420	Saksa
British Land Co PLC	0,02	1 062	1 252	Yhdistynyt kuningaskunta
Britvic PLC	0,05	969	1 098	Yhdistynyt kuningaskunta
BroadSoft Inc	0,16	2 378	2 378	Yhdysvallat
BT Group PLC	0,02	4 654	4 654	Yhdistynyt kuningaskunta
Buffalo Wild Wings Inc	0,12	2 427	2 427	Yhdysvallat
Bunzl PLC	0,03	2 470	2 470	Yhdistynyt kuningaskunta
Burberry Group PLC	0,03	2 243	2 412	Yhdistynyt kuningaskunta
CaixaBank SA	0,02	3 977	4 137	Espanja
Calpine Corp	0,06	2 631	2 631	Yhdysvallat
Capgemini SA	0,02	2 991	3 417	Ranska
Card Factory PLC	0,15	1 741	1 759	Yhdistynyt kuningaskunta
Carlsberg A/S	0,02	2 270	2 485	Tanska
Carnival PLC	0,02	1 390	1 556	Yhdistynyt kuningaskunta
Carrefour SA	0,01	1 429	1 429	Ranska
CECONOMY AG	0,03	999	1 260	Saksa
Cembra Money Bank AG	0,04	1 023	1 023	Sveitsi
Centamin PLC	0,07	1 355	1 383	Jersey
Centrica PLC	0,03	2 217	2 217	Yhdistynyt kuningaskunta
Christian Dior SA	0,01	2 865	3 225	Ranska
Christian Hansen Holding A/S	0,01	732	1 029	Tanska
Cia de Distribucion Integral Logista Holdings SA	0,04	1 021	1 021	Espanja
CIE Automotive SA	0,07	1 361	2 135	Espanja
Cie de Saint-Gobain	0,01	3 350	3 447	Ranska
Cineworld Group PLC	0,06	1 124	1 124	Yhdistynyt kuningaskunta
Clas Ohlson AB	0,27	1 855	1 855	Ruotsi
CNH Industrial NV	0,01	1 570	1 936	Yhdistynyt kuningaskunta

Tilinpäätös

1000 euroa Nimi	Osuus kaikista osakkeista %	Kirjanpitoarvo 31.12.2017	Markkina-arvo 31.12.2017	Kotivaltio
Coats Group PLC	0,16	1 989	2 278	Yhdistynyt kuningaskunta
Coloplast A/S	0,02	2 307	2 307	Tanska
Colruyt SA	0,02	1 597	1 597	Belgia
Commerzbank AG	0,03	3 042	3 944	Saksa
Compagnie Financiere Richemont SA	0,01	4 304	5 223	Sveitsi
Compagnie Generale des Etablissements Michelin	0,01	2 258	2 682	Ranska
Compass Group PLC	0,01	3 663	3 751	Yhdistynyt kuningaskunta
Computacenter PLC	0,07	974	1 108	Yhdistynyt kuningaskunta
Continental AG	0,01	5 476	6 580	Saksa
Covestro AG	0,03	3 069	4 842	Saksa
CR Bard Inc	0,01	2 495	2 495	Yhdysvallat
Credit Agricole SA	0,01	4 271	4 448	Ranska
Credit Suisse Group AG	0,01	4 121	4 857	Sveitsi
Crest Nicholson Holdings plc	0,08	1 254	1 254	Yhdistynyt kuningaskunta
CRH PLC	0,01	3 299	3 299	Irlanti
Crompton Greaves Consumer Electricals Ltd	0,26	5 413	5 868	Intia
CropEnergies AG	0,16	1 054	1 054	Saksa
CSPC Pharmaceutical Group Ltd	0,06	5 439	6 122	Kiina
CTS Eventim AG & Co KGaA	0,03	1 161	1 225	Saksa
CTT-Correios de Portugal SA	0,24	1 276	1 276	Portugali
Daimler AG	0,01	9 943	11 151	Saksa
Dalmia Bharat Ltd	0,11	3 979	4 033	Intia
Danske Bank A/S	0,02	5 225	6 372	Tanska
Dassault Systemes	0,01	2 513	2 718	Ranska
DCC PLC	0,03	2 349	2 616	Irlanti
De' Longhi SpA	0,06	2 311	2 311	Italia
Deutsche Bank AG	0,01	4 379	4 499	Saksa
Deutsche Boerse AG	0,01	2 087	2 569	Saksa
Deutsche Lufthansa AG	0,03	1 820	4 510	Saksa
Deutsche Pfandbriefbank AG	0,06	882	1 021	Saksa
Deutsche Post AG	0,01	4 738	6 243	Saksa
Deutsche Telekom AG	0,01	6 784	6 784	Saksa
Deutsche Wohnen AG	0,01	1 350	1 709	Saksa
Dfds A/S	0,05	1 199	1 211	Tanska
Diageo PLC	0,02	9 466	11 654	Yhdistynyt kuningaskunta
Dialog Semiconductor PLC	0,07	1 359	1 359	Saksa
DiaSorin SpA	0,03	1 099	1 187	Italia
Diploma PLC	0,11	1 606	1 764	Yhdistynyt kuningaskunta

Tilinpäätös

1000 euroa Nimi	Osuus kaikista osakkeista %	Kirjanpitoarvo 31.12.2017	Markkina-arvo 31.12.2017	Kotivaltio
Distribuidora Internacional de Alimentacion SA	0,04	1 205	1 205	Espanja
Diwatts SA	0,01	6 006	6 668	Ranska
Dixons Carphone PLC	0,05	1 379	1 412	Yhdistynyt kuningaskunta
DnB NOR ASA	0,02	4 372	4 409	Norja
Domino's Pizza Group PLC	0,06	1 020	1 080	Yhdistynyt kuningaskunta
dormakaba Holding AG	0,10	3 309	3 309	Sveitsi
DS Smith PLC	0,03	2 048	2 048	Yhdistynyt kuningaskunta
DSV A/S	0,01	1 094	1 656	Tanska
Dunelm Group PLC	0,20	3 095	3 132	Yhdistynyt kuningaskunta
E.ON SE	0,01	2 064	2 729	Saksa
EFG International AG	0,04	710	1 071	Sveitsi
Ei Towers SpA	0,07	981	1 041	Italia
Eicher Motors Ltd	0,07	6 424	7 486	Intia
Eiffage SA	0,04	2 574	3 380	Ranska
Electrocomponents PLC	0,07	2 333	2 336	Yhdistynyt kuningaskunta
Electrolux AB	0,07	5 302	5 302	Ruotsi
Elis SA	0,04	2 124	2 224	Ranska
EMS-Chemie Holding AG	0,01	1 805	1 805	Sveitsi
Enagas SA	0,05	2 802	2 802	Espanja
Endesa SA	0,01	1 941	1 941	Espanja
Enel SpA	0,01	5 872	7 616	Italia
Engie SA	0,02	4 892	5 485	Ranska
ENI SpA	0,01	4 560	4 774	Italia
Erste Bank der Oesterreichischen Sparkassen AG	0,02	3 135	3 436	Itävalta
Essilor International SA	0,01	2 835	3 175	Ranska
Essity AB	0,01	1 683	1 919	Ruotsi
Eutelsat Communications	0,04	1 645	1 645	Ranska
Evonik Industries AG	0,03	3 827	3 894	Saksa
Evraz PLC	0,02	1 215	1 338	Yhdistynyt kuningaskunta
Exor SpA	0,01	1 645	1 645	Italia
Experian Group Ltd	0,02	3 222	3 424	Irlanti
Faurecia	0,03	2 411	2 897	Ranska
Ferguson PLC	0,03	4 656	4 789	Sveitsi
Ferrari NV	0,01	601	1 399	Italia
Ferrexpo PLC	0,07	1 020	1 410	Sveitsi
Ferrovial SA	0,01	1 449	1 540	Espanja
FF Group	0,16	2 002	2 002	Kreikka
Fiat Chrysler Automobiles NV	0,02	2 218	4 363	Yhdistynyt kuningaskunta

Tilinpäätös

1000 euroa Nimi	Osuus kaikista osakkeista %	Kirjanpitoarvo 31.12.2017	Markkina-arvo 31.12.2017	Kotivaltio
Fidessa Group PLC	0,09	904	1 046	Yhdistynyt kuningaskunta
Fielmann AG	0,02	1 194	1 226	Saksa
FincoBank Banca Finco SpA	0,02	865	1 007	Italia
Fingerprint Cards AB	0,45	2 221	2 221	Ruotsi
Fnac Darty SA	0,09	2 197	2 343	Ranska
Forbo Holding AG	0,05	1 237	1 237	Sveitsi
Fraport AG Frankfurt Airport Services Worldwide	0,03	1 690	2 731	Saksa
Freenet AG	0,03	1 050	1 155	Saksa
Fresenius Medical Care AG & Co KGaA	0,01	2 236	2 517	Saksa
Fresenius SE & Co KGaA	0,01	5 790	5 790	Saksa
Fuchs Petrolub AG	0,05	1 645	1 645	Saksa
G4S PLC	0,05	2 164	2 164	Yhdistynyt kuningaskunta
G5 Entertainment AB	0,56	1 293	1 594	Ruotsi
Galliford Try PLC	0,29	3 507	3 507	Yhdistynyt kuningaskunta
Galp Energia SGPS SA	0,01	952	1 006	Portugali
Games Workshop Group PLC	0,12	579	1 171	Yhdistynyt kuningaskunta
Gaztransport Et Technigaz SA	0,07	951	1 259	Ranska
GEA Group AG	0,02	1 238	1 335	Saksa
Geberit AG	0,02	2 161	2 161	Sveitsi
Geely Automobile Holdings Ltd	0,03	3 071	8 284	Kiina
General Cable Corp	0,18	2 264	2 264	Yhdysvallat
Genmab A/S	0,01	722	1 107	Tanska
Georg Fischer AG	0,05	1 691	2 175	Sveitsi
Gestamp Automocion SA	0,03	1 197	1 197	Espanja
Givaudan SA	0,02	3 107	3 420	Sveitsi
Gjensidige Forsikring ASA	0,02	1 441	1 516	Norja
GlaxoSmithKline PLC	0,01	9 780	9 780	Yhdistynyt kuningaskunta
Glencore International PLC	0,01	5 400	7 056	Sveitsi
Godrej Consumer Products Ltd	0,07	5 386	6 499	Intia
Grafton Group PLC	0,10	2 198	2 248	Irlanti
Greggs Plc	0,08	1 021	1 259	Yhdistynyt kuningaskunta
Grieg Seafood ASA	0,13	1 029	1 103	Norja
Guangzhou Automobile Group Co Ltd	0,11	3 695	4 768	Kiina
Halfords Group PLC	0,29	2 271	2 271	Yhdistynyt kuningaskunta
Hargreaves Lansdown PLC	0,02	1 487	1 687	Yhdistynyt kuningaskunta
Hays PLC	0,11	3 056	3 322	Yhdistynyt kuningaskunta
HDFC Bank Ltd	0,02	11 509	13 742	Intia
HeidelbergCement AG	0,01	1 839	1 906	Saksa

Tilinpäätös

1000 euroa Nimi	Osuus kaikista osakkeista %	Kirjanpitoarvo 31.12.2017	Markkina-arvo 31.12.2017	Kotivaltio
Heineken Holding NV	0,00	1 075	1 080	Alankomaat
Heineken NV	0,01	5 040	6 125	Alankomaat
Henkel AG & Co KGaA	0,03	4 551	5 003	Saksa
Hennes & Mauritz AB	0,01	3 248	3 248	Ruotsi
Hera SpA	0,05	1 605	2 024	Italia
Hermes International	0,00	1 752	1 865	Ranska
Hexagon AB	0,02	2 362	2 506	Ruotsi
Hill & Smith Holdings PLC	0,09	907	1 058	Yhdistynyt kuningaskunta
Homeserve PLC	0,04	1 076	1 121	Yhdistynyt kuningaskunta
Hon Hai Precision Industry Co Ltd	0,01	3 092	3 092	Taiwan
Howden Joinery Group PLC	0,07	2 181	2 389	Yhdistynyt kuningaskunta
HSBC Holdings PLC	0,01	18 720	23 021	Yhdistynyt kuningaskunta
Iberdrola SA	0,01	4 590	4 891	Espanja
Inchcape Plc	0,03	1 145	1 195	Yhdistynyt kuningaskunta
Indiabulls Housing Finance Ltd	0,06	4 289	4 289	Intia
Indivior PLC	0,04	1 001	1 289	Yhdistynyt kuningaskunta
Indus Holding AG	0,12	1 783	1 783	Saksa
IndusInd Bank Ltd	0,10	11 795	12 592	Intia
Industria de Diseno Textil SA	0,01	5 353	5 353	Espanja
Industrivarden AB	0,01	1 200	1 200	Ruotsi
Indutrade AB	0,04	1 011	1 092	Ruotsi
Inficon Holding AG	0,10	1 123	1 247	Sveitsi
Infineon Technologies AG	0,02	3 231	4 425	Saksa
Informa PLC	0,02	1 036	1 036	Sveitsi
ING Groep NV	0,02	11 369	14 370	Alankomaat
Ingenico	0,03	1 662	1 797	Ranska
Inmarsat PLC	0,05	1 203	1 203	Yhdistynyt kuningaskunta
Inner Mongolia Yili Industrial Group Co Ltd	0,01	3 533	3 605	Kiina
Innogy SE	0,01	2 441	2 441	Saksa
Intercontinental Hotels Group PLC	0,02	2 069	2 390	Yhdistynyt kuningaskunta
International Consolidated Airlines Group SA	0,01	1 871	2 240	Yhdistynyt kuningaskunta
Interpump Group SpA	0,11	2 059	3 096	Italia
Intertek Group PLC	0,01	819	1 398	Yhdistynyt kuningaskunta
Intesa Sanpaolo SpA	0,02	8 514	9 668	Italia
Intrum Justitia AB	0,11	4 598	4 598	Ruotsi
Investec PLC	0,03	1 387	1 387	Yhdistynyt kuningaskunta
Investor AB	0,01	2 217	2 313	Ruotsi
Ipsen SA	0,02	1 677	1 677	Ranska

Tilinpäätös

1000 euroa Nimi	Osuus kaikista osakkeista %	Kirjanpitoarvo 31.12.2017	Markkina-arvo 31.12.2017	Kotivaltio
IPSOS	0,12	1 643	1 643	Ranska
Iren SpA	0,06	1 248	2 028	Italia
ITV PLC	0,03	2 210	2 210	Yhdistynyt kuningaskunta
J D Wetherspoon PLC	0,15	1 592	2 193	Yhdistynyt kuningaskunta
J Sainsbury PLC	0,03	1 778	1 778	Yhdistynyt kuningaskunta
JD Sports Fashion PLC	0,12	4 565	4 565	Yhdistynyt kuningaskunta
Jeronimo Martins SGPS SA	0,02	1 795	1 795	Portugali
JM AB	0,28	3 746	3 746	Ruotsi
Julius Baer Holding AG	0,03	3 276	3 560	Sveitsi
Jyske Bank A/S	0,03	1 075	1 084	Tanska
KappAhl AB	0,34	1 188	1 188	Ruotsi
Kazakhmys PLC	0,06	2 384	2 705	Yhdistynyt kuningaskunta
KB Financial Group Inc	0,02	3 093	3 468	Korean tasavalta
KBC Groep NV	0,02	4 698	4 973	Belgia
Kering	0,01	2 202	3 902	Ranska
Kerry Group PLC	0,01	1 460	1 964	Irlanti
Kindred Group PLC	0,12	3 272	3 417	Malta
Kingfisher PLC	0,04	3 458	3 543	Yhdistynyt kuningaskunta
Klepierre	0,01	1 141	1 175	Ranska
Koenig & Bauer AG	0,12	1 229	1 266	Saksa
Koninklijke Ahold NV	0,01	3 106	3 106	Alankomaat
Koninklijke DSM NV	0,01	1 406	1 977	Alankomaat
KONINKLIJKE KPN NV	0,01	1 308	1 401	Alankomaat
Koninklijke Philips NV	0,01	3 487	3 942	Alankomaat
Krones AG	0,04	1 226	1 318	Saksa
Kuehne + Nagel International AG	0,01	2 125	2 300	Sveitsi
Kweichow Moutai Co Ltd	0,00	3 800	4 103	Kiina
LafargeHolcim Ltd	0,01	2 847	2 847	Sveitsi
Land Securities Group PLC	0,01	1 152	1 177	Yhdistynyt kuningaskunta
Legal & General Group PLC	0,03	4 463	4 764	Yhdistynyt kuningaskunta
Legrand SA	0,02	3 283	3 813	Ranska
Lenzing AG	0,05	1 289	1 289	Itävalta
Leoni AG	0,11	2 181	2 221	Saksa
LeoVegas AB	0,14	916	1 187	Ruotsi
Leroy Seafood Group ASA	0,04	1 029	1 104	Norja
LG Chem Ltd	0,02	4 842	4 842	Korean tasavalta
LG Innotek Co Ltd	0,08	2 251	2 251	Korean tasavalta
Lifco AB	0,13	3 208	3 252	Ruotsi

Tilinpäätös

1000 euroa Nimi	Osuus kaikista osakkeista %	Kirjanpitoarvo 31.12.2017	Markkina-arvo 31.12.2017	Kotivaltio
Linde AG	0,01	3 651	4 664	Saksa
Lindt & Spruengli AG	0,03	1 490	1 490	Sveitsi
Lloyds Banking Group PLC	0,02	11 720	13 066	Yhdistynyt kuningaskunta
Logitech International SA	0,02	1 217	1 217	Sveitsi
London Stock Exchange Group PLC	0,01	1 358	1 766	Yhdistynyt kuningaskunta
Lonza Group AG	0,01	1 733	2 233	Sveitsi
Loomis AB	0,13	3 204	3 215	Ruotsi
L'Oreal SA	0,01	2 899	7 367	Ranska
Luxottica Group SpA	0,01	2 362	2 368	Italia
LVMH Moet Hennessy Louis Vuitton SA	0,01	9 063	12 477	Ranska
M6-Metropole Television	0,17	4 128	4 492	Ranska
Maire Tecnimont SpA	0,23	3 087	3 087	Italia
Marks & Spencer Group PLC	0,03	1 930	1 930	Yhdistynyt kuningaskunta
Maruti Suzuki India Ltd	0,03	7 759	9 945	Intia
Mediaset Espana Comunicacion SA	0,04	1 127	1 127	Espanja
Mediobanca SpA	0,03	2 068	2 237	Italia
Meggitt PLC	0,05	2 009	2 009	Yhdistynyt kuningaskunta
Melexis NV	0,04	1 162	1 243	Belgia
Merck KGAA	0,01	1 519	1 519	Saksa
Metro Bank PLC	0,03	1 041	1 066	Yhdistynyt kuningaskunta
Metro Wholesale & Food Specialist AG	0,03	1 555	1 555	Saksa
Micro Focus International PLC	0,02	2 656	2 712	Yhdistynyt kuningaskunta
Mint Group Ltd	0,11	4 038	6 399	Kiina
Mobilezone Holding AG	0,47	1 652	1 652	Sveitsi
Modern Times Group AB	0,05	933	1 053	Ruotsi
Moncler SpA	0,02	1 110	1 316	Italia
Mondi PLC	0,03	2 401	2 401	Yhdistynyt kuningaskunta
Moneysupermarket.com Group PLC	0,11	2 297	2 350	Yhdistynyt kuningaskunta
Morgan Advanced Materials PLC	0,11	1 052	1 226	Yhdistynyt kuningaskunta
Motherson Sumi Systems Ltd	0,04	3 942	4 103	Intia
Motor Oil Hellas Corinth Refineries SA	0,06	1 155	1 155	Kreikka
MTU Aero Engines AG	0,04	2 311	3 172	Saksa
Muenchener Rueckversicherungs AG	0,01	3 663	3 794	Saksa
Mycronic AB	0,14	1 132	1 159	Ruotsi
Mytilineos Holdings SA	0,17	2 123	2 255	Kreikka
National Express Group PLC	0,15	3 176	3 286	Yhdistynyt kuningaskunta
National Grid PLC	0,01	4 698	4 698	Yhdistynyt kuningaskunta
Natixis	0,01	2 123	2 375	Ranska

Tilinpäätös

1000 euroa Nimi	Osuus kaikista osakkeista %	Kirjanpitoarvo 31.12.2017	Markkina-arvo 31.12.2017	Kotivaltio
Neopost SA	0,15	1 203	1 203	Ranska
Nestle SA	0,01	18 163	30 665	Sveitsi
NetEnt AB	0,10	1 136	1 136	Ruotsi
Nets A/S	0,03	1 279	1 279	Tanska
Next PLC	0,05	3 283	3 320	Yhdistynyt kuningaskunta
NN Group NV	0,03	2 851	3 163	Alankomaat
Nobia AB	0,15	1 862	1 862	Ruotsi
Nordea Bank AB	0,16	56 048	63 837	Ruotsi
Norsk Hydro ASA	0,03	3 171	3 612	Norja
Novartis AG	0,01	20 694	20 694	Sveitsi
Novo Nordisk A/S	0,02	6 100	13 284	Tanska
Novozymes A/S	0,02	987	2 767	Tanska
NxStage Medical Inc	0,17	2 309	2 309	Yhdysvallat
Ocean Yield ASA	0,17	1 808	1 808	Norja
Oesterreichische Post AG	0,07	1 818	1 818	Itävalta
Old Mutual PLC	0,01	1 621	1 782	Yhdistynyt kuningaskunta
OMV AG	0,01	625	1 127	Itävalta
Orange SA	0,01	3 620	3 780	Ranska
Oriflame Cosmetics SA	0,06	1 108	1 177	Luxemburg
Orsted A/S	0,01	972	1 130	Tanska
OSRAM Licht AG	0,02	976	1 200	Saksa
Paddy Power Betfair PLC	0,01	1 034	1 034	Irlanti
Pagegroup PLC	0,21	3 598	3 598	Yhdistynyt kuningaskunta
Pandora A/S	0,03	2 652	2 652	Tanska
Partners Group Holding AG	0,02	1 573	2 776	Sveitsi
Peab AB	0,06	1 123	1 123	Ruotsi
Pernod-Ricard SA	0,01	3 065	3 751	Ranska
Pershing Square Holdings Ltd	1,42	37 959	37 959	Guernsey
Persimmon PLC	0,06	4 824	6 026	Yhdistynyt kuningaskunta
Pets at Home Group PLC	0,12	1 208	1 208	Yhdistynyt kuningaskunta
Peugeot SA	0,02	2 469	2 469	Ranska
Pfeiffer Vacuum Technology AG	0,08	1 101	1 267	Saksa
Philips Lighting NV	0,03	1 180	1 199	Alankomaat
Ping An Insurance Group Co of China Ltd	0,01	4 784	6 384	Kiina
Playtech PLC	0,04	1 187	1 187	Mansaari
Polymetal International PLC	0,05	2 165	2 335	Venäjä
Porsche Automobil Holding SE	0,01	1 310	1 421	Saksa
PostNL NV	0,07	1 117	1 237	Alankomaat

Tilinpäätös

1 000 euroa Nimi	Osuus kaikista osakkeista %	Kirjanpitoarvo 31.12.2017	Markkina-arvo 31.12.2017	Kotivaltio
ProSiebenSat.1 Media AG	0,03	2 175	2 175	Saksa
Prudential PLC	0,01	5 608	7 418	Yhdistynyt kuningaskunta
Prysmian SpA	0,02	963	1 047	Italia
PTT Global Chemical PCL	0,08	7 117	7 950	Thaimaa
Publicis Groupe	0,01	1 583	1 583	Ranska
Pure Technologies Ltd	0,81	2 648	2 674	Kanada
QinetiQ Group PLC	0,24	3 427	3 550	Yhdistynyt kuningaskunta
Raiffeisen Bank International AG	0,02	1 609	2 053	Itävalta
Randgold Resources Ltd	0,01	1 039	1 071	Jersey
Rational AG	0,02	1 120	1 231	Saksa
Reckitt Benckiser Group PLC	0,01	6 041	6 927	Yhdistynyt kuningaskunta
Recordati SpA	0,04	2 654	2 814	Italia
Red Electrica Corp SA	0,01	1 014	1 096	Espanja
Redrow PLC	0,13	2 611	3 483	Yhdistynyt kuningaskunta
Regal Entertainment Group	0,10	2 509	2 526	Yhdysvallat
Reliance Industries Ltd	0,01	8 607	8 607	Intia
RELX NV	0,01	2 297	2 298	Alankomaat
RELX PLC	0,02	3 723	4 257	Yhdistynyt kuningaskunta
REN - Redes Energeticas Nacionais SGPS SA	0,16	2 598	2 598	Portugali
Renault SA	0,02	5 217	5 429	Ranska
Reply SpA	0,07	1 014	1 165	Italia
Repsol SA	0,01	2 006	2 399	Espanja
Rio Tinto PLC	0,02	9 925	11 185	Yhdistynyt kuningaskunta
Roche Holding AG	0,01	13 791	20 569	Sveitsi
Rockwool International A/S	0,05	1 047	1 298	Tanska
Royal Bank of Scotland Group PLC	0,00	1 368	1 614	Yhdistynyt kuningaskunta
Royal Dutch Shell PLC	0,02	27 759	30 023	Alankomaat
Royal Mail PLC	0,04	1 684	1 826	Yhdistynyt kuningaskunta
Royal Unibrew A/S	0,09	2 005	2 350	Tanska
RPC Group PLC	0,05	2 102	2 102	Yhdistynyt kuningaskunta
RPS Group PLC	0,21	1 403	1 424	Yhdistynyt kuningaskunta
RTL Group SA	0,02	1 977	1 977	Luxemburg
Rubis SCA	0,04	1 628	2 132	Ranska
RWE AG	0,01	1 158	1 158	Saksa
Saeta Yield SA	0,22	1 734	1 734	Espanja
Sage Group PLC/The	0,01	1 113	1 265	Yhdistynyt kuningaskunta
Salmar ASA	0,04	1 061	1 137	Norja
Samsung Electronics Co Ltd	0,00	6 464	6 793	Korean tasavalta

Tilinpäätös

1000 euroa Nimi	Osuus kaikista osakkeista %	Kirjanpitoarvo 31.12.2017	Markkina-arvo 31.12.2017	Kotivaltio
Samsung SDI Co Ltd	0,03	3 372	3 372	Korean tasavalta
Sandvik AB	0,03	4 042	4 785	Ruotsi
Sanofi	0,01	11 884	11 884	Ranska
SAP AG	0,01	10 574	12 597	Saksa
Saras SpA	0,06	1 138	1 177	Italia
SAS AB	0,22	1 823	1 823	Ruotsi
Savills PLC	0,21	2 985	3 367	Yhdistynyt kuningaskunta
Scandic Hotels Group AB	0,10	1 226	1 258	Ruotsi
Schaeffler AG	0,15	3 593	3 773	Saksa
Schindler Holding AG	0,04	2 779	3 028	Sveitsi
Schneider Electric SA	0,02	5 999	6 882	Ranska
SCOR SE	0,03	2 033	2 033	Ranska
Scottish & Southern Energy PLC	0,02	3 118	3 118	Yhdistynyt kuningaskunta
SEB SA	0,03	2 011	2 678	Ranska
Securitas AB	0,03	1 679	1 679	Ruotsi
Severn Trent PLC	0,05	2 995	2 995	Yhdistynyt kuningaskunta
SGS SA	0,04	5 751	6 212	Sveitsi
Shanghai Fosun Pharmaceutical Group Co Ltd	0,30	6 265	7 799	Kiina
Shire Ltd	0,01	5 336	5 336	Irlanti
Shree Cement Ltd	0,03	1 633	2 147	Intia
Siemens AG	0,01	10 040	11 884	Saksa
Sigma Designs Inc	1,15	2 574	2 574	Yhdysvallat
Sika AG	0,02	2 504	3 148	Sveitsi
Silver Spring Networks Inc	0,35	2 590	2 590	Yhdysvallat
SimCorp A/S	0,06	1 206	1 206	Tanska
SK Hynix Inc	0,01	3 097	3 587	Korean tasavalta
Skandinaviska Enskilda Banken AB	0,02	4 356	4 356	Ruotsi
Skanska AB	0,02	1 101	1 101	Ruotsi
SKF AB	0,02	1 254	1 275	Ruotsi
Sky PLC	0,01	1 500	1 661	Yhdistynyt kuningaskunta
Smith & Nephew PLC	0,01	1 661	1 702	Yhdistynyt kuningaskunta
Smiths Group PLC	0,04	2 354	2 354	Yhdistynyt kuningaskunta
Smurfit Kappa Group PLC	0,03	2 161	2 274	Irlanti
Snam Rete Gas SpA	0,02	3 233	3 306	Italia
Societe BIC SA	0,04	1 535	1 535	Ranska
Societe Generale SA	0,02	8 225	8 225	Ranska
Sodexo	0,01	2 438	2 533	Ranska
Software AG	0,06	2 086	2 265	Saksa

Tilinpäätös

1000 euroa Nimi	Osuus kaikista osakkeista %	Kirjanpitoarvo 31.12.2017	Markkina-arvo 31.12.2017	Kotivaltio
Solvay SA	0,01	983	1 186	Belgia
SpareBank 1 SR-Bank ASA	0,05	954	1 050	Norja
Spirax-Sarco Engineering PLC	0,03	1 038	1 242	Yhdistynyt kuningaskunta
Standard Chartered PLC	0,01	3 597	3 955	Yhdistynyt kuningaskunta
Standard Life Aberdeen PLC	0,01	1 592	1 768	Yhdistynyt kuningaskunta
Statoil ASA	0,01	4 048	4 912	Norja
STMicroelectronics NV	0,02	1 950	2 622	Sveitsi
Sunny Optical Technology Group Co Ltd	0,05	3 661	5 671	Kiina
Superdry PLC	0,07	1 005	1 251	Yhdistynyt kuningaskunta
Swedbank AB	0,02	5 091	5 091	Ruotsi
Svenska Handelsbanken AB	0,02	3 938	4 949	Ruotsi
Swiss Life Holding	0,03	2 751	2 871	Sveitsi
Swiss Re Ltd	0,02	6 307	6 307	Sveitsi
Swisscom AG	0,01	1 414	1 510	Sveitsi
Sydbank A/S	0,04	1 036	1 051	Tanska
Symrise AG	0,01	375	1 196	Saksa
Synthomer PLC	0,06	1 082	1 082	Yhdistynyt kuningaskunta
TAL Education Group	0,04	2 973	2 973	Kiina
Tate & Lyle PLC	0,03	1 159	1 189	Yhdistynyt kuningaskunta
Taylor Wimpey PLC	0,06	3 876	4 460	Yhdistynyt kuningaskunta
Tecan Group AG	0,06	1 168	1 245	Sveitsi
Telecom Italia SpA	0,01	1 202	1 202	Italia
Telefonaktiebolaget LM Ericsson	0,01	2 202	2 215	Ruotsi
Telefonica SA	0,01	5 235	5 235	Espanja
Telekom Austria AG	0,04	1 356	2 095	Itävalta
Telenor ASA	0,01	1 600	1 947	Norja
Telia Company AB	0,01	1 228	1 228	Ruotsi
Telia Company AB	0,10	16 646	16 646	Ruotsi
Tencent Holdings Ltd	0,00	7 878	14 686	Kiina
Terna Rete Elettrica Nazionale SpA	0,03	2 760	2 873	Italia
Tesco PLC	0,01	2 686	2 686	Yhdistynyt kuningaskunta
The Navigator Company S.A.	0,09	2 410	2 753	Portugali
The Swatch Group AG	0,02	1 561	1 807	Sveitsi
Thule Group AB	0,06	970	1 063	Ruotsi
ThyssenKrupp AG	0,01	1 358	1 377	Saksa
Titan Co Ltd	0,05	5 377	5 377	Intia
Total SA	0,01	13 773	14 379	Ranska
Travis Perkins PLC	0,05	1 959	2 010	Yhdistynyt kuningaskunta

Tilinpäätös

1000 euroa Nimi	Osuus kaikista osakkeista %	Kirjanpitoarvo 31.12.2017	Markkina-arvo 31.12.2017	Kotivaltio
Tribune Media Co	0,09	2 639	2 670	Yhdysvallat
Trigano SA	0,08	1 321	2 367	Ranska
TUI AG	0,01	932	1 242	Saksa
u-blox Holding AG	0,09	1 042	1 042	Sveitsi
UBS Group AG	0,01	5 532	7 385	Sveitsi
UCB SA	0,01	998	1 095	Belgia
Ultra Electronics Holdings	0,10	1 188	1 238	Yhdistynyt kuningaskunta
UltraTech Cement Ltd	0,04	5 380	6 345	Intia
Umicore	0,01	721	1 023	Belgia
Unibail-Rodamco SE	0,01	3 039	3 039	Ranska
UniCredit SpA	0,01	3 625	4 164	Italia
Unilever NV	0,02	12 933	17 804	Alankomaat
UnipolSai SpA	0,02	1 153	1 153	Italia
UPL Ltd	0,09	4 567	4 567	Intia
Valeo SA	0,02	2 706	3 296	Ranska
Weir Group Plc/The	0,02	931	1 002	Yhdistynyt kuningaskunta
Veolia Environnement	0,01	1 091	1 400	Ranska
Vestas Wind Systems A/S	0,03	3 345	3 345	Tanska
WGL Holdings Inc	0,07	2 501	2 501	Yhdysvallat
WH Group Ltd	0,03	3 491	4 201	Hongkong
WH Smith PLC	0,08	2 108	2 438	Yhdistynyt kuningaskunta
Whitbread PLC	0,01	1 036	1 088	Yhdistynyt kuningaskunta
Victrex PLC	0,05	999	1 210	Yhdistynyt kuningaskunta
William Hill PLC	0,12	3 139	3 647	Yhdistynyt kuningaskunta
Vinci SA	0,02	4 982	8 290	Ranska
Wirecard AG	0,01	1 424	1 491	Saksa
Vivendi SA	0,01	2 612	3 228	Ranska
Vodafone Group PLC	0,01	9 309	9 309	Yhdistynyt kuningaskunta
Voestalpine AG	0,03	1 921	2 952	Itävalta
Volkswagen AG	0,02	4 561	5 157	Saksa
Wolters Kluwer NV	0,02	2 595	2 846	Alankomaat
Volvo AB	0,02	4 667	5 749	Ruotsi
Vonovia SE	0,01	2 024	2 752	Saksa
Worldpay Group PLC	0,01	1 205	1 264	Yhdistynyt kuningaskunta
WPP Group PLC	0,02	3 743	3 743	Yhdistynyt kuningaskunta
Yes Bank Ltd	0,12	8 770	11 379	Intia
Zardoya Otis SA	0,02	1 050	1 050	Espanja
Zeal Network SE	0,66	1 186	1 186	Yhdistynyt kuningaskunta

Tilinpäätös

1 000 euroa Nimi	Osuus kaikista osakkeista %	Kirjanpitoarvo 31.12.2017	Markkina-arvo 31.12.2017	Kotivaltio
Zurich Financial Services AG	0,02	8 972	9 239	Sveitsi
Muut ulkomaiset noteeratut osakkeet		123 547	129 067	
Ulkomaiset noteeratut osakkeet yhteensä		1 873 419	2 151 312	
Osakerahastot				
Allianz Europe Equity Growth W EUR	0,00	34 038	71 416	Luxemburg
Capman Public Market Fund FCP-SIF CA1	36,03		70	Luxemburg
db x-trackers MSCI Europe DR	0,09	179 092	203 632	Luxemburg
eQ Kehittyvät Markkinat Osinko 1 K	0,10	36 228	52 706	Suomi
Evli Eurooppa B	0,10	79 356	120 046	Suomi
Evli GEM B USD	0,18	27 126	28 274	Suomi
Fidelity FAST Asia Fund	0,05	40 196	53 821	Luxemburg
Fidelity Fast Emerging Markets I Acc USD	0,03	60 982	89 843	Luxemburg
Fondita Nordic Micro Cap B	0,07	19 740	64 357	Suomi
Fourton Odysseus A	0,05	14 878	33 572	Suomi
Fourton Stamina A	0,03	15 212	38 212	Suomi
iShares China Large-Cap ETF (USD)	0,04	44 777	51 972	Yhdysvallat
iShares Core MSCI Emerging Markets ETF USD	4,23	153 645	187 405	Yhdysvallat
iShares Core S&P 500 ETF (USD)	0,36	212 498	274 611	Yhdysvallat
iShares Edge MSCI Min Vol Emerging Markets ETF	0,05	106 645	106 645	Yhdysvallat
iShares Edge MSCI USA Min Vol	0,02	133 788	140 829	Yhdysvallat
iShares Edge MSCI USA Value Weighted Index	0,09	131 897	143 980	Yhdysvallat
iShares MSCI AC Asia ex Japan	0,05	99 374	108 126	Yhdysvallat
iShares MSCI Brazil ETF	0,01	20 237	20 237	Yhdysvallat
iShares MSCI Emerging Markets ETF	0,02	125 236	142 818	Yhdysvallat
iShares MSCI Europe UCITS ETF (Dist)	0,18	193 571	218 880	Irlanti
iShares MSCI Japan ETF	0,01	47 165	49 971	Yhdysvallat
iShares MSCI South Korea ETF	0,01	21 262	24 991	Yhdysvallat
iShares MSCI Taiwan Capped ETF	0,02	19 625	19 625	Yhdysvallat
iShares MSCI USA Momentum Factor	0,04	125 574	140 167	Yhdysvallat
iShares Russell 2000 ETF	0,00	39 538	40 680	Yhdysvallat
iShares STOXX Europe 600 UCITS ETF (DE)	0,04	100 670	109 041	Saksa
LähiTapiola Hyvinvointi A	0,53	20 058	35 963	Suomi
Mandatum Life SICAV-SIF Slim Tail Equity Fund B2 USD	0,00	8 956	10 938	Luxemburg
Mirae Asia Sector Leader Equity Fund I USD	0,61	34 845	44 452	Luxemburg
Nomura TOPIX ETF	0,00	170 290	180 753	Japani
Nordea 1 - Emerging Stars Equity Fund BI USD	0,02	77 731	98 019	Luxemburg
Nordea 1 - Stable Emerging Markets Equity BI USD	0,04	49 499	52 911	Luxemburg

Tilinpäätös

1 000 euroa Nimi	Osuus kaikista osakkeista %	Kirjanpitoarvo 31.12.2017	Markkina-arvo 31.12.2017	Kotivaltio
SPDR S&P 500 Index Trust Series 1	0,00	39 770	40 052	Yhdysvallat
SSGA Enhanced Emerging Markets Equity Fund I USD	0,48	121 466	136 475	Luxemburg
T. Rowe Price Funds SICAV - US Smaller Companies Equity I USD	0,15	48 412	100 850	Luxemburg
Trigon New Europe Fund C	0,42	14 319	22 120	Viro
UB Aasia REIT Plus K	0,19	10 000	18 859	Suomi
Vanguard Emerging Markets Stock Index(Ins) USD	0,01	162 824	187 754	Irlanti
Vanguard REIT ETF	0,00	2 266	2 266	Yhdysvallat
Vanguard S&P 500 Index Fund ETF Class (USD)	0,00	235 506	276 112	Yhdysvallat
Osakerahastot yhteensä		3 078 289	3 743 451	
Korkorahastot				
Aktia Emerging Market Local Currency Bond+ D	9,23	97 480	108 144	Suomi
Aktia Emerging Market Local Currency Frontier Bond+	16,77	94 677	100 030	Suomi
Ashmore Emerging Markets Debt Institution	0,04	50 237	50 237	Luxemburg
Ashmore Emerging Markets Local Currency Bond Fund I EUR	0,03	104 073	104 073	Luxemburg
Aviva Global High Yield Bond Fund I USD	0,00	47 762	47 762	Luxemburg
Barings Capital Emerging Markets Local Debt Fund AA USD	0,15	127 368	131 845	Irlanti
Barings Capital European Loan Fund B EUR	0,01	53 121	61 992	Irlanti
Barings Capital Global Loan Fund Tranche A USD Acc	0,00	21 686	35 045	Irlanti
Barings Capital Global Loan Fund Tranche B USD Acc	0,00	30 684	35 301	Irlanti
Barings Global Senior Secured Bond D USD	0,08	22 685	22 685	Irlanti
BlackRock Global Funds - Emerging Markets Bond X2 USD	0,16	101 572	107 984	Luxemburg
BlackRock Global Funds - Emerging Markets Corporate Bond X2 USD	1,58	22 531	32 789	Luxemburg
BlackRock Global Funds - Emerging Markets Local Currency Bond X2 EUR	0,28	84 333	97 365	Luxemburg
BlackRock Global Funds - Global High Yield Bond I2 USD	0,11	51 908	51 908	Luxemburg
BlackRock Strategic Funds - Emerging Markets Flexi Dynamic Bond X2 USD	0,02	59 097	64 479	Luxemburg
BlueBay Investment Grade Absolute Return Bond Fund - I - EUR	0,02	50 899	52 810	Luxemburg
BlueBay Investment Grade Bond I Fund	0,02	83 281	85 736	Luxemburg
Clareant European Loan Fund Class II G EUR	0,00	20 000	20 921	Luxemburg
Clareant European Loan Fund Class IIA EUR	0,00	35 640	43 018	Luxemburg
Credit Suisse Nova Lux Global Senior Loan Fund MB USD	0,00	48 195	48 195	Luxemburg
Evli High Yield Yrityslaina B	0,02	33 561	43 539	Suomi
Fidelity European High Yield Fund I-ACC-EUR	0,01	35 251	38 198	Luxemburg
GAM Multibond Local Emerging Bond Fund C EUR Unhedged	0,01	55 923	64 673	Luxemburg
Global Evolution Funds Frontier Markets I EUR	0,05	125 000	132 177	Luxemburg
Global Evolution Funds Emerging Markets Debt & FX I	0,02	10 000	10 328	Luxemburg
GMO Emerging Country Debt Investment Fund	0,02	22 546	25 276	Irlanti
iShares Core Euro Corporate Bond UCITS ETF (EUR)	0,00	1 264	1 309	Irlanti

Tilinpäätös

1000 euroa Nimi	Osuus kaikista osakkeista %	Kirjanpitoarvo 31.12.2017	Markkina-arvo 31.12.2017	Kotivaltio
iShares Euro High Yield Corporate Bond UCITS ETF	0,00	1 073	1 074	Irlanti
iShares iBoxx \$ Investment Grade Corporate Bond ETF	0,00	1 014	1 014	Yhdysvallat
iShares iBoxx USD High Yield Corporate Bond ETF	0,00	728	728	Yhdysvallat
M&G European Loan Fund C EUR	0,02	81 363	81 514	Irlanti
Man GLG Global Emerging Markets Debt Total Return I US	0,04	130 385	130 385	Irlanti
Man GLG Global Emerging Markets Local Currency Rates Fund I C EUR	0,17	44 263	44 509	Irlanti
Muzinich Bondyield ESG Fund Institutional Hedged EUR Acc	0,16	28 017	38 159	Irlanti
Neuberger Berman Emerging Market Debt - Hard Currency Fund USD I2 Acc	0,16	17 303	17 411	Irlanti
Neuberger Berman Emerging Markets Debt -Local Currency Fund- EUR I2 Unhedged Acc Class	0,18	47 012	53 856	Irlanti
NN L FLEX Senior Loans	0,00	51 000	51 566	Luxemburg
Nomura Funds - US High Yield Bond I - USD	0,00	29 264	29 264	Irlanti
Nordea 1 SICAV - US Corporate Bond Fund -BI USD	0,11	51 004	51 004	Luxemburg
Nordea 1 SICAV European High Yield Bond Fund X EUR	0,03	35 014	48 068	Luxemburg
Nordea 1 SICAV US High Yield Bond Fund X USD	0,22	35 028	35 028	Luxemburg
Pimco Diversified Income Duration Hedged Fund Inst USD A	0,34	48 054	48 054	Irlanti
Pimco Emerging Local Bond Fund Inst EUR(Unhgd) Acc	0,21	75 968	76 750	Irlanti
Pimco Emerging Markets Corporate Bond Fund Inst USD Acc	0,47	13 951	13 951	Irlanti
Pimco Global High Yield Bond Fund Institution Acc	0,04	38 643	42 778	Irlanti
Pimco US High Yield Bond Fund USD Inst Acc	0,06	35 172	40 733	Irlanti
Schroder International Euro Corporate Bond Fund I Acc	0,04	76 256	84 379	Luxemburg
Stone Harbor Emerging Markets Local Currency Debt I EUR A	0,01	69 432	69 432	Irlanti
T. Rowe Price Funds SICAV - Global High Yield Bond I USD	0,11	38 207	51 078	Luxemburg
Wellington USD Core High Yield Bond USD AC	0,60	20 495	20 495	Irlanti
Korkorahastot yhteensä		2 459 418	2 649 050	

Tilinpäätös

1 000 euroa	Kirjanpitoarvo	Markkina-arvo	Kotivaltio
Nimi	31.12.2017	31.12.2017	
Pääomarahastot			
Advent International GPE VII	14 656	24 021	Yhdysvallat
Advent International GPE VIII	19 773	19 773	Yhdysvallat
Aino Holdingyhtiö Ky	18 678	18 678	Suomi
Altor Fund II (No. 1) Limited Partnership	1 541	1 541	Jersey
Altor Fund III (No. 2) Limited Partnership	10 172	10 861	Jersey
Altor Fund IV (No. 2) AB	7 004	8 445	Ruotsi
Amanda III Eastern Private Equity Ky	5 022	5 079	Suomi
American Securities Partners VI, L.P.	11 015	23 310	Yhdysvallat
American Securities Partners VII, L.P.	32 490	33 981	Yhdysvallat
Antin Infrastructure Fund III L.P.	2 070	2 070	Yhdistynyt kuningaskunta
Apax Europe VII - B, L.P.	7 294	7 294	Yhdistynyt kuningaskunta
Apax IX EUR L.P.	22 145	22 145	Guernsey
Apax VIII - A L.P.	36 337	41 694	Guernsey
Ardian LBO Fund VI A	14 734	14 734	Ranska
Armada Mezzanine Fund III Ky	247	1 302	Suomi
Armada Mezzanine Fund IV L.P.	3 539	3 843	Suomi
Auda Capital IV (Cayman) LP (USD)	208	1 502	Caymansaaret
AXA LBO Fund IV FCPR		5 650	Ranska
AXA LBO Fund IV Supplementary FCPR		1 459	Ranska
AXA LBO Fund V Core	12 840	24 564	Ranska
AXA LBO Fund V Supplementary	5 358	6 576	Ranska
AXA Secondary Fund V L.P.	210	11 182	Yhdistynyt kuningaskunta
AXA Secondary Fund VII L.P.	12 292	14 219	Yhdistynyt kuningaskunta
Barings Global Credit Fund (LUX) SCsp	34 623	34 623	Luxemburg
Berkshire Fund IX, L.P.	10 035	10 035	Yhdysvallat
Berkshire Fund VIII-A L.P.	16 655	16 655	Yhdysvallat
Bowmark Capital Partners IV, L.P.	6 359	7 319	Yhdistynyt kuningaskunta
Bowmark Capital Partners V, L.P.	5 783	5 783	Yhdistynyt kuningaskunta
Bridgepoint Europe III E, L.P.	4 145	4 403	Yhdistynyt kuningaskunta
Bridgepoint Europe IV F L.P.	5 876	9 236	Yhdistynyt kuningaskunta
Bridgepoint Europe V C L.P.	21 374	22 335	Yhdistynyt kuningaskunta
Capvis Equity III L.P.	4 667	4 667	Jersey
Capvis Equity IV L.P.	19 192	21 675	Jersey
Capvis III Co-Investors Arena L.P.	11 103	12 799	Jersey
Comvest Capital IV (Luxembourg) Feeder Fund, SCSp	7 966	7 966	Luxemburg
Conor Technology Fund I Ky	461	774	Suomi
Crown Opportunities Fund Ky		14 828	Suomi

Tilinpäätös

1 000 euroa	Kirjanpitoarvo	Markkina-arvo	Kotivaltio
Nimi	31.12.2017	31.12.2017	
Danske Private Equity Partners V (USD - A) K/S	6 962	8 937	Tanska
Danske Private Equity Partners V New (USD - A) K/S	5 795	5 795	Tanska
Dasos FS Partnership SCSp	10 000	14 785	Luxemburg
Dasos Timberland Fund II	24 387	27 013	Luxemburg
Dover Street IX Cayman L.P.	9 983	10 743	Yhdysvallat
Dover Street VIII L.P.	25 376	31 063	Yhdysvallat
EQT Infrastructure III SCSp	2 497	2 497	Luxemburg
EQT VII (No. 2) L.P.	24 509	25 609	Yhdistynyt kuningaskunta
First State Investments European Diversified Infrastructure FCP-SIF	19 566	21 423	Luxemburg
First State Investments European Diversified Infrastructure Fund II SCSp	17 224	17 224	Luxemburg
FSN Capital IV L.P.	18 720	21 188	Jersey
FSN Capital V L.P.	4 005	4 411	Jersey
Genstar Capital Partners VIII Co-Investment Program	3 219	3 219	Yhdysvallat
Genstar Capital Partners VIII, L.P.	1 770	1 770	Yhdysvallat
GHO Capital Fund I L.P.	13 858	13 858	Yhdistynyt kuningaskunta
Gresham 4A	1 266	1 266	Yhdistynyt kuningaskunta
H.I.G. Whitehorse Offshore Loan Feeder Fund	6 802	6 815	Yhdysvallat
Hayfin Special Opportunities Fund II	16 411	17 010	Yhdistynyt kuningaskunta
Hellman & Friedman Capital Partners VIII, L.P.	14 586	14 869	Yhdysvallat
Hermes GPE Global Secondary Feeder I LP	6 558	10 315	Yhdistynyt kuningaskunta
Hermes GPE Global Secondary Feeder II LP	9 304	10 845	Yhdistynyt kuningaskunta
HgCapital 7E L.P.	26 290	30 947	Yhdistynyt kuningaskunta
HPS Specialty Loan Fund IV, L.P.	9 623	9 623	Yhdysvallat
ICG Senior Debt Partners II	26 698	27 928	Luxemburg
Indigo Capital V L.P.	908	908	Yhdistynyt kuningaskunta
Industri Kapital 2007 Limited Partnership	1 837	1 837	Yhdistynyt kuningaskunta
Industrie & Finance Investissements 2 FCPR	5 445	6 296	Ranska
Intera Fund II Ky	7 967	17 804	Suomi
Intera Fund III Ky	3 816	3 816	Suomi
Juuri Rahasto I Ky	5 132	5 132	Suomi
Kasvurahastojen Rahasto II Ky	3 610	3 610	Suomi
Kasvurahastojen Rahasto Ky	5 998	8 319	Suomi
Kayne Senior Credit Fund III	21 262	21 262	Luxemburg
L&C Timberlands L.P.	43 768	43 768	Yhdysvallat
Levine Leichtman Capital Partners V, L.P.	30 227	30 333	Yhdysvallat
Levine Leichtman Capital Partners VI-A, L.P.	5 083	5 083	Yhdysvallat
Lexington Capital Partners VIII	23 425	23 560	Yhdysvallat
Lifeline Ventures Fund III Ky	1 113	1 113	Suomi
Lindsay Goldberg III L.P.	18 927	27 641	Yhdysvallat

Tilinpäätös

1 000 euroa	Kirjanpitoarvo	Markkina-arvo	
Nimi	31.12.2017	31.12.2017	Kotivaltio
Lindsay Goldberg IV L.P.	14 401	20 330	Yhdysvallat
LT Fund Investments	56 000	62 786	Luxemburg
Macquarie European Infrastructure Fund II	2 665	4 908	Yhdistynyt kuningaskunta
MB Equity Fund IV Ky	16 486	26 885	Suomi
MB Equity Fund V Ky	3 468	3 468	Suomi
Monroe Capital Private Credit Fund II	26 667	26 667	Irlanti
Nexit Infocom II L.P.	4 786	8 717	Guernsey
Nordic Capital VII Alpha, L.P.	20 191	22 123	Jersey
Nordic Mezzanine Fund II Limited Partnership	839	1 105	Yhdistynyt kuningaskunta
Nordic Mezzanine Fund III Limited Partnership	4 564	12 562	Yhdistynyt kuningaskunta
OCM Opportunities Fund VII		578	Caymansaaret
Open Ocean Fund 2015 Ky	535	535	Suomi
Palvelurahasto I Ky	629	1 569	Suomi
Partners Group Direct Mezzanine 2011 S.C.A. SICAR	14 787	17 254	Luxemburg
Partners Group Secondary 2011 (EUR) L.P Inc	12 350	19 297	Guernsey
Partners Group U.S. Venture 2004, L.P.	3 633	3 633	Yhdysvallat
Platinum Equity Capital Partners III, L.P.	17 370	23 626	Yhdysvallat
Platinum Equity Capital Partners IV, L.P.	12 208	12 208	Yhdysvallat
Power Fund II Ky	1 165	1 165	Suomi
Rocket Internet Capital Partners Growth Fund	9 450	10 965	Luxemburg
Sentica Buyout IV	7 633	9 255	Suomi
Sentica Buyout V Ky	1 261	1 261	Suomi
Silverfleet Capital Partners II LP	15 978	15 978	Yhdistynyt kuningaskunta
Sponsor Fund IV	5 068	5 068	Suomi
Top Tier Venture Capital III, L.P.	2 864	2 864	Yhdysvallat
Top Tier Venture Capital IV, L.P.	4 489	7 483	Yhdysvallat
TPG Partners VI, LP	18 828	20 519	Yhdysvallat
TPG Partners VII, L.P.	26 135	29 970	Yhdysvallat
TSG 7 A L.P.	9 032	9 032	Yhdysvallat
TuuliTapiola Ky	10 201	10 201	Suomi
Vaaka Partners Buyout Fund III Ky	654	654	Suomi
Waterland Private Equity Fund VI	11 655	13 115	Alankomaat
Wind Power Central Norway SCS	22 591	23 699	Luxemburg
Vista Equity Partners Fund IV, L.P.	11 104	24 221	Yhdysvallat
Vista Equity Partners Fund V-A	51 809	55 442	Caymansaaret
Vista Equity Partners Fund VI-A, L.P.	39 156	39 156	Caymansaaret
Muut pääomarahastot	11 192	19 008	
Pääomarahastot yhteensä	1 341 635	1 583 966	

Tilinpäätös

1 000 euroa	Kirjanpitoarvo	Markkina-arvo	Kotivaltio
Nimi	31.12.2017	31.12.2017	
Kiinteistösijoitusrahastot			
Aberdeen Property Funds SICAV Pan-Nordic	3 879	3 879	Luxemburg
Agore Kiinteistöt Ky	38 300	38 300	Suomi
Avara Asuinkiinteistörahasto I Ky	1 222	1 222	Suomi
BlackRock Europe Property Fund III	737	737	Yhdistynyt kuningaskunta
Blackstone Real Estate Debt Strategies High-Grade L.P.	3 008	3 008	Yhdysvallat
Capman Hotels RE Ky	25 323	31 717	Suomi
CBRE Dutch Office Fund II BV	79	79	Alankomaat
CBRE European Industrial Fund CV	24 547	24 547	Alankomaat
CBRE Office Fund The Netherlands	176	176	Alankomaat
DOF Development Fund CV	65	90	Luxemburg
Erikoissijoitusrahasto Fennica Toimitilat I	9 898	9 898	Suomi
Erikoissijoitusrahasto Fennica Tontit	10 000	10 010	Suomi
European Added Value Fund, L.P.	449	449	Yhdistynyt kuningaskunta
Exilion Asemahotellit Ky	9 184	9 184	Suomi
Exilion Real Estate I Ky	28 798	76 335	Suomi
Henderson Central London Office Fund II LP	1 801	8 640	Yhdistynyt kuningaskunta
ICG-Longbow UK Real Estate Debt Investments III S.a.r.l.	16 545	16 545	Luxemburg
Kauppakeskus Hansa Ky	14 315	16 248	Suomi
LähiTapiola Asuntorahasto Prime Ky	25 000	26 503	Suomi
Morgan Stanley Prime Property Fund, LLC.	53 808	57 238	Yhdysvallat
Nordika Fastigheter AB	1 534	8 422	Ruotsi
Nordika II Fastigheter AB	12 626	16 850	Ruotsi
PBW II Real Estate Fund S.A.	5 310	5 310	Luxemburg
Prologis European Logistics Fund FCP-FIS	26 984	26 984	Luxemburg
Real Estate Debt & Secondaries Ky	13 920	14 343	Suomi
Rockspring Peripheral Europe Limited Partnership		421	Yhdistynyt kuningaskunta
Russian and Baltics Retail Properties Ky	10 400	10 400	Suomi
Scandinavian Property Fund - Unleveraged	43 414	43 414	Luxemburg
Sentinel Real Estate Fund, LP	49 403	50 770	Yhdysvallat
Standard Life Investments UK Shopping Centre Feeder Fund L.P.	15 899	15 899	Jersey
Tapiola KR III Ky	57 385	63 316	Suomi
Tapiola KR IV Ky	604	8 845	Suomi
Tishman Speyer European Core Fund FCP-SIF	39 009	39 009	Luxemburg
Tishman Speyer European Strategic Office Fund Scots Feeder L.P.		2 400	Yhdistynyt kuningaskunta
TT Holdings SCSp	29 938	29 938	Luxemburg
UBS Trumbull Property Fund LP	43 528	43 528	Yhdysvallat
UK Property Income Fund II	22 011	22 011	Yhdistynyt kuningaskunta
Vierumäen Hotelliikiinteistö Ky	5 985	5 985	Suomi
Kiinteistösijoitusrahastot yhteensä	645 086	742 650	

Tilinpäätös

1 000 euroa	Kirjanpitoarvo	Markkina-arvo	
Nimi	31.12.2017	31.12.2017	Kotivaltio
Hedge-rahastosijoitukset			
AHL Dimension(Cayman) Ltd Class A USD	60 455	61 921	Caymansaaret
Anchorage Capital Partners Offshore Ltd Class D	89 431	95 595	Caymansaaret
Blue Mountain Credit Alternatives Fund Ltd	62 857	75 879	Caymansaaret
Brevan Howard Fund Limited Class E	18 253	18 253	Caymansaaret
Canyon Value Realization Fund (Cayman) Ltd Class B	46 547	65 274	Caymansaaret
Capula Global Relative Value Fund Ltd Class E	118 555	153 812	Caymansaaret
Davidson Kempner International (BVI) Ltd Class C	45 456	69 674	Brittiläiset Neitsytsaaret
Elliot International Ltd Class B	44 368	80 968	Caymansaaret
Field Street Offshore Fund Ltd Class A2 Main	105 341	105 341	Caymansaaret
GoldenTree Offshore Fund Ltd. Class C	45 080	51 132	Caymansaaret
GoldenTree Select Offshore Ltd A Series 28	16 932	17 083	Caymansaaret
HBK Multi-Strategy Offshore Fund Ltd. Class A	59 971	59 971	Caymansaaret
High Restoration Capital Partners Offshore L.P	2 923	8 121	Yhdysvallat
Hudson Bay International Fund Ltd. Class A	36 883	40 958	Irlanti
IPM Systematic Macro Fund Class C EUR	80 806	96 466	Caymansaaret
Kepos Alpha Fund Ltd. Class A	69 438	69 438	Caymansaaret
King Street Capital Ltd. Class A	49 060	52 647	Brittiläiset Neitsytsaaret
Man AHL (Cayman) SPC Class A1 Evolution EUR	59 484	88 965	Caymansaaret
Man AHL Evolution Frontier Limited A EUR	20 000	22 570	Caymansaaret
Marathon Special Opportunities Fund Holdback	1 513	1 513	Caymansaaret
Marshall Wace Market Neutral TOPS Fund Class B EUR	78 599	98 481	Irlanti
Millennium International Ltd. Class EE	82 464	126 885	Caymansaaret
Moore Macro Managers Fund Ltd Class B	63 502	71 434	Yhdysvallat
OxAM Quant Fund Limited Series A	23 077	23 077	Caymansaaret
OxAM Quant Fund Ltd Series A 0416 EUR	18 768	18 768	Caymansaaret
Pharo Gaia Fund Ltd. Class B Series 13 EUR	25 000	25 581	Caymansaaret
Pharo Gaia Fund Ltd. Class B Series 8 EUR	70 000	87 049	Caymansaaret
Pharo Macro Fund Ltd. Class B	65 916	85 283	Caymansaaret
Pine River Fund Ltd. Class A	13 866	15 829	Yhdysvallat
Samlyn Offshore Ltd. Class AS	82 492	86 807	Caymansaaret
Silver Point Capital Offshore Fund Ltd.	70 410	87 405	Caymansaaret
Two Sigma Absolute Return Cayman Fund Ltd. Class A1	109 764	148 563	Caymansaaret
Wexford Offshore Spectrum Fund	2 542	4 229	Caymansaaret
Viking Global Equities III Ltd. Class H	54 464	77 253	Caymansaaret
Muut hedge-rahastosijoitukset	5 455	6 101	
Hedge-rahastosijoitukset yhteensä	1 799 672	2 198 326	
Elon muut sijoitukset yhteensä:	12 216 635	14 632 608	

Tilinpäätös

1 000 euroa	Kirjanpitoarvo	Markkina-arvo	
Nimi	31.12.2017	31.12.2017	Kotivaltio
Muut sijoitukset, tytäryhtiöt			
Kotimaiset ei-noteeratut osakkeet ja osuudet			
Soittokunnanpolun Pysäköinti Oy	414	414	Suomi
Herttoniemen Pysäköinti Oy	9	9	Suomi
Ruukinpuiston Pysäköinti Oy	134	134	Suomi
Kiinteistö Oy Espoon Biiliparkki	2 571	2 571	Suomi
Vaneritorin Parkki Oy	83	83	Suomi
Nelikkokujan autopaikoitus Oy	355	355	Suomi
Jätkäsaaren Pysäköinti Oy	771	771	Suomi
Jätkäsaaren jätteen putkikeräys Oy	945	945	Suomi
Stella Business Park Oy	1 415	1 415	Suomi
Stella Park	1 363	1 363	Suomi
Kiinteistö Oy Uusi Maapohja	109	109	Suomi
Muut osakkeet	3	3	Suomi
Tytäryhtiöiden muut sijoitukset yhteensä:	8 173	8 173	
Muut sijoitukset yhteensä:	12 224 807	14 640 781	

Omistuksista eritelty kirjanpitoarvoltaan yli 1 000 euron omistukset.

Tilinpäätös

1 000 euroa	Emoyhtiö 2017	Emoyhtiö 2016	Konserni 2017	Konserni 2016
LAINASAAMISET				
Muut lainasaamiset vakuuden mukaan eriteltyinä				
Pankkitakaus	67 096	76 317	67 096	76 317
Takausvakuutus	55 205	39 810	55 205	39 810
Vakuutuskirja	5	5	5	5
Muu vakuus	34 416	32 426	34 416	32 426
Jäljellä oleva hankintameno	156 723	148 559	156 723	148 559
Ei-vakuudelliset jäljellä oleva hankintameno yhteensä	220 024	162 455	220 024	162 455
Eläkelainasaamisten yhteismäärä				
Muut kiinnelainasaamiset	345	397	345	397
Muut lainasaamiset	120 507	113 628	120 507	113 628
Jäljellä oleva hankintameno yhteensä	120 852	114 025	120 852	114 025
Lähipiirilainat				
Konserniin kuuluville yhtiöille myönnettyt lainat	546 647	637 422		
Osakkuusyhtiöille myönnettyt lainat	114 346	74 183	114 346	74 183
Lainojen alkuperäinen laina-aika on enintään 20 vuotta. Lainat on myönnetty joko kiinteäkorkoisina tai markkinakorkoon sidottuina. Lainojen vakuutena on kiinteistö- tai laitoskiinnityksiä, ellei ole kyse pääomalinasta.				
Muut lähipiirilainat	156 556	83 443	156 556	83 443
Lainojen alkuperäinen laina-aika on enintään 10 vuotta. Lainojen korkoperusteina on pääasiassa TyEL-lainakorko ja euribor-korko.				

Tilinpäätös

1 000 euroa	Aineettomat oikeudet 2017	Muut pitkävaikuttiset menot 2017	Keskeneräiset hankinnat pitkävaikutteisista menoista 2017	Ennakkomaksut 2017	Koneet ja kalusto 2017	Muut aineelliset hyödykkeet 2017
AINEETTOMIEN JA AINEELLISTEN HYÖDYKKEIDEN MUUTOKSET, EMOYHTIÖ						
Hankintameno 1.1.	14 638	31 002	1 425	1 169	7 232	380
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	-214	-654			-852	
Lisäykset	106	1 043	143	799	1 279	
Vähennykset				-112	-1 051	
Siirrot erien välillä		1 425	-1 425			
Hankintameno 31.12.	14 529	32 817	143	1 857	6 608	380
Kertyneet poistot 1.1.	-7 158	-13 695			-2 928	
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	214	654			852	
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot					629	
Tilikauden poistot	-2 818	-5 679			-1 065	
Kertyneet poistot 31.12.	-9 762	-18 719			-2 511	
Kirjanpitoarvo 31.12.	4 767	14 098	143	1 857	4 097	380
AINEETTOMIEN JA AINEELLISTEN HYÖDYKKEIDEN MUUTOKSET, KONSERNI						
Hankintameno 1.1.	14 701	31 002	1 425	1 169	7 232	380
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	-214	-654			-852	
Lisäykset	106	1 043	143	799	1 279	
Vähennykset				-112	-1 051	
Siirrot erien välillä		1 425	-1 425			
Hankintameno 31.12.	14 592	32 817	143	1 857	6 608	380
Kertyneet poistot 1.1.	-7 158	-13 695			-2 928	
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	214	654			852	
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot					629	
Tilikauden poistot	-2 818	-5 679			-1 065	
Kertyneet poistot 31.12.	-9 762	-18 719			-2 511	
Kirjanpitoarvo 31.12.	4 830	14 098	143	1 857	4 097	380

Tilinpäätös

1 000 euroa	Emoyhtiö 2017	Emoyhtiö 2016	Konserni 2017	Konserni 2016
MUUT SIIRTOSAAMISET JA SIIRTOVELAT				
Muut siirtosaamiset				
Saamiset rahastoista	2 724	3 728	2 724	3 728
Osingot ulkomaisista sijoituksista	7 550	7 048	7 550	7 048
Saamiset kustannustenjakoon	9 646	10 685	9 646	10 685
Avoimet kauppahintasaamiset	10 000		10 000	
Muut siirtosaamiset	2 992	1 411	5 168	2 701
	32 912	22 872	35 088	24 162
Siirtovelat				
Siirtovelat johdannaisista	18 739	48 880	18 739	48 880
Velat kustannustenjakoon	41 433	18 183	41 433	18 183
Muut siirtovelat	19 723	20 547	22 487	27 579
	79 894	87 610	82 659	94 642

1 000 euroa	1.1.2017	Lisäykset	Vähennykset	31.12.2017
OMA PÄÄOMA, EMOYHTIÖ				
Oman pääoman muutokset				
Pohjarahasto	6 694			6 694
Muut rahastot	92 798	5		92 802
Edellisten tilikausien voitto	1 842			1 842
Tilikauden voitto/tappio	5	5	-5	5
Yhteensä	101 338	10	-5	101 343
Oman pääoman jakautuminen ehdotetun voitonjaon jälkeen				
Vakuutuksenottajien osuus ehdotetun voitonjaon jälkeen	101 343			101 343
Yhteensä	101 343			101 343
Voitonjakokelpoiset varat				
Tilikauden voitto	5			5
Muu vapaa oma pääoma				
Muut rahastot	92 802			92 802
Kertyneet voittovarot	1 842			1 842
Voitonjakokelpoiset varat yhteensä	94 649			94 649

Tilinpäätös

1 000 euroa	1.1.2017	Lisäykset	Vähennykset	31.12.2017
OMA PÄÄOMA, KONSERNI				
Oman pääoman muutokset				
Pohjarahasto	6 694			6 694
Rakennusrahasto	86	2		88
Arvonkorotusrahasto	185			185
Lainanlyhennysrahasto	84			84
Muut rahastot	93 026	5		93 030
Edellisten tilikausien voitto	-14 475	5 912	17	-8 546
Tilikauden voitto/tappio	5 917	10 999	-5 917	10 999
Yhteensä	91 516	16 919	-5 900	102 534
Oman pääoman jakautuminen ehdotetun voitonjaon jälkeen				
Vakuutuksenottajien osuus ehdotetun voitonjaon jälkeen	102 534			
Yhteensä	102 534			
Voitonjakokelpoiset varat				
Tilikauden voitto	10 999			
Muu vapaa oma pääoma				
Muut rahastot	93 030			
Kertyneet voittovarot	-8 546			
Voitonjakokelpoiset varat yhteensä	95 484			

Tilinpäätös

1 000 euroa	Emoyhtiö 2017	Emoyhtiö 2016	Konserni 2017	Konserni 2016
VAKUUTUSTEKNINEN VASTUUVELKA				
Vakuutusmaksuvastuu				
Vastaiset eläkkeet	9 350 580	9 113 660	9 350 580	9 113 660
Osittamaton lisävakuutusvastuu	1 468 802	545 237	1 468 802	545 237
Ositettu lisävakuutusvastuu	72 483	58 478	72 483	58 478
Osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu	411 984	173 545	411 984	173 545
Vakuutusmaksuvastuu yhteensä	11 303 849	9 890 920	11 303 849	9 890 920
Korvausvastuu				
Alkaneet eläkkeet	8 830 605	8 272 398	8 830 605	8 272 398
Tasoitusmäärä		364 052		364 052
Korvausvastuu yhteensä	8 830 605	8 636 449	8 830 605	8 636 449
Vakuutustekninen vastuuvelka yhteensä	20 134 453	18 527 370	20 134 453	18 527 370

1 000 euroa	Konserni 2017	Konserni 2016
PITKÄAIKAISET LAINAT, KONSERNI		
Pitkäaikainen vieras pääoma muille kuin saman konsernin yrityksille, joka eräännyy myöhemmin kuin 5 vuoden kuluttua	19 590	15 508

Tilinpäätös

1 000 euroa	Emoyhtiö 2017	Emoyhtiö 2016	Konserni 2017	Konserni 2016
VAKUUDET JA VASTUUSITOUMUKSET				
Omasta puolesta annetut vakuudet				
Johdannaiskaupan vakuudeksi annetut pantit	75 770	125 159	75 770	125 159
Annetut kiinnitykset ulkopuolisista lainoista			26 500	13 500
Johdannaissopimuksista johtuvat vastuut				
Ei-suojaavat johdannaiset				
Korkojohdannaiset				
Termiini- ja futuurisopimukset, avoimet				
Kohde-etuus arvo	-637 490		-637 490	
Sopimusten käypä arvo	-3		-3	
Koronvaihtosopimukset, avoimet				
Kohde-etuus arvo	96 227		96 227	
Käypä arvo	-82		-82	
Valuuttajohdannaiset				
Termiinisopimukset, avoimet				
Kohde-etuus arvo	-6 958 355	7 422 799	-6 958 355	7 422 799
Käypä arvo	62 564	-2 901	62 564	-2 901
Optiosopimukset, avoimet				
Ostetut optiot				
Kohde-etuus arvo	215 611	109 105	215 611	109 105
Sopimusten käypä arvo	3 453	7 744	3 453	7 744
Asetetut optiot				
Kohde-etuus arvo	-1 524	252 820	-1 524	252 820
Sopimusten käypä arvo	-493	-5 281	-493	-5 281
Osakejohdannaiset				
Termiini- ja futuurisopimukset, avoimet				
Kohde-etuus arvo	700 395	575 686	700 395	575 686
Sopimusten käypä arvo	-1 141	8 378	-1 141	8 378

Tilinpäätös

1 000 euroa	Emoyhtiö 2017	Emoyhtiö 2016	Konserni 2017	Konserni 2016
Optiosopimukset, avoimet				
Ostetut optiot				
Kohde-etuus arvo	-878 689	-304 899	-878 689	-304 899
Sopimusten käypä arvo	65 795	46 885	65 795	46 885
Asetetut optiot				
Kohde-etuus arvo	-928 678	337 104	-928 678	337 104
Sopimusten käypä arvo	-53 126	-34 816	-53 126	-34 816
Luottoriskijohdannaiset				
Luottoriskinvaihtosopimukset, avoimet				
Kohde-etuus arvo	-134 807		-134 807	
Sopimusten käypä arvo	-14 807		-14 807	
Muut johdannaiset				
Termini- ja futuurisopimukset, avoimet				
Kohde-etuus arvo	503	-3 749	503	-3 749
Sopimusten käypä arvo	35	707	35	707
Tuotonvaihtosopimukset, avoimet				
Kohde-etuus arvo		298 267		298 267
Sopimusten käypä arvo		-918		-918
Vastaanotetut vakuudet				
Johdannaiskaupan vakuudet	25 610	2 200	25 610	2 200
Sijoitussitoumukset				
Pääomarahastot	1 801 919	1 588 462	1 801 919	1 588 462
Rahastosijoitukset		578		578
Kiinteistösijoitusrahastot	130 963	115 362	130 963	115 362
Leasing- ja vuokravastuu				
Leasing-vastuu alkaneella tilikaudella	76		76	
Leasing-vastuu seuraavilla tilikausilla	282		282	

Tilinpäätös

1 000 euroa	Emoyhtiö 2017	Emoyhtiö 2016	Konserni 2017	Konserni 2016
Muut vastuusitoumukset				
Arvonlisäverolain 188 § mukainen vastuu verovelvollisuusryhmän alv-velasta	2 741	4 818	2 741	4 818
Arvonlisäverolain 120 § mukainen palautusvastuu verovelvollisuusryhmän kiinteistöinvestoinneista	44 718	55 897	44 718	55 897
Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo myi 2016 usean toimistokiinteistöyhtiön kokonaisuuden. Ostaja reklamoi määräajassa yhden kaupan kohteen osalta rakennuksen kunnan puutteellisuudesta, vaati myyjän kaupanvastuisiin liittyen noin 2,8 miljoonan euron korvausta. Elo on kiistänyt vaateen sekä perusteeltaan että määrältään.				
Kiinnitykset kiinteistöön ja vuokraoikeuteen				
Kiinnitetyt panttivelkakirjat			18 729	15 848
Vuokraoikeutta vastaan annetut kiinnitykset				
Kiinnitetyt panttivelkakirjat			343	295
Muut pantit				
Talletukset			297	297
Vuokratontteihin annetut kiinnitykset			148	148
Yhtiöllä ei ole vastuita eikä vastuusitoumuksia vakuutusyhtiön lähimpiin kuuluville.				
Yhtiöllä ei ole lähimpiiriliiketoimia jotka olisi tehty muita kuin tavanomaisia kaupallisia ehtoja noudattaen.				
VAKAVARISUUSPÄÄOMA, EMOYHTIÖ				
Oma pääoma ehdotetun voitonjaon vähentämisen jälkeen	101 343	101 338		
Tilinpäätössiirtojen kertymä	811	748		
Omaisuuksien käypien arvojen ja taseen kirjanpitoarvojen välinen arvostusero	3 265 410	3 297 951		
Osittamaton lisävakuutusvastuu	1 468 802	545 237		
Aktivoidut vakuutusten hankintamenot ja aineettomat hyödykkeet	-20 865	-27 381		
Tasointusmäärä		353 033		
	4 815 500	4 270 926		
Työeläkevakuutusyhtiölain 17 §:n vähimmäispääomavaatimus	1 013 399	789 215		

Konsernirakenne 31.12.2017

Konserniin kuuluvat seuraavat yhtiöt:

Asunto Oy Asematie 13
Asunto Oy Bulevardi 32
Asunto Oy Espoon Kalaonnettie 3
Asunto Oy Espoon Moodi
Asunto Oy Espoon Nelikokuja 5
Asunto Oy Espoon Puistopiha
Asunto Oy Espoon Punakaneli
Asunto Oy Espoon Ratsukatu 4
Asunto Oy Espoon Viirikuja 1
Asunto Oy Helsingin Aleksis Kiven katu 11
Asunto Oy Helsingin Henrikintie 5
Asunto Oy Helsingin Kerttulipuisto
Asunto Oy Helsingin Kokkokalliontie 1
Asunto Oy Helsingin Kokkokalliontie 3
Asunto Oy Helsingin Kokkokalliontie 5
Asunto Oy Helsingin Kokkokalliontie 9
Asunto Oy Helsingin Konalantie 7
Asunto Oy Helsingin Konalantie 9
Asunto Oy Helsingin Linnankoskenkatu 4
Asunto Oy Helsingin Puuskakuja 23
Asunto Oy Helsingin Puuskarinne 7
Asunto Oy Helsingin Yliskyläntie 2
Asunto Oy Jyväskylän Schaumanin Puistotie 19
Asunto Oy Jyväskylän Suuruspääntie 8
Asunto Oy Järvenpään Kartanontie 15
Asunto Oy Järvenpään Paja
Asunto Oy Järvenpään Sahankaari 13
Asunto Oy Keravan Lintulammenkatu 5 A
Asunto Oy Keravan Palokorvenkatu 9
Asunto Oy Keravan Solina
Asunto Oy Kotkan Kirkkokatu 4
Asunto Oy Lahden Purserinsaari
Asunto Oy Lappeenrannan Pikisaarenranta

Asunto Oy Oulun Hallituskatu 25
Asunto Oy Pitäjänmäentie 35
Asunto Oy Rovaniemen Lapintapiola
Asunto Oy Slottsveden Helsinki
Asunto Oy Tampereen Lapinkaari 18
Asunto Oy Tampereen Lapinniemen Majakka
Asunto Oy Tampereen Sammonkatu 66
Asunto Oy Tampereen Sarvijaakonkatu 13 ja 19
Asunto Oy Tampereen Sarvijaakonkatu 14
Asunto Oy Tampereen Sarvijaakonkatu 15-17
Asunto Oy Tapiolan Caritas, Oulu
Asunto Oy Tervatori
Asunto Oy Turun Itäinen Rantakatu 68
Asunto Oy Turun Purseripuisto
Asunto Oy Turun Merimiehenkatu 7
Asunto Oy Vantaan Kulonpohja
Asunto Oy Vantaan Lähettilääntie 1
Asunto Oy Vantaan Martinteeri
Asunto Oy Vantaan Neilikkatie 15
Asunto Oy Vantaan Tikkurilan Verso
Dynamo Business Park Oy
Jalava-Kodit Oy
Kampintalo Oy
Kiinteistö Oy Annankatu 32
Kiinteistö Oy Dynamo
Kiinteistö Oy Espoon Revontulentie 7
Kiinteistö Oy Espoon Swing Plus A
Kiinteistö Oy Espoon Swing Plus C
Kiinteistö Oy Espoon Tietäjätie 14
Kiinteistö Oy Haapaniemenkatu 5
Kiinteistö Oy Hauki
Kiinteistö Oy Helsingin Erottajankulma
Kiinteistö Oy Helsingin Paperitie 7
Kiinteistö Oy Helsinki-Vantaa Logistics Center 1
Kiinteistö Oy Hotelli Keurusselkä

Kiinteistö Oy Järvenkynnys
Kiinteistö Oy Kaartinkaupungin Helmi
Kiinteistö Oy Kampinmäki
Kiinteistö Oy Kasarmintorin Kauppakeskus
Kiinteistö Oy Kouvolan Tapiola
Kiinteistö Oy Kuparitalo 1
Kiinteistö Oy Kytälän Keskus
Kiinteistö Oy Linnanrakentajantie 4
Kiinteistö Oy Martinsillantie 2 a
Kiinteistö Oy Oulun Cinematori
Kiinteistö Oy Oulun Hotellitori
Kiinteistö Oy Pendoliino
Kiinteistö Oy Pitkänsillanranta 3
Kiinteistö Oy Rauman Hakunintie 12
Kiinteistö Oy Rauman Hakunintie 26
Kiinteistö Oy Robert Huberin tie 7
Kiinteistö Oy Stella Nova
Kiinteistö Oy Stella Solaris
Kiinteistö Oy Tampereen Hämeenkatu 7
Kiinteistö Oy Tampereen Tornihotelli
Kiinteistö Oy Tapiolankynnys
Kiinteistö Oy Turun Ovakonkatu 2
Kiinteistö Oy Valimontie 27
Kiinteistö Oy Vantaan Hakintie 7
Kiinteistö Oy Vantaan Rajatorpantie 8
Kiinteistö Oy Vantaanportin Maamerkki
Kiinteistö Oy Vantaanportin Seisake
Kiinteistö Oy Verkko
Kokkokallion Pysäköinti Oy
Lappeenrannan Kulmatalo Oy
Lehmus-Kodit Oy
Probus Holding Oy
Asunto Oy Helsingin Hiekkalaituri
Asunto Oy Kuopion Lakeissuontie 5
Asunto Oy Sodankylän Kaivola

Asunto Oy Vuohelmi Helsinki
Avara Arterius Oy
Avara Aptus Oy
Avara Artus Oy
Avara Domus Oy
Avara Orientis Oy
Avara Probus Oy
Kiinteistö Oy Levin Kätkänkiisa
Kiinteistö Oy Ollinrinne
Simonkentän HotelliKiinteistö Oy
Tammi-Kodit GP Oy
Tammi-Kodit Ky
Asunto Oy Kangasalan Finnentie 15
Asunto Oy Nokian Hinttalankatu 12
Asunto Oy Raision Kerttulantie 18
Asunto Oy Raision Kruunuvoudinkatu
Asunto Oy Raision Martinkatu 5 ja 7
Asunto Oy Tampereen Apelinraitti 3
Asunto Oy Tampereen Apelinraitti 5
Asunto Oy Tampereen Apelinraitti 7
Asunto Oy Tampereen Alasniitynkatu 23
Asunto Oy Tampereen Hussankatu 31
Asunto Oy Tampereen Insinöörinkatu 80
Asunto Oy Tampereen Junailijankatu 1
Asunto Oy Tampereen Melakatu 5
Asunto Oy Tampereen Oraskuja
Asunto Oy Tampereen Peltovainionkatu 16
Asunto Oy Tampereen Uittotunnelinkatu
Asunto Oy Tampereen Vaakonraitti 8
Asunto Oy Tampereen Vestonkatu 59
Asunto Oy Tampereen Vestonkatu 67
Asunto Oy Ylöjärven Asemantie 10

Elon riskienhallinta

Riskienhallinta sisäisen valvonnan osana

Elon riskienhallinta on osa yhtiön sisäistä valvontaa. Sisäisen valvonnan tarkoitus on tuottaa riittävä varmuus yhtiön

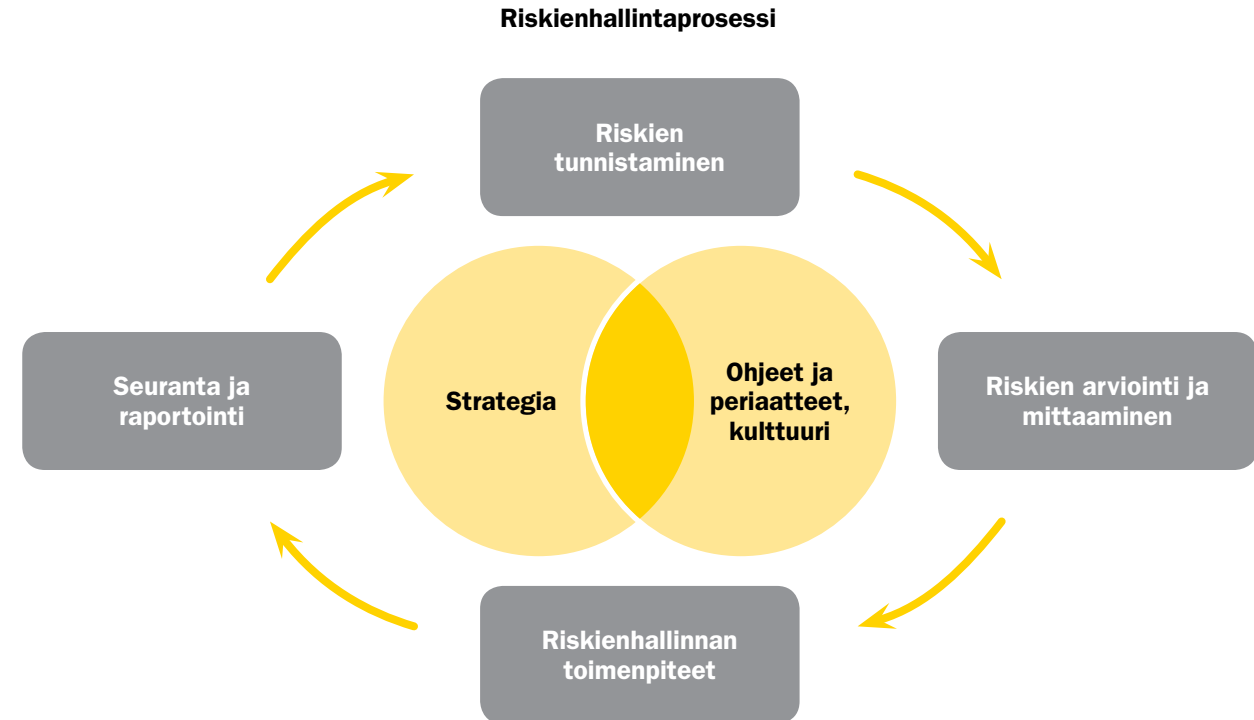
- toiminnan taloudellisuudesta, tehokkuudesta ja tuloksellisuudesta;
- asetettujen päämäärien ja tavoitteiden saavuttamisesta;
- lakien, määräysten, toimintaperiaatteiden, hallintoelinten päätösten, sisäisten suunnitelmien, sääntöjen ja menettelytapojen noudattamisesta;
- toimintaan liittyvien riskien hallinnasta ja
- raportoinnin sekä muun johtamisinformaation luotettavuudesta

Elon riskienhallinnan järjestämisen lähtökohtana on viranomaisten säädösten noudattaminen sekä pyrkimys kehittyä kohti riskienhallinnan parhaita eurooppalaisia käytäntöjä. Riskienhallinnalla varmistetaan toiminnan jatkuvuus eri tilanteissa ja tuetaan yhtiötä toiminnan tavoitteiden ja kilpailuedun saavuttamisessa.

Elon periaatteiden mukaisesti riskienhallinnan tulee olla kattavaa sekä koskea kaikkia riskilajeja ja organisaation osia. Samoin riskienhallintaprosessien tulee olla systemaattisia ja jatkuvia ja jatkuvasti kehittyviä. Kattava riskienhallintaprosessi sisältää seuraavia vaiheita: riskien tunnistaminen, riskien mittaaminen ja arviointi, toimenpiteet riskiaseman muuttamiseksi ja riskeihin varautumiseksi sekä riskien seuranta, valvonta ja raportointi.

Riskienhallinnan tulee erityisesti kattaa riskit, jotka liittyvät varojen ja vastuiden hallintaan, sijoituksiin, maksuvalmiuteen, keskittämäriskisiin, operatiivisiin riskeihin, strategiaan riskeihin, maineriskisiin, yksittäisten riskien yhteisvaikutukseen ja ulkoisiin riskeihin.

Riskinkantokyky on se riskin määrä, jonka yhtiö kykenee ottamaan strategian ja liiketoimintatavoitteiden

saavuttamiseksi. Keskeisimmin riskinkantokykyä kuvaa yhtiön vakavaraisuus, jolla varaudutaan sekä sijoitusriskejä että yhtiön vastuulla olevia vakuutusteknisiä riskejä vastaan. Yhtiön riskinkantokykyyn vaikuttaa myös yhtiön johtamisjärjestelmän ja riskienhallinnan laatu. Korkeatasoinen ja luotettava hallinto sekä sisäinen valvonta ja riskienhallinta lisäävät yhtiön riskinkantokykyä.

Riskinottohalu on se riskin määrä, jonka yhtiö on halukas ottamaan liiketoimintatavoitteiden saavuttamiseksi. Eri tavoin tapahtuva riskinotto tapahtuu hallituksen asettamissa rajoissa ja se mitoitetaan siten, ettei se vaaranna yhtiön toimintaa tai sen vakautta. Keskeisin yhtiön riskinottohalukkuutta koskeva päätös koskee yhtiön sijoitusten riskiasemaa ja vakavaraisuuden hallintaa.

Riskienhallinnan järjestäminen

Yhtiön riskienhallinnan vastuita ja eri osapuolten tehtäviä kuvataan Elossa riskienhallinnan kolmen tason (ns. puolustuslinjan) avulla.

Hallitus päättää yhtiön strategian ja liiketoiminnan tavoitteet. Elon hallituksella on kokonaisvastuu riskienhallinnan järjestämisestä. Hallitus vahvistaa riskienhallinnan yleiset periaatteet, vastuunjaon ja keskeiset linjaukset. Hallitus vahvistaa vuosittain tarkemmin riskejä koskevat tavoitteet ja rajoitteet riskienhallintasuunnitelmassa sekä sijoituksia koskien sijoitussuunnitelmassa. Syksyllä 2017 laadittiin hallituksen vahvistettavaksi riski- ja vakavaraisuusarvio (ORSA, own risk and solvency assessment), joka vastaisuudessa tehdään vuosittain. Riski- ja vakavaraisuusarviossa kootaan yhteen erilaisia arvioita ja analyysejä yhtiön toimintaan olennaisesti vaikuttavista riskeistä ja näiden hallinnasta. Riski- ja vakavaraisuusarvio on osa yhtiön strategista päätöksentekoa, riskienhallintajärjestelmää sekä sijoitussuunnitelmaa laadintaa ja se tukee näin hallituksen päätöksentekoa.

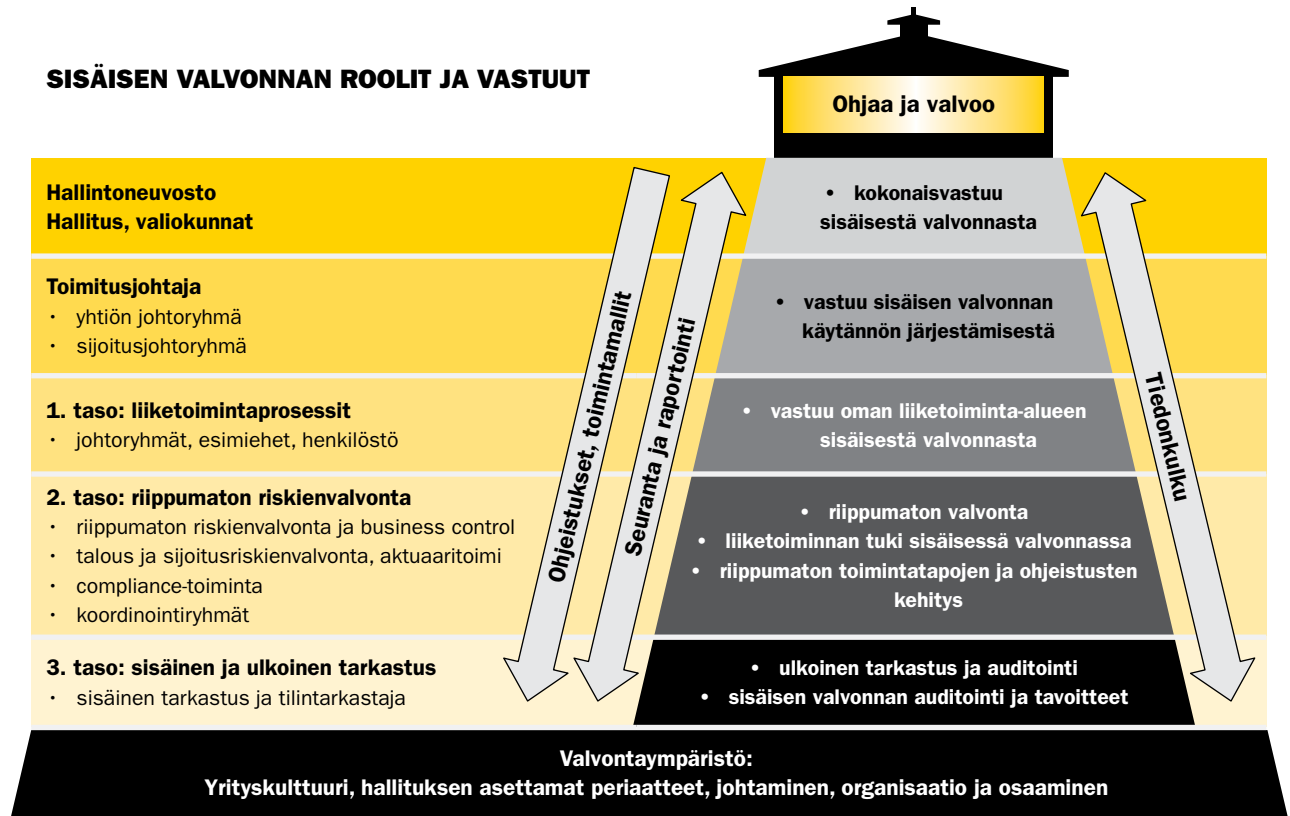
Myös liiketoiminnan suunnitelmat voivat sisältää riskejä koskevia tavoitteita, mittareita ja rajoitteita. Riskienhallinnallisia asioita käsitellään myös hallituksen tarkastusvaliokunnassa.

Hallitus seuraa säännöllisesti yhtiön riskienhallinnan tilaa ja keskeisimpien riskien kehitystä. Vakavaraisuudesta ja sijoitusriskeistä raportoidaan hallitukselle vakiomuotoisesti kuukausittain ja kvartaaleittain hieman laajemmin. Operatiivisista riskeistä raportoidaan hallitukselle noin neljännesvuosittain. Vuosittain arvioidaan yhtiön riskien kokonaistilanne sekä laaditaan yhtiön riskienhallintasuunnitelma hallituksen vahvistettavaksi, minkä lisäksi riskien ja riskienhallinnan kokonaistilanteesta raportoidaan tilannekatsaus puolivuositain.

Yhtiön toimitusjohtaja vastaa hallitukselle yhtiön toiminnasta yhtiön riskit ja riskienhallinnan järjestäminen mukaan lukien.

Riskienhallinnan ensimmäisellä tasolla liiketoimintojen johtajat vastaavat toimitusjohtajalle vastuualueensa

SISÄISEN VALVONNAN ROOLIT JA VASTUUT

liiketoiminnallisista ja operatiivisista riskeistä sekä tarvittavien riskienhallintatoimenpiteiden toteutuksesta, yhtiön riskienhallintapolitiikan, riskienhallintasuunnitelman ja riskienhallinnallisten ohjeiden noudattamisesta sekä riskien seurannasta.

Riskienhallinnan toisen tason muodostavat riippumattomat riskienvalvontatoiminnot. Yhtiön keskitettyä riippumattoman riskienvalvonnan toimintona toimii riippumaton riskienvalvonta ja business control -toiminto, joka arvioi yhtiön riskien ja riskienhallinnan tilaa kokonaisuudessaan, tukee riskienhallinnan kehitystyötä ja muun muassa valmistelee yhtiön riskienhallintasuunnitelman hallituksen hyväksyttäväksi. Lisäksi joillakin riskien osa-alueilla on

erilliset riippumatonta valvontaa hoitavat tahot. Vakavaraisuuden ja sijoitusriskien valvonta ja raportointi hoidetaan talous ja sijoitusriskienvalvonta -yksikössä. Aktuaaritoimi valvoo vakuutus teknisiä riskejä ja osaltaan vakavaraisuutta. Lakiasioiden yhteydessä toimivan compliance-toiminnon tehtävänä on muun muassa toiminnan lainmukaisuuden ja toimintaan liittyvien muiden ulkoisten ja sisäisten sääntöjen noudattamisen riippumatonta valvonta sekä hallituksen tukeminen luotettavan hallinnon järjestämisessä. Compliance-toiminto on liiketoiminnan tuki: toiminto tunnistaa ja arvioi ennakkoon sääntösten noudattamattomuuteen liittyviä haitallisia seuraamuksia.

Kolmannen tason muodostavat sisäinen tarkastus ja ulkoinen tarkastus (tilintarkastus). Sisäinen tarkastus arvioi riskienhallintaprosessien riittävyttä ja tehokkuutta antamalla suosituksia niiden parantamiseksi ja konsultoimalla niiden kehittämisessä. Tilintarkastus arvioi riskienhallintaprosessin riittävyden tilinpäätöksen luotettavuuden näkökulmasta.

Riskienhallinnan toteuttamiseksi yhtiössä toimii riskienhallinnallisia koordinoitiryhmiä kokonaisvaltaisen riskienhallinnan, vakavaraisuuden ja sijoitusriskien hallinnan sekä turvallisuuden alueilla.

Riskienhallinnan luokittelu ja yleiset periaatteet

Elon riskienhallintasuunnittelussa ja dokumentaatiossa käytetään riskien luokittelussa kolmijakoa:

- strategiset riskit
- taloudelliset riskit ja
- operatiiviset riskit.

Strategisia riskejä ovat muun muassa strategisen tahtotilan valintoihin tai markkina-aseman, kilpailutilanteen tai asiakaskäyttäytymisen muutoksiin sekä yleiseen taloudelliseen kehitykseen liittyvät riskit. Tilanteesta riippuen taloudellinen tai toiminnallinen riski saattaa muodostua strategiseksi riskiksi. Taloudelliset riskit liittyvät keskeisimmin vakavaraisuuteen ja sijoitustoiminnan riskeihin, riskikeskittyymiin, yhtiön liikekuluihin, maksuvalmiuteen ja vakuutustoiminnan riskeihin. Toiminnallisilla eli operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan riskejä, jotka aiheutuvat prosesseista, henkilöstöstä, tietojärjestelmistä tai ulkoisista tekijöistä. Toiminnallisten riskien yhteydessä käsitellään myös juridisia riskejä ja compliance-riiskejä.

Riskienhallinnan periaatteiden mukaan Elossa pyritään sellaiseen yrityskulttuuriin, jossa sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat itsestään selvä osa kaikkea toimintaa, johtamisjärjestelmää ja päivittäistä päätöksentekoa. Myös yhtiön avoimuuteen ja luottamukseen perustuva yrityskulttuuri tukee riskienhallintaa. Lähtökohtana kaikissa

olosuhteissa pidetään yhtiön vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden turvaamista.

Taloudelliset riskit

Vakavaraisuus

Työeläkeyhtiössä vaikuttavuudeltaan huomattavin riski kohdistuu vakavaraisuuden merkittävään heikkenemiseen, mikä voi tapahtua sijoitusriskien realisoituessa tai mikäli sijoitukset jäävät vastuuelan tuottotavoitteesta merkittävästi. Elon tavoitteena on tuottava ja vastuullinen sijoitustoiminta sekä vakavaraisuuden turvaaminen. Sijoitustoimintaa ohjataan sijoitussuunnitelmaan sisältyvillä periaatteilla. Sijoitustoiminnan riskejä analysoidaan viranomaisen asettaman vakavaraisuuskehikon puitteissa ja yhtiön sisäisten riskimallien avulla. Sijoitusten riskillisyyttä vaikuttaa tarvittavaan vakavaraisuuspääoman määrään. Sijoitustoimintaa rajoittavat myös sijoitussuunnitelman riskejä hajauttavat rajoitteet, vastuuelan tuottovaatimus sekä vaade maksuvalmiuden turvaamisesta.

Vakavaraisuuspääoman avulla puskuroidaan työeläkeyhtiön sijoitusomaisuudessa ja vakuutusliikkeessä tapahtuvia heilahteluja. Lähtökohtana sijoitusriskien hallitsemiselle on, että yhtiön vakavaraisuus on turvattu riittävällä todennäköisyydellä. Vakavaraisuuspääoman tulee olla riittävän suuri, jotta sillä voidaan kattaa vastuuelan katteena olevien omaisuuserien arvojen ja tuottojen odotettavissa olevat vaihtelut. Kokonaisriski on mitoitettu siten, että vakavaraisuuspääoma suhteessa vakavaraisuusvaatimukseen säilyisi turvaavalla tasolla myös riskien toteutuessa.

Työeläkeyhtiön vastuulla on sekä nykyisten että tulevien eläkkeiden maksu. Vastuut ovat pitkäaikaisia, minkä vuoksi sijoitustoiminnan tulee olla pitkäjänteistä ja turvaavaa. Tuottojen aikaansaaminen edellyttää riskin ottamista, ja yhtiö mitoittaa riskinottohalukkuutensa joka hetki riskinottokykyyn.

Vuoden 2013 alusta lähtien vakavaraisuuspääomaan luettavan tasoitusmäärän tarkoituksena on kattaa vakuutusliikkeen mahdolliset tappiot. Muun vakavaraisuuspääoman,

ensisijaisesti osittamattoman lisävakuutusvastuun ja sijoitusten arvostuserien, on tarkoitus toimia puskurina sijoitustoiminnan mahdollisten tappioiden varalta. Mikäli sijoitustoiminnan tuotot ylittävät vastuuelalle vaadittavan tuoton, kasvattaa ylittävä osa vakavaraisuuspääomaa. Jos sijoitustoiminnan tuotot ovat vaadittua tuottoa alemmat, puretaan kertynyttä vakavaraisuuspääomaa vastaava määrä. Vuoden 2017 eläkeuudistuksen myötä tasoitusmäärästä erillisenä eränä luovuttiin ja tasoitusmäärä siirrettiin vuoden 2017 alussa vakavaraisuuspääomaan kuuluvaan osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen.

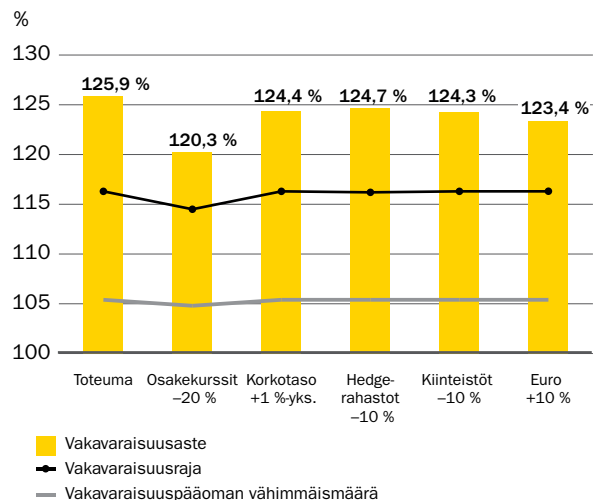
Elon vakavaraisuutta seurataan viranomaisen määrittämän vakavaraisuuskehikon avulla. Vakavaraisuuden keskeisinä tunnuslukuina raportoidaan vakavaraisuuspääoma, vakavaraisuusaste ja vakavaraisuusasema.

Vakavaraisuustilannetta seurataan myös yhtiön kehittämällä omilla malleilla, joilla on tarkoitus kuvata sijoitusten todellista riskiä viranomaiskehikkoa tarkemmin. Mallien avulla tehdään vakavaraisuuden herkkyyssanalyysseja, seurataan riskilukujen kehitystä ja arvioidaan vakavaraisuuden tulevaa kehitystä hyödyntäen erilaisia talouden skenaarioita.

Elossa käytössä oleva riskienhallintaa tukeva ja vakavaraisuuden hallintaa täydentävä skenaariomalli pohjautuu toteutuneisiin talouden tunnuslukuihin ja niiden välisiin yhteyksiin. Malliin on implementoitu Suomen yksityisen sektorin työeläkejärjestelmän vakavaraisuuskehikko, ja siinä on pyritty huomioimaan järjestelmän vakuutustekniset erityispiirteet. Skenaariomallin perustana on historiallisten havaittujen muuttujien kattava analyysi, jonka avulla pyritään luomaan mahdollisia ja olennaisia vakavaraisuuteen vaikuttavia skenaarioita.

Elon vakavaraisuuspääoma vuoden 2017 lopussa oli 4 815,5 miljoonaa euroa ja sen suhde vakavaraisuuslaskennassa käytettävään vastuuelkaan oli 125,9 prosenttia. Vakavaraisuusraja oli 3 040,2 miljoonaa euroa. Vakavaraisuuspääoma oli 1,6-kertainen vakavaraisuusrajaan nähden.

Vakavaraisuuden herkkyyshanalyysi 31.12.2017

Stressitestissä tarkastellaan yksittäisten riskikomponenttien vaikutusta vakavaraisuuteen. Muiden kuin stressattavien omaisuuslajien tuottojen oletetaan pysyvän stressissä muuttumattomina.

Sijoitusriskit

Sijoitustoiminnan riskien hallinta on osa Elon ydinprosesseja ja keskeinen osa sijoitusstrategiaa. Riskille asetetaan yhtiön sijoitusstrategiaa ja -tavoitteita kuvaavat rajoitteet ja hajautustavoitteet siten, että yhtiön vakavaraisuus ei vaarannu hyväksyttävällä turvaavuustasolla.

Hallituksen vuosittain vahvistamassa sijoitussuunnitelmassa määritellään mm.

- Yhtiön sijoitustoiminnan periaatteet ja strategiset tavoitteet
- Riskienhallinnalliset tavoitteet ja riskinottohalukkuus, rajoitteet esim, koskien hajautusta ja likviditeettiä
- Johdannaisten käytön periaatteet
- Perusallokaation (sijoitusten jakauman eri omaisuuslajeihin), tuottotavoitteet ja valtuudet poiketa perusallokaatioissa

- Sijoituksiin liittyvät merkittävimmät riskit, kuten markkina-, luotto- ja likviditeettiriski
- Johdannaisinstrumenttien käytön periaatteet

Sijoitussuunnitelmaan sisältyvillä limiiteillä ja päätösvaltuuksilla pyritään varmistamaan sijoitusten riskien riittävä hajauttaminen ja välttämään keskittymäriskien syntymistä. Sijoitusraportointi ja limiittien valvonta toteutetaan sijoitustoiminnosta riippumattomasti.

Elo käyttää sijoitusluokkien päätöksenteossa ja omaisuuslajien allokaation suunnittelussa tukena yhtiössä kehitettyä analyysimallia, joka sisältää odotetut tuotot, hajonnat sekä sijoituslajien yhteisriippuvuudet. Laskennassa huomioidaan myös työeläkealan yleinen vakavaraisuuden

kehitys. Mallin avulla tarkastellaan erilaisia allokaatioita ja markkinatilanteita, jotta tarkastellulla aikavälillä päästäisiin yhtiön kannalta todennäköisesti parhaaseen yhtiön vakavaraisuuden mahdollistamaan tuottoon. Markkinoita ja sijoitusympäristöä seurataan jatkuvasti ja riskinottomahdollisuudet huomioidaan joka hetki riskinottohalukkuutta määritettäessä.

Sijoitustoiminnan kannalta keskeisiä riskitekijöitä ovat markkinariskit, luotto- ja vastapuoliriskit, likviditeettiriski sekä operatiiviset riskit. Markkinariskeilla tarkoitetaan sijoitusten tappion mahdollisuutta markkinahintojen tai volatiliiteetin muutosten vaikutuksesta. Markkinariskejä ovat osake-, korko-, valuutta-, hyödyke- ja kiinteistöjen arvon muutoksesta aiheutuvat riskit.

Sijoitustoiminnan jakauma ja tuotto 31.12.2017

	Perusjakauma		Riskijakauma		Tuotto	Tuotto sis. valuuttasuojat	Volatiliteetti
	milj. e	%	milj. e	%	%	%	%
Korkosijoitukset	8 834,2	38,3	8 196,7	35,6	-1,8	1,4	
Lainasaamiset	553,7	2,4	553,7	2,4	2,6	2,6	
Joukkovelkakirjalainat	7 189,5	31,2	7 241,7	31,4	-2,3	1,5	2,6
Julkisyhteisöjen joukkovelkakirjalainat	3 548,9	15,4	3 624,8	15,7	-5,7	-0,6	
Muiden yhteisöjen joukkovelkakirjalainat	3 640,6	15,8	3 616,9	15,7	1,1	3,5	
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset sis. sij. kohdistuvat saamiset ja velat	1 091,0	4,7	401,3	1,7	-1,0	0,5	
Osakesijoitukset	9 142,8	39,7	10 097,7	43,8	12,8	16,6	
Noteeratut osakkeet	7 208,1	31,3	8 163,0	35,4	13,6	17,0	8,6
Pääomasijoitukset	1 584,0	6,9	1 584,0	6,9	9,2	14,9	
Noteeraamattomat osakkeet	350,8	1,5	350,8	1,5	14,4	14,4	
Kiinteistösijoitukset	2 811,8	12,2	2 811,8	12,2	7,0	7,6	
Suorat kiinteistösijoitukset	2 064,8	9,0	2 064,8	9,0	7,4	7,4	
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitusyritykset	747,0	3,2	747,0	3,2	5,8	8,2	
Muut sijoitukset	2 263,9	9,8	2 264,4	9,8	26,3	1,9	
Hedge-rahastosijoitukset	2 198,3	9,5	2 198,3	9,5	-2,5	1,9	2,9
Hyödykesijoitukset	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-	
Muut sijoitukset	65,6	0,3	66,0	0,3	-	-	
Sijoitukset yhteensä	23 052,8	100,0	23 370,6	101,4	7,4	7,4	2,7
Johdannaisten vaikutus			-317,9	-1,4			
Yhteensä	23 052,8	100,0	23 052,8	100,0			

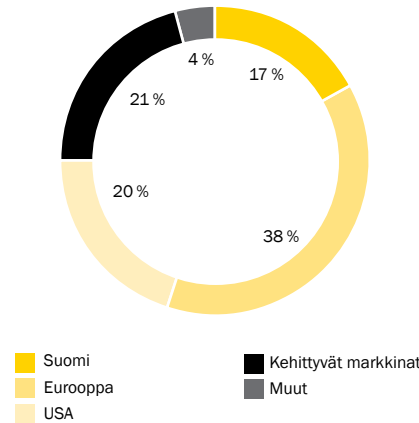
Tuotto sis. valuuttasuojat -sarakeessa valuuttajohdannaisten tuotto on arvioitu omaisuuslajeille raportointihetken valuuttamääräisen omaisuuden suhteessa. Kokonaistuotto prosentti sisältää sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut. Joukkolainojen modifioitu duraatio on 3,7 vuotta. Avoin valuuttapositio on 19,7 % markkina-arvosta.

Osakesijoitusten markkinariski muodostuu osakkeiden hintojen muutoksista markkinoilla. Tätä niin sanottua systemaattista osakeriskiä voi syntyä yleisen taloudellisen tilanteen muutoksista ja äkillisistä markkinahäiriöistä. Osakkeiden markkinoista riippumaton, esimerkiksi yksittäisestä yrityksestä tai toimialasta riippuva riski on epäsystemaattista riskiä. Osakkeiden epäsystemaattista riskiä voidaan vähentää hajauttamalla sijoituksia useaan sijoituskohteeseen, eri toimialoille ja maantieteellisesti usealle eri alueelle. Osakkeisiin sisältyvää riskiä voidaan rajoittaa suojaavilla osake- ja osakeindeksijohdannaisilla.

Korkoriskiä syntyy yleisen korkotason ja luottoriskimarginaalien muutosten vaikutuksesta korkosijoituksiin. Korkoriskiä hallitaan muuttamalla sijoitusten jakautumista korkokäyrälle sijoituslimiittien puitteissa sekä käteissijoituksilla että johdannaisilla. Luottoriskiä hallitaan hajauttamalla sijoituksia eri toimialoille, luottoluokkiin ja maantieteellisesti. Joukkovelkakirjalainojen luottoriskiä hallitaan sekä rajoittamalla yksittäisiä sijoituksia luottoluokittain että tietyn luottoluokan yhteenlaskettua osuutta joukkolainasalkusta. OTC-johdannaisten vastapuoliriskin hallitsemiseksi Elo käyttää ISDA:n hyväksymiä standardisopimuksia ja rajoittaa avoimen vastapuoliriskin määrää vakuusmenettelyllä.

Elon sijoitusten riskejä valvotaan jatkuvasti sijoitustoiminnasta riippumattoman tahon toimesta. Markkinariskien hallitsemiseksi tehdään säännöllisesti muun muassa stressitestejä ja tuottolaskelmia erilaisissa skenaarioissa sekä enimmäistappiolaskelmia. Säännölliseen raportointiin ja seurantaan kuuluu myös omaisuuslajille tai sijoituskohteelle tyypillisten riskilukujen tarkastelu.

Noteerattujen osakesijoitusten maantieteellinen jakauma 31.12.2017

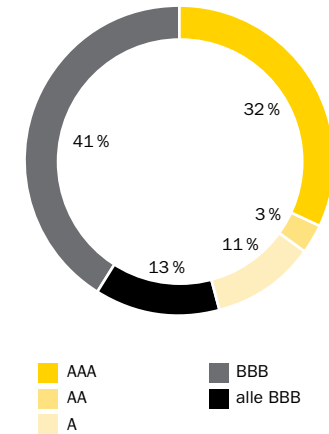

Vakuutusriskit

Vakuutusmaksu ja vastuovelka sisältävät yhtiön omalla vastuulla olevaa liikettä sekä yhteisellä vastuulla olevaa tasausliikettä.

Keskeiset vakuutusriskit syntyvät vakuutusmaksua määrittäessä käytettyjen ennusteiden poikkeamisesta toteumamenosta erityisesti uusien myönnettävien eläkkeiden ja muiden vastaavien kulujen osalta. Vastuuelkaperusteita määrittäessä keskeiset vakuutusriskit syntyvät käytettyihin ennusteisiin nähden erilaisesta toteutuvasta eläkkeiden kestosta pitkällä aikavälillä. Turvaamisvaatimukset täyttävät maksu- ja vastuuelkaperusteet ovat kaikille työeläkeyhtiöille samat, ja ne vahvistaa sosiaali- ja terveysministeriö. Niiden asianmukaisuutta tutkitaan Telan laskuperustejaoksessa ja sen alaryhmissä. Laki edellyttää laskuperusteiden kehittämisessä yhtiöiden välistä yhteistyötä. Kukin yhtiö tekee vuosittain riskiperusteiden riittävyysanalyysit. Yhteisiin perusteisiin liittyy riski siitä, että yksittäisen yhtiön tulos voi periaatteessa olla systemaattisesti muita yhtiöitä huonompi esimerkiksi yhtiön

Joukkovelkakirjalainojen luottoluokitusjakauma 31.12.2017

vakuutettujen yritysten toimialajakauman muista yhtiöistä poikkeavan kannanrakenteen vuoksi. Vakuutuskannan rakenne voi myös johtaa yhteisen maksun hoitokustannusosan osalta vastaavanlaiseen tilanteeseen.

Työeläkeyhtiöt valmistelevat ja hakevat yhdessä vakuutusmaksun, vastuuelan ja tuottovaatimuksen perusteet. Elo osallistuu laskuperusteiden valmisteluun vakuutusmaatikon johdolla. Työeläkelaitosten yhteistyö on säädetty pakolliseksi.

Elon vuoden 2017 omalla vastuulla olevasta vakuutusliikkeestä pääosa koostui työntekijän eläkelain (TyEL) mukaisesta eläkevakuutuksesta. Sen lisäksi yhtiöllä oli TEL:n mukaista lisäeläkevakuutusta ja yrittäjän eläkelain (YEL) mukaista eläkevakuutusta.

TyEL:n mukainen eläkevakuutus

TyEL:n mukaisessa eläkevakuuttamisessa yhtiön riskit liittyvät vanhuuseläkkeisiin, työkyvyttömyyseläkkeisiin ja vakuutusmaksujen luottotappioihin. Perhe-eläkkeissä ja osa-aikaeläkkeissä ei ole yhtiön vastuulle tulevaa osaa.

Vanhuuseläkkeessä yhtiön riski on siinä, että vakuutetut ja eläkkeensaajat elävät kauemmin kuin laskuperusteissa on oletettu. Riskiä kuitenkin pienentää merkittävästi se, että yleiseen eliniän pitenemiseen liittyvät peruste-muutokset ovat yhteisellä vastuulla, ja ne kustannetaan tasausliikkeestä.

Työkyvyttömyyseläkkeissä riskinä on vakuutusmaksun riittävyys eläketapausten kustannuksiin. Mikäli työkyvyttö-myyseläkkeiden menotaso nousee, seuraavaa maksupe-rustetta korjataan ylöspäin. Keskimääräisestä poikkeava riski on kuitenkin yhtiön vastuulla. Suurtyönantajilla on maksuluokkiin perustuva hinnoittelu ja siinä yhtiön riskinä on se, että hinnoittelun perusteena olevat vuodet, jotka ovat usean vuoden takaa, eivät enää kerro vakuutuksenottajan todellista työkyvyttömyysriskiä. Lisäriski on se, että maksu-luokan noustessa vakuutuksenottaja siirtyy toiseen yhtiöön, jolloin yhtiöön jäävien varausten on riitettävä tuleviin työkyvyttömyysmenoihin.

Vakuutusmaksujen luottotappiot ovat yhtiön vastuulla. Vakuutusmaksussa on maksutappio-osa, jolla on tarkoitus kattaa tämä riski. Tässäkin yhtiön riski liittyy siihen, miten hyvin vakuutusmaksun maksutappio-osa kuvaa vakuutuksen todellista riskiä.

Vakuutusliikkeeseen liittyviin riskeihin on varauduttu vakavaraisuuspääomalla ja tasausvastuulla. Yhtiökohtaisen riskiliikkeen tulos vaikuttaa suoraan vakavaraisuuspää-omaan. Eläkelaitosten yhteisellä vastuulla oleva vakuutus-liikkeen positiivinen tulos viedään tasausvastuuseen ja vastaavasti negatiivinen tulos katetaan sieltä. Yhtiöllä ei ole tarvetta jälleenvakuuttaa riskejä.

Työeläkeyhtiö ei voi vaikuttaa myönnettyihin vanhuu-seläkkeisiin. Sen sijaan yhtiö edistää työkykyä ylläpitävää toimintaa. Tavoitteena on pitää huolta työkyvystä ennakoivi-vasti, jotta tarvetta myöntää työkyvyttömyyseläkkeitä ei tulisi. Maksutappioita pyritään välttämään, joskaan yhtiö ei voi kieltäytyä myöntämästä haettua vakuutusta. Olemassa olevien vakuutusten osalta maksutappioita pyritään vähentämään tehokkaalla perinnällä.

TEL:n mukainen lisäeläkevakuutus

TEL:n mukaisissa lisäeläkkeissä yhtiöllä on operatiivinen vastuu ja rahoitus on järjestetty jakojärjestelmän kautta.

YEL:n mukainen perusvakuutus

Elolla on vastuuta YEL:n mukaisesta perusvakuutuksesta vain operatiiviselta osalta. Liike on yhteisellä vastuulla ja Suomen valtiolla on viime käden kustannusvastuu eläkkeistä.

YEL:n mukainen lisäeläkevakuutus

Myös YEL:n mukaisissa lisäeläkkeissä yhtiöllä on opera-tiivinen vastuu ja rahoitus on järjestetty jakojärjestelmän kautta.

Yhteisellä vastuulla oleva tasausliike

Eläkelaitosten yhteisellä vastuulla on rahastoimaton osa eläkemenosta. Kunkin vuoden maksussa oleva osuus tasauseläkemenosta rahoitetaan saman vuoden TyEL-maksun tasausosalla sekä tasausvastuulla. Vuosittaista eläkemenoa puskuroidaan yhtiön vastuovelkaan sisältyvällä tasausvastuulla. Yhteisellä vastuulla olevien eläkkeiden rahoitus ei aiheuta riskejä yksittäiselle eläkelaitokselle, vaan niiden rahoitukseen liittyvän riskin kantavat vakuutetut ja vakuutuksenottajat. Yhtiöllä on kuitenkin operatiivinen vastuu yhteisellä vastuulla olevista eläkkeistä.

Muita taloudellisia riskejä

Maksuvalmius- eli likviditeettiriskillä tarkoitetaan yhtiön oman maksuvalmiuden heikentymistä ja likvidien varojen riit-tämättömyyttä kattaa menoja. Maksuvalmiusriskin hallinta perustuu tulevien ja lähtevien maksujen ennustamiseen eri aikajän-teillä sekä likvidisyysvaateen huomioon ottamiseen sijoitussalkun sijoitusten rakenteessa. Maksuvalmiuden hallintaa helpottaa se, että eläkkeiden kuukausittaisten maksujen ennustaminen on tehty tarkalla tasolla.

Malliriski liittyy päätöksenteossa käytettäviin malleihin, jotka ovat hyvin yksinkertaistettuja todellisuuden kuvauksia. Malliriskiä hallitaan muun muassa testaamalla tuloksia eri

aineistoilla ja olettamuksilla sekä mallien systemaattisella arvioinnilla ja validoinnilla, jotta saadaan riittävän syvä ja laaja ymmärrys mallien rakenteesta ja oletuksista.

Yhtiön tehokkuuteen ja liikekuluihin liittyy riski yhtiön liikekulujen hallinnasta. Liikekulujen hallinta sisältyy yhtiön toiminnan johtamiseen ja sen seurantaan sekä projekteissa että päivittäisessä liiketoiminnassa.

Keskittymäriskiä saattaa aiheutua laajasta toiminnasta yhden vastapuolen kanssa tai sijoituksista yhteen toimi-alaan. Riskiä hallitaan keskittymien rajoittamisella, kuten sijoitusten hajautustavoitteilla.

Operatiiviset riskit

Operatiivisella riskillä tarkoitetaan virheellisen toiminnan aiheuttamaa riskiä. Elossa operatiiviset riskit luokitellaan syyn perusteella prosessi-, henkilöstö- ja tietojärjestelmä- riskeihin sekä ulkoisista tekijöistä aiheutuviin riskeihin. Operatiivisten riskien yhteydessä käsitellään myös juridisia riskejä, maineriskiä ja compliance-asioita.

Kaikilta operatiivisilta riskeiltä ei ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista suojautua. Tavoitteena on luoda kattava ja systemaattinen riskienhallintajärjestelmä, jonka avulla voidaan pienentää operatiivisten riskien todennä-köisyyksiä tai vaikutuksia sekä varmistaa liiketoiminnan jatkuvuus.

Elon merkittävimmät operatiiviset riskit liittyvät tietojärjestelmiin sekä henkilöstön osaamiseen. Muun muassa eläkkeiden maksaminen oikein ja ajallaan sekä sijoitustoiminnan ja vakavaraisuuden varmistaminen ovat työeläkeyhtiön kriittisiä prosesseja, jotka vaativat tietojärjes-telmiltä häiriötöntä toimintaa sekä henkilöstön laaja-alaista osaamista. ICT-projektien riskejä hallitaan projektinhal-linnallisin menetelmin, kuten huolellisella projektien suunnittelulla ja testauksilla. Käytössä olevien järjestelmien riskien etukäteistunnistaminen on osa riskikartoitusta. Poikkeamia seurataan ja niihin puututaan välittömästi. Tietojärjestelmäriskejä seurataan säännöllisesti hanke- ja tietohallinnon koordinoitiryhmässä, jossa edustettuina ovat Elon eri prosessit ja yksiköt. Henkilöstöriskiä hallitaan

muun muassa koordinoitulla henkilöstösuunnittelulla ml. varahenkilösuunnittelu, panostuksella esimiestyöhön ja osaamiskartoituksilla. Merkittäviä henkilöstö- tai prosessiriskejä ei realisoitunut vuoden 2017 aikana.

Eloa koskee lakisääteinen velvoite varautua erilaisiin olosuhteisiin toiminnan jatkuvuuden varmistamiseksi. Yhtiöllä eri toimintoja koskevat jatkuvuussuunnitelma, joissa kuvataan menettelytavat esimerkiksi sähkökatkon tai tietoliikennehäiriön varalta. Varatilasuunnitelma vastaa toimitaloa koskeviin häiriöihin. Keskeisille tietojärjestelmille on laadittu toipumissuunnitelmat. Suunnitelmia harjoitellaan säännöllisesti. Samoin Elo osallistuu alan muiden toimijoiden kanssa pidettäviin yhteisiin toimintaharjoituksiin. Jatkuvuussuunnittelun tavoitteena on luoda edellytykset erityistilanteiden hallintaan sekä mahdollisimman hallittuun ja sujuvaan toipumiseen. Jatkuvuudenhallinnalla pyritään erityisesti varmistamaan kansalaisten toimeentulon turvaaminen eli eläkkeiden maksanta ja rahoitus kaikissa olosuhteissa

Operatiivisen riskienhallinnan keskeisiä prosesseja ovat riskikartoitukset (riskien ennakkoon tunnistaminen ja arviointi) ja poikkeamatapausten (toteutuneiden tai läheltä piti -tapausten) seuranta. Riippumattoman riskienvalvonnan kaksi kertaa vuodessa fasilitoimissa riskikartoituksissa liiketoiminta tunnistaa toimintaansa liittyvät operatiiviset riskit, arvioi niiden vaikuttavuutta sekä määrittää riittävät kontrolli- ja hallintatoimenpiteet, joiden toteutumista seurataan säännöllisesti. Poikkeamatapauksien (toteutunut riski tai läheltä piti- tilanne) kirjaaminen ja seuranta on vakiintunutta. Poikkeamatapauksia seurataan säännöllisesti johtoryhmissä, hanke- ja tietohallinnon koordinoitiryhmässä sekä riskienhallinnan koordinoitiryhmässä. Lisäksi poikkeamatapausanalyysi raportoidaan hallitukselle pääsääntöisesti neljännesvuosittain operatiivisen raportoinnin osana. Riskikartoitusten ja poikkeamaseurannan tuloksia hyödynnetään prosessien ja yksiköiden toiminnan suunnittelussa sekä yhtiön riskienhallintasuunnitelman laadinnassa.

Strategiset riskit

Elon toiminnansuunnittelun (strategia- tai vuosisuunnittelun) ja siihen liittyvän riskienhallintasuunnittelun yhteydessä arvioidaan yhtiön strategiset riskit tarvittavine toimenpiteineen. Strategisten riskien tunnistaminen ja riskienhallintakeinojen suunnittelu perustuvat yhtiön johdon liikkeenjohdolliseen kokemukseen. Elon merkittävimmät strategiset riskit vuonna 2017 liittyivät sijoitustoimintaan ja vakavaraisuuden hallintaan, kilpailutilanteeseen ja kumppaniyhteistyöhön. Hallituksen vahvistama riski- ja vakavaraisuusarvio on keskeinen osa yhtiön strategia- ja riskienhallintaprosessia.

Ulkoistetut toiminnot

Elo vastaa asiakkailleen ulkoa hankkimiensa palveluiden riskeistä samoin kuin itse tuottamiensa palveluiden riskeistä. Keskeisiä ulkoisia palveluntuottajia ovat ICT-toimittajat (muun muassa Otso ja Tieto) ja strategiset jakelukanavakumppanit (LähiTapiola ja Fennia). Ulkoa ostettavien palveluiden riskienhallinnassa huomioidaan muun muassa tilaaja-toimittaja-mallin selkeys ja läpinäkyvyys, vastuiden ja palvelusisältöjen selkeä sopiminen sekä palveluiden varmistaminen. Ulkoistamisessa noudatetaan Elon hallituksen vahvistamia ulkoistamisen periaatteita.

Hallituksen ehdotus voittovarojen käytöstä

Hallituksen ehdotus voittovarojen käytöstä

Hallitus ehdottaa, että tilikauden ylijäämä 5 068,64 euroa siirretään käyttörahastoon. Elolla ei ole takuupääomia.

Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen 31.12.2017 allekirjoitukset

Espoossa 12. maaliskuuta 2018

HALLITUS

Eeva-Liisa Inkeroinen

Ann Selin

Antti Aho

Jari Karlson

Antti Kuljukka

Janne Makkula

Jorma Malinen

Marjo Matikainen-Kallström

Erkki Moisander

Olavi Nieminen

Susa Nikula

Niklas Sonkin

Satu Huber
toimitusjohtaja

Mikko Karpoja, SHV
Vakuutusyhtiölain 18
luvun 8 §:n mukainen
vakuutusmatemaatikko

Tunnusluvut

Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo aloitti toimintansa 1.1.2014, jolloin Eläke-Fennia sulautui LähiTapiola Eläkeyhtiöön. Tästä johtuen Elon tunnusluvuissa on käytetty vuodelta 2013 vertailulukuna LähiTapiola Eläkeyhtiön lukuja.

Tunnuslukutaulukoiden käsitteet ovat vastaavat kuin tuloslaskelmassa ja taseessa, jollei toisin määritellä. Kukin luvuista on erikseen viitospöyristetty ja näin ollen luvut eivät välttämättä summaudu esitettyyn lopputulokseen.

Tiivistelmä tunnusluvuista	2017	2016	2015	2014	2013
Vakuutusmaksutulo, milj. €	3 510,8	3 321,5	3 157,1	3 022,9	1 602,7
Eläkkeensaajille maksetut eläkkeet, milj. € *)	3 134,6	2 982,0	2 857,6	2 731,9	1 490,4
Maksetut eläkkeet ja muut korvaukset ¹⁾	3 444,2	3 310,7	3 146,8	3 057,0	1 598,5
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin, milj. € ⁶⁾	1 607,6	1 147,4	990,1	1 163,8	544,3
Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle, % ⁶⁾	7,4 %	5,6 %	5,0 %	6,2 %	5,4 %
Liikevaihto, milj. €	5 174,8	4 116,3	4 041,2	4 067,0	2 066,5
Kokonaisliikekulut, milj. €	134,6	129,9	126,3	128,3	68,5
Kokonaisliikekulut % liikevaihdosta	2,6 %	3,2 %	3,1 %	3,2 %	3,3 %
Hoitokustannustulolla katetut liikekulut, % TyEL-palkka- ja YEL-työtulosummasta	0,7 %	0,7 %	0,7 %	0,7 %	0,7 %
Kokonaistulos, milj. €	608,5	333,8	29,9	362,5	70,2
Vastuuvelka, milj. €	18 628,4	18 527,4	17 849,7	17 078,6	9 236,2
Vakavaraisuuspääoma, milj. € ²⁾	4 815,5	4 270,9	4 042,1	4 084,0	2 123,0
suhteessa vakavaraisuusrajaan	1,6	1,8	2,0	2,1	1,9
Eläkevarat, milj. € ³⁾	23 443,9	21 825,3	20 772,1	19 869,4	10 558,2
% vastuuelasta ³⁾	125,9 %	124,3 %	124,1 %	125,8 %	125,1 %
Siirto asiakashyvityksiin (%) TyEL-palkkasummasta ⁴⁾	0,57 %	0,49 %	0,52 %	0,51 %	0,48 %
TyEL-palkkasumma, milj. €	12 717,0	11 943,7	11 258,1	11 025,9	6 054,2
YEL-työtulosumma, milj. €	1 824,2	1 861,6	1 888,0	1 937,1	1 050,5
TyEL-vakuutuksia ⁵⁾	45 061	45 149	46 015	46 103	26 265
TyEL-vakuutettuja ⁶⁾	424 461	407 622	398 217	398 079	219 133
YEL-vakuutuksia	83 978	84 578	85 054	87 350	51 953
Eläkkeensaajia	227 212	219 725	216 769	217 443	125 266

*) Eläkkeensaajille maksetut eläkkeet ja korvaukset

¹⁾ Tuloslaskelman maksetut korvaukset ilman korvaustoiminnan ja työkyvyttömyysriskin hallinnasta aiheutuneita kuluja

²⁾ Laskettuna kunakin ajankohtana voimassa olleiden säädösten mukaisesti (vastaava periaate koskee myös muita vakavaraisuustunnuslukuja)

³⁾ STM asetuksen (614/2008) 11 §:n 10 kohdan mukainen vastuuelika + vakavaraisuuspääoma. 2016 asti vastuuelika + arvostuserot.

⁴⁾ Ilmoitetaan kahden desimaalin tarkkuudella

⁵⁾ Vakuutus sopimuksen tehneiden työnantajien vakuutukset

⁶⁾ Vertailukaudet on muutettu vastaamaan nykyistä laskentakäytäntöä

SIJOITUSTOIMINTA

Sijoitusjakauma käyvin arvoin

	Perusjakauma				Riskijaukuma ⁸⁾					
	31.12.2017		31.12.2016		31.12.2017		31.12.2016	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2013
	milj. euroa	%	milj. euroa	%	milj. euroa	% ¹⁰⁾	% ¹⁰⁾	% ¹⁰⁾	% ¹⁰⁾	% ¹⁰⁾
Korkosijoitukset yhteensä	8 834,2	38,3	8 352,2	38,8	8 196,7	35,6	37,4	39,1	42,3	44,3
Lainasaamiset ¹⁾	553,7	2,4	469,1	2,2	553,7	2,4	2,2	2,9	3,0	2,9
Joukkovelkakirjalainat	7 189,5	31,2	7 265,4	33,8	7 241,7	31,4	33,8	33,9	34,7	36,1
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ^{1) 2)}	1 091,0	4,7	617,7	2,9	401,3	1,7	1,5	2,4	4,6	5,3
Osakesijoitukset yhteensä	9 142,8	39,7	7 435,5	34,6	10 097,7	43,8	38,0	35,9	35,3	34,9
Noteeratut osakkeet ³⁾	7 208,1	31,3	5 831,6	27,1	8 163,0	35,4	30,5	29,5	30,0	30,0
Pääomasijoitukset ⁴⁾	1 584,0	6,9	1 289,8	6,0	1 584,0	6,9	6,0	5,0	3,9	4,1
Noteeraamattomat osakkeet ⁵⁾	350,8	1,5	314,2	1,5	350,8	1,5	1,5	1,4	1,4	0,8
Kiinteistösijoitukset yhteensä	2 811,8	12,2	2 855,9	13,3	2 811,8	12,2	13,3	13,7	13,7	13,2
Suorat kiinteistösijoitukset	2 064,8	9,0	2 125,5	9,9	2 064,8	9,0	9,9	10,5	11,0	10,3
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitukset	747,0	3,2	730,4	3,4	747,0	3,2	3,4	3,2	2,7	2,9
Muut sijoitukset	2 263,9	9,8	2 863,7	13,3	2 264,4	9,8	14,7	14,7	10,2	8,4
Hedge-rahastosijoitukset ⁶⁾	2 198,3	9,5	2 862,7	13,3	2 198,3	9,5	13,3	13,3	10,3	8,4
Hyödykesijoitukset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Muut sijoitukset ⁷⁾	65,6	0,3	1,1	0,0	66,0	0,3	1,4	1,4	-0,1	0,0
Sijoitukset yhteensä	23 052,8	100,0	21 507,3	100,0	23 370,6	101,4	103,4	103,3	101,5	100,9
Johdannaisten vaikutus ⁹⁾					-317,9	-1,4	-3,4	-3,3	-1,5	-0,9
Sijoitukset käyvin arvoin yhteensä	23 052,8	100,0	21 507,3	100,0	23 052,8	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Jvk-salkun modifioitu duraatio	3,7									

¹⁾ Sisältää kertyneet korot

²⁾ Sisältää rahat ja pankkisaamiset sekä kauppahintasaamiset ja -velat

³⁾ Sisältää myös sekarahastot, jos niitä ei voida kohdistaa muualle

⁴⁾ Sisältää pääomarahastot ja mezzanine-rahastot sekä infrastruktuurisijoitukset

⁵⁾ Sisältää myös noteeraamattomat kiinteistösijoitusyhtiöt

⁶⁾ Sisältää kaikenlaiset hedge-rahasto-osuudet riippumatta rahaston strategiasta

⁷⁾ Sisältää erät, joita ei voida kohdistaa muihin sijoituslajeihin

⁸⁾ Riskijaukuma voidaan esittää vertailukausilta sitä mukaan kun tietoa kertyy (ei taannehtivasti).

Mikäli luvut esitetään vertailukausilta ja kaudet eivät ole täysin vertailukelpoisia tulee tästä antaa tieto.

⁹⁾ Sisältää johdannaisten vaikutuksen riski- ja perusjakauman erotukseen. Johdannaisten vaikutus voi olla +/-.

Eron korjauksen jälkeen riskijakauman loppusumma täsmää perusjakaumaan.

¹⁰⁾ Suhteellinen osuus lasketaan käyttäen jakajana "Sijoitukset käyvin arvoin yhteensä" -rivin loppusummaa.

Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle

Tuotto €/ % sit. pääomalle	Sijoitustoim. nettotuotot markkina-arvo ⁸⁾	Sitoutunut pääoma ⁹⁾	Tuotto- % sitoutuneelle pääomalle	Tuotto- % sitoutuneelle pääomalle	Tuotto- % sitoutuneelle pääomalle	Tuotto- % sitoutuneelle pääomalle	Tuotto- % sitoutuneelle pääomalle
	milj. euroa	31.12.2017 milj.euroa	%	31.12.2016 %	31.12.2015 %	31.12.2014 %	31.12.2013 %
Korkosijoitukset yhteensä	-162,9	8 927,0	-1,8	3,6	0,0	3,8	0,2
Lainasaamiset ¹⁾	12,8	500,5	2,6	2,9	3,5	3,1	3,0
Joukkovelkakirjalainat	-161,7	7 042,6	-2,3	4,1	-0,3	4,5	0,0
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ^{1) 2)}	-14,1	1 384,0	-1,0	0,0	0,1	0,2	-0,1
Osakesijoitukset yhteensä	982,3	7 646,0	12,8	9,3	13,0	9,8	14,1
Noteeratut osakkeet ³⁾	814,9	6 005,3	13,6	9,0	11,1	8,0	14,7
Pääomasijoitukset ⁴⁾	122,9	1 331,3	9,2	9,6	20,4	18,9	10,7
Noteeraamattomat osakkeet ⁵⁾	44,5	309,4	14,4	14,6	26,2	26,0	9,8
Kiinteistösijoitukset yhteensä	193,2	2 762,5	7,0	6,4	6,9	5,4	4,2
Suorat kiinteistösijoitukset	150,5	2 023,2	7,4	6,5	5,3	4,7	3,8
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitukset	42,7	739,3	5,8	6,3	13,1	8,6	5,4
Muut sijoitukset	617,4	2 349,6	26,3	2,5	2,5	7,1	5,5
Hedge-rahastosijoitukset ⁶⁾	-68,0	2 669,9	-2,5	1,9	1,6	7,2	5,0
Hyödykesijoitukset	2,5	-1,4	-	-	-	-	-
Muut sijoitukset ⁷⁾	682,9	-318,9	-	-	-	-	-
Sijoitukset yhteensä	1 630,0	21 685,1	7,5	5,6	5,1	6,3	5,5
Sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut	-22,5	21 685,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin	1 607,6	21 685,1	7,4	5,6	5,0	6,2	5,4

¹⁾ Sisältää kertyneet korot

²⁾ Sisältää rahat ja pankkisaamiset sekä kauppahintasaamiset ja -velat

³⁾ Sisältää myös sekarahastot, jos niitä ei voida kohdistaa muualle

⁴⁾ Sisältää pääomarahastot ja mezzanine-rahastot sekä infrastruktuurisijoitukset

⁵⁾ Sisältää myös noteeraamattomat kiinteistösijoitusyhtiöt

⁶⁾ Sisältää kaikentyyppiset hedge-rahasto-osuudet riippumatta rahaston strategiasta

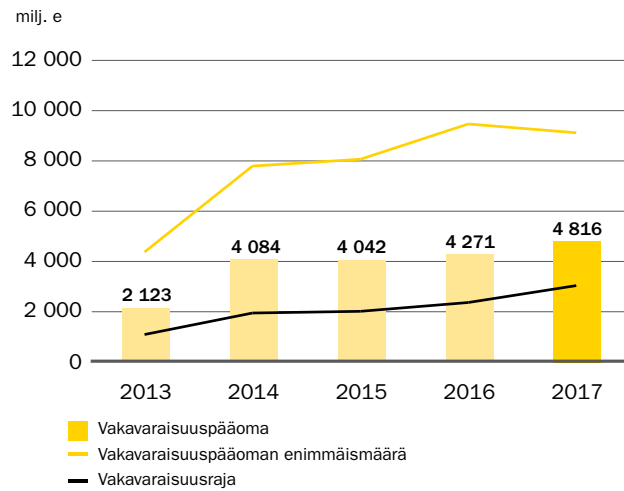
⁷⁾ Sisältää erät, joita ei voida kohdistaa muihin sijoituslajeihin

⁸⁾ Raportointikauden lopun ja alun markkina-arvojen muutos – kauden aikana tapahtuneet kassavirrat

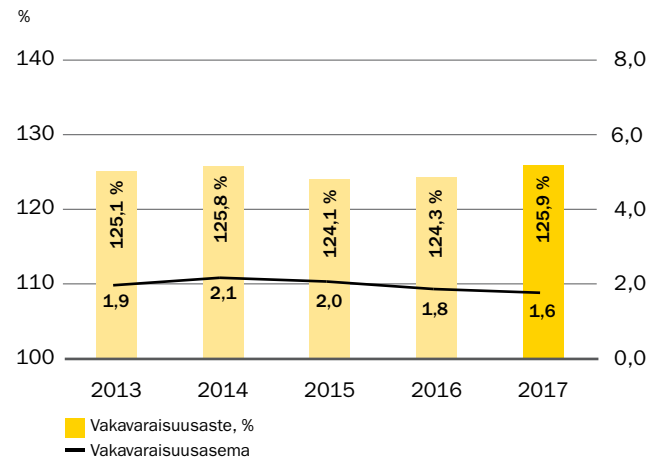
Kassavirralla tarkoitetaan myyntien/tuottojen ja ostojen/kulujen erotusta

⁹⁾ Sitoutunut pääoma = Markkina-arvo raportointikauden alussa + päivittäin / kuukausittain aikapainotetut kassavirrat

Vakavaraisuuspääoma ja sen rajat

Vakavaraisuuden kehitys

Vakavaraisuuspääoma ja sen rajat

	2017	2016	2015	2014	2013
Vakavaraisuusraja, milj. €	3 040,2	2 367,6	2 016,6	1 949,2	1 093,6
Vakavaraisuuspääoman enimmäismäärä, milj. €	12 160,8	9 470,6	8 066,2	7 796,9	4 374,5
Vakavaraisuuspääoma, milj. €	4 815,5	4 270,9	4 042,1	4 084,0	2 123,0
Vakavaraisuusaste % ¹⁾	125,9 %	124,3 %	124,1 %	125,8 %	125,1 %
Vakavaraisuusasema ²⁾	1,6	1,8	2,0	2,1	1,9

¹⁾ Eläkevarat suhteessa STM asetuksen (614/2008) 11 §:n 10 kohdan mukaiseen vastuovelkaan. Esitetään kaikki vuodet uudessa esitysmuodossa.

²⁾ Vakavaraisuuspääoma suhteessa vakavaraisuusrajaan

Tulosanalyysi

milj. euroa	2017	2016	2015	2014	2013
Tuloksen synty					
Vakuutusliikkeen tulos ¹⁾	-13,3	-47,7	-1,5	-11,3	-9,5
Sijoitustoiminnan tulos käyvin arvo	592,7	349,3	-4,8	342,0	62,7
+ Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvo ²⁾	1 607,6	1 147,4	990,1	1 163,8	544,3
- Vastuavelan tuottovaatimus	-1 014,9	-798,1	-994,8	-821,8	-481,6
Hoitokustannustulos ³⁾	23,3	29,1	36,2	31,8	17,0
Muu tulos	5,8	3,2			
Kokonaistulos	608,5	333,8	29,9	362,5	70,2
Tuloksen käyttö					
Vakavaraisuuden muutokseen	536,4	275,1	-28,4	306,2	40,9
Vakavaraisuuspääomaan luettavan tasoitusmäärän muutokseen	0,0	-48,2	-1,6	-12,3	-10,1
Osittamattoman lisävakuutusvastuun muutokseen	568,9	-52,3	-158,5	163,5	-46,3
Arvostuserojen muutokseen	-32,5	375,5	131,6	151,7	94,6
Tilinpäätössiirtojen kertymän muutokseen	0,1	0,0	0,1	0,3	0,0
Tilikauden voittoon	0,0	0,0	0,0	2,9	2,6
Muuhun tasoitusmäärän muutokseen	0,0	0,5	0,2		
Siirtoon asiakashyvityksiin	72,1	58,3	58,2	56,4	29,3
Yhteensä	608,5	333,8	29,9	362,5	70,2

¹⁾ Vakuutusliikkeen tulos raportoidaan erillisessä taulukossa

²⁾ Sijoitustoiminnan tulos käyvin arvo raportoidaan erillisessä taulukossa

³⁾ Hoitokustannustulos raportoidaan erillisessä taulukossa

Vakuutusliikkeen tulos

milj. euroa	2017	2016	2015	2014	2013
Yhtiön omalla vastuulla olevien liikkeiden vakuutusmaksutulo	564,7	410,1	423,0	424,8	209,6
Omalla vastuulla olevien liikkeiden vastuavelan korko	431,5	419,3	405,2	387,4	213,0
Vakuutusliikkeen tulo	996,2	829,3	828,2	812,1	422,6
Maksetut rahastoidut eläkkeet	540,2	516,4	490,4	453,0	242,0
Maksutappiot	18,8	18,4	15,8	17,2	11,0
Omalla vastuulla olevien liikkeiden vastuavelan muutos	450,4	392,0	323,5	353,3	179,2
Korvausmeno yhteensä	1 009,5	926,8	829,7	823,4	432,2
siirto vanhuuseläkevastuisiin (ns. kuolevuusperustetäydennys)		49,8			
Vakuutusliikkeen tulos	-13,3	-47,7	-1,5	-11,3	-9,5

Hoitokustannustulos

milj. euroa	2017	2016	2015	2014	2013
Vakuutusmaksun hoitokustannusosat	116,2	118,2	118,9	117,7	64,6
Korvausratkaisuista aiheutuvien liikekulujen kattamiseen käytettävissä olevat maksunosat	5,1	5,6	5,7	5,4	3,0
Muut tuotot	0,7	0,9	2,0	1,0	0,1
Hoitokustannustulo yhteensä	121,9	124,6	126,5	124,1	67,6
Toimintokohtaiset liikekulut ¹⁾	-98,7	-95,6	-90,3	-92,2	-50,3
Muut kulut	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,3
Liikekulut yhteensä	-98,7	-95,6	-90,3	-92,2	-50,6
Hoitokustannustulos	23,3	29,1	36,2	31,8	17,0
Liikekulut % hoitokustannustulosta	80,9 %	76,7 %	71,4 %	74,3 %	74,9 %

¹⁾ Ilman sijoitustoiminnan liikekuluja, työkyvyttömyysriskin hallintaosalla katettuja kuluja ja lakisääteisiä maksuja

Työkyvyttömyysriskin hallinta

milj. euroa	2017	2016	2015	2014	2013
Vakuutusmaksutulo; työkyvyttömyysriskin hallintaosa	3,6	3,4	3,2	3,1	1,7
Korvauskuluihin kirjatut työkyvyttömyysriskin hallintaosalla katetut kulut	2,1	2,6	5,5	4,8	2,1
Liikekuluihin kirjatut hoitokustannusosalla katetut työkyvyttömyysriskin hallitsemisesta aiheutuneet kulut ²⁾	0,9	0,9	0,0	0,0	0,0
Työkyvyttömyysriskin hallintaosalla katetut kulut / Työkyvyttömyysriskin hallintaosa, %	58,4 %	76,7 %	174,4 %	154,0 %	123,7 %

²⁾ Vuodesta 2016 lähtien ei sisällä yhtiön työsuhteessa olevan oman henkilöstön työkyvyttömyysriskin hallintaan liittyviä henkilöstökuluja

Tunnuslukujen opas

Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo aloitti toimintansa 1.1.2014, jolloin Eläke-Fennia sulautui LähiTapiola Eläkeyhtiöön. Tästä johtuen tunnusluvuissa on käytetty vuoden 2013 vertailulukuna LähiTapiola Eläkeyhtiön lukuja.

Arvostuserot muodostuvat sijoitusten käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotuksesta.

Asiakashyvitys alentaa sopimustyönantajan TyEL-vakuutusmaksua.

Eläkevarat on vakavaraisuuspääoma ja vastuovelka yhteensä.

Hoitokustannustulos =

- + Vakuutusmaksun hoitokustannusosat
- + Korvausratkaisuista aiheutuvien liikekulujen kattamiseen käytettävissä olevat maksun osat
- + Muut tuotot
- Toimintokohtaiset liikekulut ilman sijoitustoiminnan hoitokuluja, korvauskuluihin kirjattuja työkyvyttömyysriskin hallinnasta aiheutuneita kuluja ja lakisääteisiä maksuja
- Muut kulut

Hoitokustannustulos jaetaan kokonaisuudessaan asiakkaille tilinpäätöstä seuraavana vuonna.

- Hoitokustannusosalla katetut työkyvyttömyysriskin hallitsemisesta aiheutuneet kulut näkyvät erikseen

työkyvyttömyysriskin hallinnan erittelyssä. Sijoitustoiminnan hoitokulut katetaan sijoitustuotoista ja korvauskuluihin kirjatut työkyvyttömyysriskin hallinnasta aiheutuneet kulut maksun työkyvyttömyysosalla.

Kokonaisliikekulut muodostuvat toimintokohtaisista liikekuluista sisältäen sijoitustoiminnan hoitokulut ja korvauskuluihin kirjatut työkyvyttömyysriskin hallinnasta aiheutuneet kulut sekä lakisääteiset maksut ja muut kulut.

Kokonaistulos muodostuu vakuutusliikkeen tuloksesta, hoitokustannustuloksesta, muusta tuloksesta ja sijoitustoiminnan tuloksesta käyvin arvoin.

Lakisääteiset maksut muodostuvat Eläketurvakeskuksen toiminnan kustannusosuudesta, työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan oikeushallintomaksusta ja Finanssivalvonnan valvontamaksusta.

Liikevaihto = vakuutusmaksutulo ennen luottotappioita ja jälleenvakuuttajien osuutta + sijoitustoiminnan nettotuotto kirjanpidossa + muut tuotot

Maksetut korvaukset =

- + Eläkkeensaajille maksetut eläkkeet
- + Maksetut/saadut kustannustenjaon korvaukset
- + Osuus työttömyysvakuutusrahaston (TVR) vakuutusmaksusta ja

palkattomien aikojen perusteella karttuneiden eläkeosien kustannustenjaosta + Korvaustoiminnan hoitokulut + Työkyvyttömyysriskin hallinnasta aiheutuneet kulut

Muu tulos sisältää mm. muut tuotot ja kulut, vakuutusmaksujen, kustannustenjaokosuoritusten sekä Eläketurvakeskuksen kustannusosuuksien epätasaisesta jakautumisesta aiheutuneet korkoerät, poistettuihin YEL-maksuihin ja siirtymämaksuihin sisältyvät korot sekä lakisääteisistä maksuista tulevan tuloksen.

Osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu on vakuutusmaksuvastuun osa, jolla puskuroidaan osaa osakesijoituksista. Tämä vastuuvelan osa muuttuu sen mukaan, miten osaketuotot eläkejärjestelmässä keskimäärin toteutuvat.

Ositettu lisävakuutusvastuu muodostuu varoista, jotka on siirretty käytettäväksi vakuutuksenottajille annettaviin asiakashyvityksiin.

Osittamaton lisävakuutusvastuu on osa yhtiön vakavaraisuuspääomaa ja sen avulla varaudutaan sijoitusten arvoissa tuloksen kautta tapahtuviin heilahteluihin ja vakuutusriskeihin. Vuoden 2017 voimaantulleen työntekijän eläkelain muutoksen myötä tasoitusmäärä yhdistettiin osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen. Osittamattomaan

lisävakuutusvastuuseen siirretään osa kokonaistuloksesta.

Sijoitusjakauma käyvin arvoin -raportti

Perusjakauma tarkoittaa käteissijoitusten ja johdannaisten yhteenlaskettua markkina-arvoa.

Riskijakauma tarkoittaa käteissijoitusten ja johdannaisten deltakorjattujen (futuurien ja termiinien kohde-etuus sekä optioiden kohde-etuus kerrottuna option deltalla eli johdannaisen riskivaikutus) kohde-etuusarvojen yhteenlaskettua arvoa. Riskijakaumassa esitetään omalla rivillään johdannaisten vaikutus riski- ja perusjakauman erotukseen. Eron korjauksen jälkeen riskijakauman loppusumma täsmää perusjakaumaan.

Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle (käyvin arvoin) lasketaan sijoituslajeittain ja sijoitusten yhteismäärälle ottaen huomioon päivittäin tai kuukausittain aikapainotetut kassavirrat. Kauden tuotto lasketaan ns. mukautettua Dietzin kaavaa (aika- ja rahapainotettua kaavaa) käyttäen niin, että sitoutunut pääoma lasketaan lisäämällä kauden alun markkina-arvoon kauden aikaiset kassavirrat painotettuina sillä suhteellisella osuudella koko kauden pituudesta, joka on jäljellä tapahtumapäivästä tai tapahtumakuukauden puolivälistä kauden loppuun. Sitoutunutta pääomaa

laskettaessa otetaan huomioon rahat ja pankkisaamiset sekä kauppahintasaamiset ja -velat.

Sijoitustoiminnan tulos käyvin arvoin

lasketaan vähentämällä vastuuelan tuottovaatimus sijoitustoiminnan nettotuotosta käyvin arvoin. Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin saadaan laskemalla yhteen tuloslaskelman sijoitustoiminnan nettotuotot ja arvostuserojen muutos.

Tulosanalyysi kertoo tuloksen synnyn ja sen käytön. Tulos syntyy vakuutusliikkeen tuloksesta, hoitokustannustuloksesta, sijoitustoiminnan tuloksesta käyvin arvoin sekä muusta tuloksesta. Tulos käytetään vakavaraisuuden muutokseen ja siirtoon asiakashyötyksiin. Vakavaraisuuden muutos muodostuu osittamattoman lisävakuutusvastuun, arvostuserojen ja tilinpäätössiirtojen kertymän muutoksesta sekä siirrosta tilikauden voittoon.

Työkyvyttömyysriskin hallinta on työeläkeyhtiön asiakkaille tuottamaa työssä jaksamiseen ja työurien pidentämiseen liittyvää työkyvyttömyysriskin hallintaa, joka tarkoittaa esimerkiksi erilaista konsultointia, valmennusta ja työkaluja. Eläkelaitoksen tulee ilmoittaa, paljonko korvauskuluihin on tilikaudella kirjattu työkyvyn ylläpitotoiminnan hoitokuluja ja paljonko vakuutusmaksutulo tilikaudelta sisältää työkyvyttömyysriskin hallintaosaa sekä edellä mainittujen erien suhde. Lisäksi eläkelaitoksen tulee ilmoittaa liikekuluksi kirjatut, hoitokustannusosalla katetut työkyvyttömyysriskin hallitsemisesta aiheutuneet kulut.

Vakavaraisuuspääomavaatimukset perustuvat riskiteoreettiseen tarkasteluun. Vakavaraisuuden tarkastelun perussuureena on ns. **vakavaraisuusraja**. Mitä riskipitoisempi yhtiön sijoitusjakauma on, sitä korkeampi on yhtiön vakavaraisuusraja ja sitä enemmän vakavaraisuuspääomaa se edellyttää. Vakavaraisuusrajan vaikuttaa myös vakuutusriski. Vakavaraisuusrajan laskentaa ja sijoitusten hajauttamista koskevat säännökset uudistuivat 1.1.2017. Uudistuksen myötä vakavaraisuusrajan laskennassa otetaan huomioon aiempaa tarkemmin kaikki olennaiset sijoitustoiminnan riskit sekä vakuutusriskit. Lisäksi raja ilmoitetaan euroina (ennen prosentteina). Samalla luovuttiin erillisistä katesäännöistä. **Vakavaraisuuden** mittarina käytetään eläkevaroja suhteessa vastuuelkaan eli vakavaraisuusastetta ja vakavaraisuuspääoman suhdetta vakavaraisuusrajan eli vakavaraisuusasetmaan. Vakavaraisuuspääoman vähimmäismäärä on yksi kolmasosa vakavaraisuusrajasta. Vakavaraisuuspääoman enimmäismäärä on vakavaraisuusrajan kolminkertainen määrä, kuitenkin vähintään 40 % eläkevastuusta, josta on vähennetty osittamaton lisävakuutusvastuu ja erät, joita yrittäjän eläkelain 139 §:n 2 momentin mukaan ei oteta huomioon vakuutusmaksuvastuussa. Jos vakavaraisuuspääoman määrä ylittää toisena vuonna enimmäismääränsä, tulee yhtiön tehdä ylimääräinen siirto asiakashyötyksiin.

Vakuutusliikkeen tulos lasketaan yhtiön vastuulla olevien eläkkeiden osalta vähentämällä maksun riskiosista yhtiön omalla vastuulla oleva eläkemeno. Vakuutusliikkeen tulos siirretään osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen.

Vakuutusten, vakuutettujen ja eläkkeensaajien lukumäärät

ovat tilinpäätöshetken mukaisia. TyEL- vakuutetuista, joiden tiedot ilmoitetaan työeläkevakuutusyhtiölle kuukausittain, lasketaan niiden lukumäärä, joilla on ollut ansioita viimeisen kuukauden aikana, kuitenkin siten, että jokainen tulee lasketuksi vain kerran. Perhe-eläkkeessä eläkkeensaajien lukumäärä lasketaan aina yhdeksi riippumatta edunsaajien lukumäärästä.

Vastuuelan tuottovaatimus määräytyy vastuuelan laskennassa käytettävän diskonttokoron (3 %), eläkevastuiden täydennyskertoimen, perustekorkovaatimuksen ja eläkelaitosten keskimääräisen osaketuoton perusteella. Osaketuottosidonnaisen eläkevastuun määrää nousi vuoden 2017 alusta 10 prosentista 15 prosenttiin.

Tilintarkastuskertomus

Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elon yhtiökokoukselle

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elon (y-tunnus 0201103-7) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1. – 31.12.2017. Tilinpäätös sisältää sekä konsernin että emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausuntonamme on ristiriidaton tarkastusvaliokunnalle annettu lisäraportin kanssa.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiimme kuvataan tarkemmin kohdassa *Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa*.

Olemme riippumattomia emoyhtiöstä ja konserniyrityksistä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut

näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme.

Emoyhtiölle ja konserniyrityksille suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut ovat parhaan tietomme ja käsityksemme mukaan olleet Suomessa noudatettavien, näitä palveluja koskevien säännösten mukaisia, emmekä ole suorittaneet EU-asetuksen 537/2014 5. artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja kiellettyjä palveluja. Suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut on esitetty konsernitilinpäätöksen liitetiedossa ”Tilintarkastajille maksetut palkkiot”.

Käsityksemme mukaan olemme hankineet lausuntonamme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Merkittävimmät arvioidut olennaisen virheellisuuden riskit

Merkittävimmät arvioidut olennaisen virheellisuuden riskit ovat sellaisia, jotka ammatillisen harkintamme mukaan ovat olleet merkittävimpiä tarkastuksen kohteena olevan tilinpäätöksen tilintarkastuksessa. Olemme täyttäneet kohdassa *Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa* kuvatut velvollisuutemme tilinpäätöksen tilintarkastuksessa mukaan lukien näihin seikkoihin liittyvät veloitteemme. Tämän mukaisesti suoritimme suunnittelemaamme tilintarkastustoimenpiteet, jotka kohdistuivat arviomme mukaisesti riskeihin, jotka voivat johtaa tilinpäätöksen olennaiseen virheellisyyteen. Suorittamamme

tilintarkastustoimenpiteet, jotka kohdistuivat myös alla mainittuihin riskeihin, ovat olleet perustana oheista tilinpäätöstä koskevalle lausunnollemme.

Olemme ottaneet tilintarkastuksessaamme huomioon riskin siitä, että johto sivuuttaa kontrolleja. Tähän on sisällynyt arviointi siitä, onko viitteitä sellaisesta johdon tarkoitushakuisesta suhtautumisesta, josta aiheutuu väärinkäytöksestä johtuvan olennaisen virheellisuuden riski.

Tilinpäätöksessä ei ollut EU-asetuksen 537/2014 10 artiklan 2c kohdan mukaisia olennaisen virheellisuuden riskejä.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan emoyhtiön ja konsernin kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuviissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen.

Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos emoyhtiö tai konserni aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntonamme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voitaisiin kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisuuden riskit, suunnitteleamme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä

ja hankimme lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaan tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.

- muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon emoyhtiön tai konsernin sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä emoyhtiön tai konsernin kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy

kiinnittää tilintarkastuskertomuksesamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei emoyhtiö tai konserni pysty jatkamaan toimintaansa.

- arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistä, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätöksen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.
- hankimme tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaan tilintarkastusevidenssiä konserniin kuuluvia yhteisöjä tai liiketoimintoja koskevasta taloudellisesta informaatiosta pystyäksemme antamaan lausunnon konsernitiilinpäätöksestä. Vastaamme konsernin tilintarkastuksen ohjauksesta, valvonnasta ja suorittamisesta. Vastaamme tilintarkastuslausunnosta yksin.

Kommunikoimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnittelusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Muut raportointivelvoitteet

Helsingissä 19.3.2018

Tilintarkastustoimeksiantoa koskevat tiedot

Ernst & Young Oy
tilintarkastusyhteisö

Olemme toimineet yhtiökokouksen valitsemana tilintarkastajana 23.4.2014 alkaen yhtäjaksoisesti neljä vuotta.

Muu informaatio

Ulla Nykky
KHT

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomuksen.

Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suorittaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettävien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettävien säännösten mukaisesti.

Jos teemme suorittamamme työn perusteella johtopäätöksen, että toimintakertomuksessa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

SELVITYS HALLINTO- JA OHJAUSJÄRJESTELMÄSTÄ

Sisällys

1. Poikkeamat hallinnointikoodin suosituksista
2. Yhtiökokous
3. Hallintoneuvosto
 - 3.1. Vaalivaliokunta
4. Hallitus
 - 4.1. Tarkastusvaliokunta
 - 4.2. Nimitys- ja palkitsemisvaliokunta
5. Toimitusjohtaja
6. Muu johto
7. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta
8. Kuvaus taloudelliseen raportointiprosessiin liittyvien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestelmien pääpiirteistä
9. Tilintarkastaja

Selvitys Elon hallinto- ja ohjausjärjestelmästä tilikaudelta 1.1.-31.12.2017 perustuu Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodiin 2015 ja annetaan toimintakertomuksesta erillisenä. Elo noudattaa hallinnointikoodia työeläkeyhtiön toimintaan soveltuvin osin. Poikkeamat hallinnointikoodin suosituksista esitetään selvityksen alkuosassa. Lista-yhtiöiden hallinnointikoodi on luettavissa Arvopaperimarkkinayhdistyksen verkkosivuilta www.cgfinland.fi.

1. Poikkeamat hallinnointikoodin suosituksista

Suositus 5 – hallituksen valinta: Työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain (TVYL) mukaan hallituksen valitsee hallintoneuvosto noudattaen laissa ja yhtiöjärjestyksessä mainittua valintamenettelyä.

Suositus 6 – hallituksen toimikausi: Elon hallituksen jäsenten toimikausi on yhtiöjärjestyksen mukaan kolme vuotta.

Suosituksien 10, 16, 17 ja 18 – hallituksen ja sen valiokuntien jäsenten riippumattomuus: Hallituksen ja sen valiokuntien riippumattomien jäsenten määrä ja riippumattomuuden arviointi perustuvat lainsäädäntöön (TVYL). Hallituksen kokoonpanosta ja jäsenten kelpoisuusehdoista on säädetty laissa. Elon hallituksen jäsenenä voi olla henkilöitä, jotka kuuluvat Elon merkittävien asiakasyritysten toimivaan johtoon tai hallintoon. Tämä johtuu Elon keskinäisestä yhtiömuodosta. Toimitusjohtaja ei voi kuulua hallitukseen.

Suositus 22 – palkitsemista koskeva päätöksenteko: Työeläkeyhtiöistä annetun lain mukaan hallituksen palkitsemisesta päättää hallintoneuvosto.

Suositus 28 – lähipiiriliiketoimet: Elo noudattaa säännöksiä työeläkeyhtiön lähipiiriliiketoimista työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain (TVYL) mukaisesti. Lisäksi Elon lähipiiriohjeen perusteella hallituksen päätettäväksi siirtyvät merkittävät liiketoimet,

joiden toisena osapuolena on taho, jossa Elon johtoon kuuluva henkilö omaa vaikutus- tai määräysvallan tai toimii johtotehtävissä.

2. Yhtiökokous

Elossa ylintä päätösvaltaa käyttävät osakkaat yhtiökokouksessa. Yhtiökokouksessa on äänioikeus vakuutusentoutajilla. Lisäksi äänioikeus on kunkin työntekijän eläkelain mukaisen perusvakuutuksen piiriin kuuluvien vakuutettujen valitsemalla edustajalla.

Yhtiökokous päättää hallintoneuvoston jäsenten ja tilintarkastajien lukumäärästä ja valitsee hallintoneuvoston jäsenet ja tilintarkastajat sekä päättää tilinpäätöksen vahvistamisesta ja taseen osoittaman voiton käytöstä. Yhtiökokous päättää vastuuvapauden myöntämisestä hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenille sekä toimitusjohtajalle. Lisäksi yhtiökokous päättää hallintoneuvoston jäsenten ja tilintarkastajien palkkioista sekä muista kokouskutsussa ilmoitetuista asioista.

Elon varsinainen yhtiökokous pidettiin 24.4.2017.

3. Hallintoneuvosto

Työeläkevakuutusyhtiöllä tulee työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain mukaan olla hallintoneuvosto.

Hallintoneuvoston tehtävänä on valvoa hallituksen ja toimitusjohtajan hoitamaa

yhtiön hallintoa. Hallintoneuvosto päättää hallituksen jäsenten lukumäärästä ja valitsee hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä vaalivaliokunnan jäsenet. Se myös päättää hallituksen ja vaalivaliokunnan palkkioista. Hallintoneuvostolle ei voida antaa muita tehtäviä kuin ne, jotka laissa on mainittu. Hallintoneuvoston työjärjestyksessä on kuvattu hallintoneuvoston kokoonpano, tehtävät ja kokouskäytännöt.

Yhtiökokous valitsi 24.4.2017 hallintoneuvostoon 43 jäsentä. Jäsenet valitaan kolmeksi vuodeksi. Jäsenistä on vuosittain erovuorossa kolmasosa. Hallintoneuvoston jäsenistä puolet valitaan työnantajia ja palkansaajia edustavien keskusjärjestöjen nimeämistä ehdokkaista. Työnantajien ja palkansaajien ehdottamista henkilöistä valittuja jäseniä on oltava yhtä monta.

Hallintoneuvosto valitsee vuosittain keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajat, joista yksi valitaan vakuutettuja edustavien jäsenten ehdotuksesta.

Elon hallintoneuvosto kokoontui vuonna 2017 kaksi kertaa, 21.3. ja 21.11. Hallintoneuvoston jäsenistä osallistui kokouksiin keskimäärin 83 prosenttia. Jäsenten osallistuminen hallintoneuvoston ja vaalivaliokunnan kokouksiin sekä niistä maksetut palkkiot on esitetty Elon palkka- ja palkkioselvityksessä osoitteessa www.elo.fi –Tietoa Elostä – Hallinto ja johto.

Hallintoneuvoston jäsenet sekä heidän puolionsa, edunvalvottavansa ja määräysvallassa olevat yritykset lasketaan kuuluvaksi Elon lähipiiriin. Lähipiirin kanssa tehtävät liiketoimet käsitellään lähipiiriohjeistuksen mukaisesti. Elon johdon ja sen lähipiirin kanssa tehtävistä merkittävistä liiketoimista päättää aina Elon hallitus. Mahdolliset liiketoimet lähipiirin kanssa raportoidaan Elon verkkosivuilla.

Elon hallintoneuvosto 24.4.2017 alkaen

Puheenjohtaja

Klaus Saarikallio,

s.1955, hallituksen puheenjohtaja, Normek Oy, erovuorossa 2019

Varapuheenjohtajat

Håkan Nystrand,

s.1955, puheenjohtaja, METO – Metsäalan Asiantuntijat ry, erovuorossa 2019

Ilkka Brotherus,

s.1951, toimitusjohtaja, Sinituote Oy, erovuorossa 2018

Jäsenet

Vesa Aallosvirta,

s.1961, järjestöpäällikkö, Teollisuusliitto ry, erovuorossa 2020

Antti Hakala,

s.1967, johtaja, Ammattiliitto Pro ry, erovuorossa 2018

Maria Hanho,

s.1982, toimitusjohtaja, Vaissi Oy, erovuorossa 2020

Johanna Heikkilä,

s.1962, henkilöstöjohtaja, Apetit Oyj, erovuorossa 2020

Maija Hjelt,

s.1970, talousjohtaja, Veikkaus Oy, erovuorossa 2018

Sauli Huikuri,

s.1958, toimitusjohtaja, Joutsen Media Oy, erovuorossa 2018

Tero Jussila,

s.1958, talousjohtaja, Maintpartner Group Oy, erovuorossa 2020

Esko Jääskeläinen,

s.1956, toimitusjohtaja Suur-Seudun Osuuskauppa, erovuorossa 2019

Pekka Kampman,

s.1962, rakennuttamisjohtaja, Y-säätiö, erovuorossa 2020

Olavi Kaukonen,

s.1956, toimitusjohtaja, A-klinikkasäätiö, erovuorossa 2020

Jaakko Kiiski,

s.1956, toiminnanjohtaja, Yksityisalojen Esimiehet ja Asiantuntijat YTY ry, erovuorossa 2019

Kalle Kujanpää,

s.1969, talousjohtaja, Finn-Power Oy, erovuorossa 2018

Veli-Matti Kuntonen,

s.1965, puheenjohtaja, Suomen Elintarviketyöläisten Liitto SEL ry, erovuorossa 2018

Heikki Kyntäjä,

s.1952, talousjohtaja, Atria Oyj, erovuorossa 2020

Ville Laine,

s.1970, toimitusjohtaja, Lojer Oy, erovuorossa 2019

Mikko Leppälä,

s. 1963, erovuorossa 2020

Pekka Metsi,

s. 1961, toimitusjohtaja, Granlund Oy, erovuorossa 2019

Harri Miettinen,

s. 1962, toimitusjohtaja, Kymen Seudun Osuuskauppa, erovuorossa 2019

Timo Mäki-Ullakko,

s.1963, toimitusjohtaja, Pirkanmaan Osuuskauppa, erovuorossa 2018

Mikael Pentikäinen,

s.1964, toimitusjohtaja, Suomen Yrittäjät, erovuorossa 2020

Terhi Penttilä,

s.1972, toimitusjohtaja, Länsilinjat Oy, erovuorossa 2020

Heikki Pesu,

s. 1967, toimitusjohtaja, Are Oy, erovuorossa 2019

Marko Piirainen,

s.1975, puheenjohtaja, Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry, erovuorossa 2020

Katariina Poskiparta,

s.1961, toimitusjohtaja, Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö, erovuorossa 2019

Kyösti Pöyry,

s.1952, toimitusjohtaja, Paperinkeräys Oy, erovuorossa 2018

Merja Rinne,

s.1963, järjestöpäällikkö, TEAM Teollisuusalojen ammattiliitto ry, erovuorossa 2019

Ansu Saarela,

s.1978, talousjohtaja, Bauhaus & Co Ky, erovuorossa 2019

Hannu Saarikangas,

s.1952, johtaja, Insinööriliitto, erovuorossa 2018

Antti Sahi,

s.1956, toiminnanjohtaja, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, erovuorossa 2019

Paula Salastie,

s.1978, konsernijohtaja, Teknos Group Oy, erovuorossa 2019

Kimmo Simberg,

s.1959, toimitusjohtaja, Etelä-Pohjanmaan Osuuskauppa, erovuorossa 2020

Jukka Tikka,

s.1953, hallituksen puheenjohtaja, Länsi-Savo Oy, erovuorossa 2018

Mika Varjonen,

s.1974, toiminnanjohtaja, Tradenomiliitto TRAL ry, erovuorossa 2020

Pentti Virtanen,

s.1964, toimitusjohtaja, FSP Finnish Steel Painting Oy, erovuorossa 2018

Tapio Volanen,

s. 1961, toimitusjohtaja, CGI Suomi Oy, erovuorossa 2019

Olli Vormisto,

s.1967, toimitusjohtaja, Osuuskauppa Hämeenmaa, erovuorossa 2020

Janne Ylinen,

s.1975, toimitusjohtaja Kokkolan Halpa-Halli Oy, erovuorossa 2019

Jaana Ylitalo,

s.1969, edunvalvontajohtaja, Palvelualojen Ammattiliitto PAM ry, erovuorossa 2018

Satu Yrjänä,

s. 1967, toimitusjohtaja, Kantar TNS Oy, erovuorossa 2018

3.1. Vaalivaliokunta

Elolla on hallintoneuvoston valitsema vaalivaliokunta, jonka tehtävänä on valmistella esitykset hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenvalinnoista ja palkkioista. Vaalivaliokunnassa joko puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja valitaan vakuutettuja edustavien hallintoneuvostojäsenten ehdotuksesta.

Kuusijäseniseen vaalivaliokuntaan kuuluivat vuonna 2017 vakuutuksenottajien ehdottamina jäseninä Elon hallintoneuvostosta Ilkka Brotherus, Klaus Saarikallio ja Jouko Vehmas (6.2.2017 asti) ja Harri Miettinen (21.11.2017 alkaen). Vakuutettujen ehdottamina jäseninä vaalivaliokuntaan kuuluivat Elon hallintoneuvostosta Håkan Nystrand, Mika Varjonen ja Jaana Ylitalo. Vaalivaliokunnan puheenjohtajana toimi Klaus Saarikallio ja varapuheenjohtajana Håkan Nystrand.

Vaalivaliokunta kokoontui vuonna 2017 kaksi kertaa, 7.2. ja 3.10. Vaalivaliokunnan jäsenten osallistuminen kokouksiin oli keskimäärin 92 prosenttia.

4. Hallitus

Elon hallituksen tehtävänä on huolehtia yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä sekä huolehtia, että kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty. Työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain mukaan hallituksen tulee yhdessä toimitusjohtajan kanssa johtaa yhtiötä ammattitaitoisesti, terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden sekä luotettavaa hallintoa koskevien periaatteiden mukaisesti.

Hallituksen työjärjestyksessä ja yhtiöjärjestyksessä on lueteltu Elon hallituksen tehtävät. Elon hallitus mm.

- nimittää ja erottaa toimitusjohtajan, varatoimitusjohtajan, yhtiön johtoryhmän jäsenet, sijoitustoiminnan johtoryhmän jäsenet, sisäisen tarkastajan sekä lääketieteellisen johtajan ja päättää heidän toimitushteensa ehdoista ja palkkioasioistaan
- päättää yhtiön organisaation päälinjoista

- hyväksyy yhtiön strategian ja budjetin sekä valvoo niiden toteutumista
- hyväksyy yhtiön henkilöstöstrategian ja palkitsemispolitiikan sekä henkilöstön tulospalkkiojärjestelmän periaatteet sekä arvioi ja valvoo niiden toteutumista
- hyväksyy sijoitussuunnitelman ja valvoo sijoitussuunnitelman toteutumista
- hyväksyy riskienhallintapolitiikan ja -suunnitelman ja valvoo niiden toteutumista
- hyväksyy sisäisen tarkastuksen tarkastussuunnitelman vuosittain
- arvioi yhtiön sisäisen valvonnan tilan vuosittain
- hyväksyy tilinpäätöksen
- päättää yhtiökokouksen koollekutsumisesta
- vahvistaa työeläkeyhtiöistä annetussa laissa edellytetyt kirjalliset toimintaperiaatteet

Elon hallitus muodostuu työmarkkinaosapuolten, asiakkaiden ja sidosryhmien edustajista. Hallitukseen kuului vuonna 2017 kaksitoista varsinaista jäsentä ja neljä varajäsentä. Hallintoneuvosto valitsee hallituksen jäsenet ja varajäsenet toimikaudeksi, jonka pituus on kolme kalenterivuotta. Hallituksen jäsenistä puolet on työnantajakeskusjärjestöjen ja palkansaajakeskusjärjestöjen ehdottamia henkilöitä. Työnantajien ja palkansaajien ehdottamista henkilöistä valittuja jäseniä on oltava yhtä monta.

Hallituksen jäsenten valintaprosessissa huomioidaan normien lisäksi hallituksen monimuotoisuus. Hallituksen monimuotoisuudella pyritään mahdollistamaan tehokas hallituksen tehtävien hoitaminen ja tukemaan Elon strategisten tavoitteiden saavuttamista. Kun hallitus kokonaisuutena

ja kunkin jäsenen tuoman osaamisen, kokemuksen ja ominaispiirteiden avulla pystyy haastamaan ja tukemaan toimivaa johtoa proaktiivisesti, toteutuu hallituksen monimuotoisuus tavoitellussa muodossaan.

Elolle olennaisia monimuotoisuustekijöitä ovat jäsenten toisiaan täydentävä kokemus, jäsenten henkilökohtaiset ominaisuudet, maantieteellinen jakauma sekä ikä- ja sukupuolijakauma.

Elon monimuotoisuuspolitiikan yhtenä tavoitteena on ylläpitää tasapainoista sukupuolijakaumaa Elon hallituksessa. Tavoitteen saavuttamiseksi vaalivaliokunta pyrkii löytämään uusien jäsenten haku- ja arviointiprosessissa molempien sukupuolten edustajia. Tavoitteen toteutumista arvioidaan ja seurataan vaalivaliokunnan kokouksissa. Vuoden 2017 vaalivaliokunnan esityksen pohjalta vuoden 2018 hallituksen kokoonpanosta vähemmistösukupuolen eli naisten osuus on 37,5 prosenttia.

Hallitus valitsee kalenterivuodeksi kerrallaan keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajat, joista yksi valitaan vakuutettuja edustavien jäsenten ehdotuksesta. Hallituksen puheenjohtaja ja molemmat varapuheenjohtajat muodostavat hallituksen puheenjohtajiston.

Hallituksen apuna sen tehtävien hoidossa toimivat tarkastusvaliokunta sekä nimitys- ja palkitsemisvaliokunta.

Elon hallitus kokoontui 12 kertaa vuonna 2017. Hallituksen jäsenistä osallistui kokouksiin keskimäärin 86 prosenttia. Jäsenten osallistuminen hallituksen ja sen valiokuntien kokouksiin sekä niistä maksetut palkkiot on esitetty Elon palkka- ja palkkioselvityksessä osoitteessa www.elo.fi –Tietoa Elostä – Hallinto ja johto.

Hallituksen jäsenet sekä heidän puolisonsa, edunvalvottavansa ja määräysvallassa olevat yritykset lasketaan kuuluvaksi Elon lähipiiriin. Lähipiirin kanssa tehtävät liiketoimet käsitellään lähipiiriohjeistuksen mukaisesti. Elon johdon ja sen lähipiirin kanssa tehtävistä merkittävistä liiketoimista päättää aina Elon hallitus. Mahdolliset liiketoimet lähipiirin kanssa raportoidaan Elon verkkosivuilla.

Elon hallitus vuonna 2017

Puheenjohtaja

Eeva-Liisa Inkeroinen,
s. 1963, OTK, varatoimitusjohtaja,
Teknologiateollisuus ry

Varapuheenjohtajat

Antti Aho,
s.1969, KTM, lääkärikeskus Aava Oy,
Aava Terveyspalvelut Oy

Ann Selin,
s.1960, eMBA, puheenjohtaja,
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry

Varsinaiset jäsenet

Jari Karlson,
s.1961, KTM, talous- ja hallintojohtaja,
Orion Oy

Antti Kuljukkanen,
s.1961, VTM, eMBA, konsernijohtaja,
Fennia-konserni

Outi Lähteenmäki, 21.11.2017 asti

Janne Makkula,
s. 1977, OTK, VT, työmarkkinajohtaja,
Suomen Yrittäjät ry

Jorma Malinen,
s. 1959, automaatio suunnittelija, puheenjohtaja, Ammattiliitto Pro ry

Marjo Matikainen-Kallström,
s. 1965, DI, eMBA, puheenjohtaja, Tekniikan Akateemiset TEK ry

Erkki Moisander,
s.1953, ekonomi, pääjohtaja, LähiTapiola-ryhmä

Olavi Nieminen,
s.1952, optikko, hakanomi, hallituksen puheenjohtaja, Piiloset by Finnsusp Oy
Susa Nikula,
s. 1970, kasvatustieteiden maisteri, henkilöstöjohtaja, Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta SOK

Niklas Sonkin,
s. 1967, DI, COO ja Deputy CEO, Accountor Holding Oy (22.11.2017 alkaen)

Varajäsenet

Jouko Liimatainen,
s.1954, KTM ja fil. yo, varatoimitusjohtaja, Scandic Hotels Oy

Sinikka Näätsaari,
s. 1961, YTM, johtaja, SAK ry

Penna Urrila,
s. 1976, valtiotieteiden maisteri, johtava ekonomisti, Elinkeinoelämän keskusliitto

Daniela Yrjö-Koskinen,
s.1971, KTM toimitusjohtaja, Novita Oy

4.1. Tarkastusvaliokunta

Tarkastusvaliokunnan tehtävänä on seurata yhtiön taloudellista raportointia, sisäistä valvontaa, riskienhallinnan riittävyyttä ja asianmukaisuutta sekä sisäisen tarkastuksen toimintaa. Valiokunta seuraa myös tilintarkastusta ja arvioi tilintarkastajien riippumattomuutta sekä valmistelee tilintarkastajien valintaesityksen.

Hallitus valitsee keskuudestaan jäsenet valiokuntaan vuodeksi kerrallaan ja vahvistaa työjärjestyksen. Valiokunnan jäsenistä yhden tulee olla palkansaajien keskusjärjestöjä edustava, yhden työnantajien keskusjärjestöjä edustava ja yksi muu hallituksen jäsen.

Vuonna 2017 Elon tarkastusvaliokuntaan kuuluivat Jari Karlson (puheenjohtaja), Marjo Matikainen-Kallström ja Outi Lähteenmäki (21.11.2017 asti). Niklas Sonkin valittiin tarkastusvaliokunnan jäseneksi 18.12.2017. Tarkastusvaliokunta kokoontui 5 kertaa ja jäsenten läsnäolo kokouksissa oli 100 prosenttia.

4.2. Nimitys- ja palkitsemisvaliokunta

Nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan tehtävänä on avustaa hallitusta valmistelemalla ja kehittämällä asioita, jotka liittyvät yhtiön palkka- ja palkitsemisjärjestelmiin sekä ylimmän johdon nimitys- ja palkitsemisasioihin.

Nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan muodostaa Elon hallituksen puheenjohtajisto. Vuonna 2017 nimitys- ja palkitsemisvaliokuntaan kuuluivat Eeva-Liisa Inkeroinen (puheenjohtaja), Ann Selin ja Antti Aho. Nimitys- ja palkitsemisvaliokunta kokoontui 10 kertaa ja jäsenten läsnäolo kokouksissa oli 87 prosenttia.

5. Toimitusjohtaja

Elon toimitusjohtaja on KTM Satu Huber (s. 1958). Hän aloitti Elon toimitusjohtajana 1.6.2015.

Toimitusjohtaja johtaa yhtiön hallintoa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Hallitus nimittää toimitusjohtajan.

Toimitusjohtaja johtaa yhtiötä ammattitaitoisesti, terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden sekä luotettavaa hallintoa koskevien periaatteiden mukaisesti. Toimitusjohtaja vastaa siitä, että yhtiön kirjanpito on lain mukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty.

6. Muu johto

Hallituksen nimittämistä johtajista muodostuva johtoryhmä avustaa toimitusjohtajaa yhtiön operatiivisessa toiminnassa ja toiminnan suunnittelussa. Johtoryhmä on mukana muun muassa yhtiön strategiaan, budjetointiin ja organisaatioon liittyvien asioiden valmistelussa hallitukselle.

Johtoryhmän kokoonpano ja vastuualueet

Mika Ahonen,
s. 1967, OTK, johtaja, lakiasiat, viestintä ja vaikuttaminen, compliance

Matti Carpén,
s. 1960, DI, johtaja, asiakkuudet ja kanavat, vakuutukset, ICT

Hanna Hiidenpalo,
s. 1966, KTM, johtaja, sijoitukset

Satu Huber,
s. 1958, KTM, toimitusjohtaja

Mikko Karpoja,
s. 1962, VTM, SHV, johtaja, aktuaaritoimi, vastuullinen vakuutusmatemaatikko

Erja Ketko,
s. 1967, KTM, metsänhoitaja, riippumaton riskienvalvonta ja business control

Sarianne Kirvesmäki,
s. 1966, LuK, MBA, johtaja, talous ja sijoitusriskien valvonta

Hilikka Malinen,
s. 1963, KM, johtaja, henkilöstöpalvelut

Jonna Ryhänen,
s. 1975, VTM, johtaja, arvopaperisijoitukset

Jouni Seppänen,
s. 1969, YTM, johtaja, eläkkeet

Timo Stenius,
s. 1956, DI, johtaja, listaamattomat sijoitukset

Elossa toimii lisäksi asiakasjohtoryhmä, sijoitusjohtoryhmä ja hallintojohtoryhmä, joissa päätökset tehdään toimitusjohtajan valtuuksilla.

Asiakasjohtoryhmä toimii toimitusjohtajan tukena yhtiön asiakasliiketoiminnan johtamisessa ja vastaa asiakasliiketoiminnan ohjauksesta, valvonnasta ja kehittämisestä. Sijoitustoiminnan johtoryhmä käsittelee ne asiat, jotka sijoitussuunnitelman mukaan kuuluvat toimitusjohtajan päätösvaltaan. Hallintojohtoryhmä toimii toimitusjohtajan tukena valmisteltaessa hallitukseen käsiteltäväksi vietäviä asioita. Hallintojohtoryhmän toimialueena on yhtiön hyvä hallintotapa sisältäen yhtiön johtamisjärjestelmän ja sisäisen valvonnan.

Asiakasjohtoryhmän muodostavat Satu Huber (pj.), Mika Ahonen, Matti Carpén, Mikko Karpoja, Erja Ketko, Hilikka Malinen ja Jouni Seppänen. Sijoitustoiminnan johtoryhmän kuuluvat Satu Huber (pj.), Hanna Hiidenpalo, Erja Ketko, Sarianne Kirvesmäki, Jonna Ryhänen ja Timo Stenius. Hallintojohtoryhmän jäsenet ovat Satu Huber (pj.), Mika Ahonen, Erja Ketko ja Sarianne Kirvesmäki.

Toimitusjohtajan ja johtoryhmiin kuuluvien henkilöiden palkitsemisesta päättää hallitus. Nämä tiedot on esitetty Elon palkka- ja palkkioselvityksessä.

Hallituksen nimittämät johtajat sekä heidän puolionsa, edunvalvottavansa ja määräysvallassa olevat yritykset lasketaan kuuluvaksi Elon lähipiiriin. Lähipiirin kanssa tehtävät liiketoimet käsitellään lähipiiriohjeistuksen mukaisesti. Elon johdon ja sen lähipiirin kanssa tehtävistä merkittävistä liiketoimista päättää aina Elon hallitus. Mahdolliset liiketoimet lähipiiriin kanssa raportoidaan Elon verkkosivuilla.

7. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Hallituksella on kokonaisvastuu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä sisäisen valvonnan tilan vuotuisesta arvioinnista. Hallituksen on säännöllisesti arvioitava hallintojärjestelmää, kirjallisia toimintaperiaatteita (ml. sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteet) ja jatkuvuussuunnitelmaa. Hallitus hyväksyy sisäisen valvonnan periaatteet sekä riskienhallinnan yleiset periaatteet, vastuunjaon ja keskeiset linjaukset (riskienhallintapolitiikan) ja vuosittain yhtiön ohjaamiseen liittyvän riskienhallintasuunnitelman sekä seuraa siinä esitettyjen hallinnointitoimien edistymistä. Hallituksen apuna toimii tarkastusvaliokunta.

Toimitusjohtaja vastaa hallitukselle sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä hallitukselle hyväksyttäväksi laadittavan, yhtiön keskeisiä riskejä koskevan riskienhallintasuunnitelman sisällön valmistelusta sekä riskienhallinnan seurannasta. Hänen tukenaan näissä tehtävissä on riippumaton valvonta, jonka muodostavat riippumaton riskienvalvonta ja business control, talous ja sijoitusriskien valvonta, aktuaaritoimi ja compliance.

Liiketoimintojen ja tukiyksiköiden johtajat vastaavat vastuualueensa sisäisestä valvonnasta, riskienhallintatoimenpiteiden toteuttamisesta ja yhtiön riskienhallinnan linjausten ja toimintatapojen noudattamisesta. Liiketoiminnot osallistuvat yhtiön riskienhallintasuunnitelman laadintaan ja jatkuvuussuunnitteluun.

Compliance-toiminta on osa Elon sisäistä valvontaa, jonka lähtökohtana on noudattaa viranomaisten antamia säännöksiä sekä yleisiä sisäisen valvonnan parhaita käytäntöjä. Compliance-toiminta on myös osa Elon riskienhallintaa, jossa sen tavoitteena on tukea liiketoimintaa erityisesti juridisten ja compliance-riskien hallinnassa sekä valvoa ja raportoida näistä tarkastusvaliokunnalle ja johdolle. Sääntöjen noudattamisen valvonnan lisäksi Elon compliance officer vastaa mm. Elon sisäpiiri- ja lähipiiriasioista sekä eturistiriitatilanteiden ehkäisemisestä. Compliance officerin tehtävä on päätoiminen.

Elossa noudatetaan työeläkevakuutusyhtiöitä koskevan lain mukaista sisäpiiriohjetta, jonka tarkoituksena on edistää sijoitustoiminnan julkista luotettavuutta ja varmistaa henkilöstön tietämys sisäpiirisäännöksistä niin, ettei niitä tahattomastikaan rikota. Elon compliance officerin vastuulla on ylläpitää sisäpiirirekistereitä ja hän vastaa sisäpiiriasioiden koulutuksesta ja neuvonnasta sekä sisäpiiriin kuuluvien henkilöiden kaupankäynnin valvonnasta.

Elon hallitus on hyväksynyt sisäpiiriohjeet ja Elon sisäpiiriläisten julkiset tiedot ovat saatavilla Euroclearin NetSire-järjestelmästä.

Elon sisäisen tarkastuksen tehtävänä on arvioida hallinto-, riskienhallinta- ja

valvontaprosessien riittävyttä ja tehokkuutta, antaa suosituksia ja konsultoida niiden kehittämiseksi. Sisäinen tarkastus on hallituksen asettama, muusta organisaatiosta riippumaton yksikkö. Se raportoi tarkastusvaliokunnalle ja hallitukselle, joka vahvistaa sisäisen tarkastuksen toimintaohjeen ja vuosisuunnitelman. Sisäisen tarkastuksen johtaja on hallinnollisesti toimitusjohtajan alainen.

Sisäisen tarkastuksen toimintaa ohjaavat lakien ja Finanssivalvonnan määräysten ja ohjeiden vaateet sisäiselle tarkastukselle sekä Sisäisten tarkastajien kansainvälisen yhdistyksen ohjeet.

8. Kuvaus taloudelliseen raportointiprosessiin liittyvien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestelmien pääpiirteistä

Elon taloudelliset raportit on laadittu työeläkeyhtiöiden kirjanpitoa, tilinpäätöstä ja raportointia sääntelevien kirjanpito-, osakeyhtiö-, vakuutusyhtiö- ja työeläkevakuutusyhtiölain sekä vakavaraisuusrajan laskemista ja sijoitusten hajauttamista koskevan lain, sosiaali- ja terveysministeriön vakuutusyhtiön tilinpäätöstä ja konserni-tilinpäätöstä koskevan asetuksen, kirjanpitoasetuksen, sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien laskuperusteiden sekä Finanssivalvonnan antamien määräysten ja ohjeiden mukaisesti.

Hallitus on hyväksynyt yhtiön riskienhallintapolitiikan sekä riskienhallintasuunnitelman, jossa huomioidaan taloudellisten riskien raportointi.

Elo julkistaa tilinpäätöksen ennakkotiedot ja virallisen tilinpäätöksen verkkosivuillaan. Vuoden puolivälissä julkistetaan osavuosi-raportti kuudelta ensimmäiseltä kuukaudelta. Lisäksi Elo julkaisee suppeamman osavuosi-raportin ensimmäiseltä ja kolmannelta vuosineljännekseltä.

Hallitukselle, johdolle, viranomaisille sekä julkisuuteen tuotettavasta talousraportoinnista vastaa talous ja sijoitusriskien valvonta -yksikkö raportoitavasta toiminnosta riippumattomasti. Liikekulujen riippumattomasta raportoinnista vastaa riippumaton riskienvalvonta ja business control -yksikkö.

Talous ja sijoitusriskien valvonta -yksikkö raportoi yhtiön hallitukselle vähintään kaksi kertaa kuukaudessa vakavaraisuuden tunnusluvut ja stressitestit, kokonaistuloksen synnyn ja käytön, sijoitukset tuottoineen markkina-arvoin ja riskin mukaan luokiteltuna, sijoitustoiminnan tavoitteet ja toteumat sekä sijoitussuunnitelman mukaiset riskirajat sekä niiden noudattamisen. Lisäksi hallitukselle on raportoitu kokonaisriskiasemasta ja vakavaraisuuden riskiluvuista yhtiön omien mallien perusteella.

Vakavaraisuustilannetta seurataan talous ja sijoitusriskien valvonta -yksikössä päivittäin ja johdolle raportoidaan useita kertoja viikossa vakavaraisuustilanne viranomaismääräysten sekä yhtiön omien mallien mukaisesti. Muut keskeisimmät yhtiön tulosta kuvaavat tunnusluvut raportoidaan johdolle viikoittain. Sijoitusraportointia on automatisoitu Self Service Business Intelligence työkaluja hyväksikäyttäen. Omaisuuslajikohtaiset tuotot ja riskit päivittyvät työkaluun automaattisesti päivittäin sekä

jaetaan raportteina salkunhoidolle ja sijoitustoiminnan johtoryhmälle. Lisäksi talous ja sijoitusriskien valvonta -yksikössä seurataan päivittäin sijoitussuunnitelman mukaisia riskirajoja ja niiden noudattamista.

Elon kokonaisriskiaseman ja riskinkantokyvyn arvioinnissa keskeisimmät tunnusluvut ovat eläkevarat suhteessa vastuuelkaan (vakavaraisuusaste) ja vakavaraisuuspääoman määrä suhteessa säännösten mukaiseen vakavaraisuusrajaan (vakavaraisuusaste). Vakavaraisuuspääoman ja vakavaraisuuden tunnuslukujen laskenta on kuvattu tilinpäätöksen laatimisperiaatteissa ja tunnuslukujen oppaassa. Muut taloudellisen raportoinnin kannalta merkittävimmät erät ovat vastuuelvan tuottovaade, sijoitusten arvostus ja sijoitustoiminnan tulos käyvin arvoin.

Vastuuelvan oikeellisuuden järjestelmissä, tilinpäätöksessä ja vakavaraisuusrajan laskennassa varmistaa aktuaaritoimi ja yhtiön vastuullinen vakuutusmatemaatikko. Keskellä vuotta vastuuelka arvioidaan talous ja sijoitusriskien valvonta -yksikössä, ja sen oikeellisuus varmistetaan työohjeilla, täsmäytysrutiineilla sekä tiiviillä yhteistyöllä aktuaaritoimen ja vastuullisen vakuutusmatemaatikon kanssa. Tilinpäätöksessä ja keskellä vuotta palkkasumman muutos arvioidaan aktuaaritoimessa Eläketurvakeskuksen ennusteiden, Arekista tehtyjen kantapöytäkirjojen ja aktuaaritoimen omien analyysien perusteella. Palkkasumman arvio vaikuttaa TyEL-vakuutuksen maksutuloon ja vastuuelkaan, mutta sillä ei ole juurikaan vaikutusta yhtiön kokonaistulokseen. Tarkka vastuuelka lasketaan vuosittain vuosilaskentojen valmistuttua.

Tilinpäätöksessä käytetyt sijoitusten arvot määritellään tilinpäätöksen laatimisperiaatteissa kerrotun mukaisesti. Noteeraamattomien osakkeiden, pääomarahastojen, kiinteistörahastojen ja kiinteistöjen osalta talous ja sijoitusriskien valvonta -yksikkö varmistaa, että markkina-arvot on hinnoiteltu sovittujen periaatteiden mukaisesti sekä hyväksyy markkina-arvot. Sijoitusjärjestelmien markkina-arvojen, kassavirtojen ja luottoluokkien oikeellisuuden varmistamiseksi talous ja sijoitusriskien valvonta -yksikössä on säännöllinen täsmäytysrutiini. Markkina-arvojen määrittämiseen liittyy ajallista viivettä, mutta sen vaikutus on ollut vähäinen.

Yhtiön liikekirjanpitoon tehdään tilikautteen kohdistuvat jaksotukset ja pääkirjanpidon tiedot täsmäytetään osakirjanpidon järjestelmiin. Tilivuoden aikana täsmäytykset tehdään kuukausittain. Taloudellisten raporttien oikeellisuutta varmistetaan säännöllisillä täsmäytysrutiineilla eri lähdejärjestelmien ja tietovaraston kesken, työohjeilla, automatisoiduilla prosesseilla, prosessikuvauksilla, hyvällä ammattitaidolla sekä tiiviillä yhteistyöllä ja tiedonkululla talous ja sijoitusriskien valvonta- sekä sijoitusyksikön kesken.

Talousraportointiin, sijoitusriskien valvontaan, kirjanpitoon ja maksuliikenteeseen liittyvät operatiiviset riskit kartoitetaan puolivuositteittäin riskikartoituspalavereissa, joita koordinoi riippumaton riskienvalvonta ja business control -yksikkö. Tunnistettujen riskien vaikutusten merkittävyyttä ja toteutumisen todennäköisyyttä arvioidaan riskikohtaisesti sekä kullekin riskille laaditaan riskienhallintasuunnitelma ja

seurataan sen toteutumista. Raportointi- ja valvontaprosessissa sekä kirjanpidossa ja maksuliikenteessä tapahtuneet läheltä piti- ja toteutuneet riskit raportoidaan compliance- tai operatiivisten riskien poikkeamaraportilla. Lisäksi riippumaton riskienvalvonta ja business control -yksikkö koordinoi vuosittain talous ja sijoitusriskien valvonta -yksikön jatkuvuussuunnitelman päivitykset.

9. Tilintarkastaja ja palkkiot

Elon varsinainen yhtiökokous 2017 valitsi yhtiön tilintarkastajaksi KHT-yhteisö Ernst & Youngin. Yhtiön päävastuullisena tilintarkastajana toimii KHT Ulla Nykky.

Ulla Nykky on toiminut Elon päävastuullisena tilintarkastajana 23.4.2014 alkaen.

Elo maksoi tilintarkastusyhteisölleen vuodelta 2017 palkkioita 295 421 euroa ja muista tilintarkastukseen liittymättömistä palveluista 84 062 euroa.

Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo

Käyntiosoite: Revontulentie 7, 02100 Espoo

Postiosoite: Työeläkeyhtiö Elo, 00041 ELO

Puhelin: 020 703 50 Faksi: 020 703 5100

www.elo.fi